

Lotta Björkgren

Suomi toisena kielenä -pilotit Espoon kaupungin suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa
– Suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajien kokemukset ja työn kehittämisehdotukset

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Sosionomi YAMK
Sosiaali- ja terveysalan
kehittämien ja johtaminen
Opinnäytetyö
28.11.2011

Tekijä Otsikko	Lotta Björkgren Suomi toisena kielenä -pilotit Espoon kaupungin suomenkielissä varhaiskasvatuksessa – Suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajien kokemukset ja työn kehittämis ehdotukset
Sivumäärä Aika	58 sivua + 6 liitettä 28.11.2011
Tutkinto	Sosionomi YAMK
Koulutusohjelma	Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen
Suuntautumisvaihtoehto	Sosionomi (ylempi AMK)
Ohjaaja	Yliopettaja Ly Kalam-Saminen
<p>Espoon kaupungin suomenkielisen varhaiskasvatuksen suomi toisena kielenä -opetusta lähdettiin kehittämään pilottien avulla syksyllä 2010. Piloteissa muokattiin palvelualueiden suomi toisena kielenä (S2)-lastentarhanopettajien työnkuvia. Jokaisella palvelualueella oli oma pilotti, joten pilotteja oli yhteensä viisi. Pilottien on määrä päättyä joulukuussa 2011.</p> <p>Opinnäytetyöni tarkoituksena on kuvata S2-lastentarhanopettajien kokemuksia piloteista, heidän työtehtäviään sekä kehittämis ehdotuksia S2-lastentarhanopettajan työlle. Opinnäytetyön aineisto kerättiin ja analysoitiin laadullisin menetelmin. Aineisto koostui suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajien kirjallisista tuotoksista (n=7) sekä heidän haastatteluilta (n=4). Tiedonantajia oli yhteensä kahdeksan. Haastattelut toteutettiin teemahaastatteluna palvelualueittain ryhmässä, pareittain tai yksilöittäin. Aineisto analysoitiin deduktiivisen ja induktiivisen sisällönanalyysin avulla.</p> <p>Tulokset osoittivat, että S2-lastentarhanopettajat kokivat pilottinsa pääosin onnistuneeksi. Positiivisiksi asioiksi he nimesivät henkilökunnan ja S2-lastentarhanopettajien osaamisen lisääntymisen, saadun tuen ja toimivat yhteistyötahot sekä osan resursseista. Haastavaksi S2-lastentarhanopettajat kokivat pilottien lyhyen valmisteluajan, tuen ja ohjauksen puutteen sekä päiväkodin henkilökunnan osaamiseen, asenteisiin ja vastuuseen liittyvät tekijät. Lisäksi työtilan, tietokoneen ja budjetin puuttuminen sekä työn rajaaminen koettiin haastavana. Tulosten mukaan S2-lastentarhanopettajien työtehtäviä olivat henkilökunnan osaamisen vahvistaminen, lapsen kielitaidon ja lapsiryhmän toiminnan tukeminen, havainnointi sekä seuranta, yhteistyö eri tahojen kanssa, dokumentointi sekä oman työn kehittäminen. Työtehtävien painopisteet erosivat toisistaan palvelualueittain. S2-lastentarhanopettajien mukaan työn kehittämiskohteet liittyivät yhtenäisen linjan tai aluekohtaisen mallin sekä oman nimikkeen ja tiimin saamiseen. Alueita haluttiin tasapuolisimmiksi sekä S2-lastentarhanopettajan osaamista lisättävän. Toiveena oli budjetin ja työtilan saaminen sekä tehostetumpi yhteistyö sekä oppimiskeskusajatuksen säilyminen.</p>	
Avainsanat	varhaiskasvatus, suomi toisena kielenä, lastentarhanopettajat

Author Title	Lotta Björkgren Finnish as a Second Language Pilots in Espoo City's Early Childhood Education -Finnish as a Second Language -Kindergarten Teachers' Experiences and Work Development Proposals
Number of Pages Date	58 pages + 6 appendices Autumn 2011
Degree	Master of Social Services
Degree Programme	Social Services and Health Care Development and Management
Specialisation option	Social Services
Instructor	Principal Lecturer Ly Kalam-Salminen
<p>Espoo City's Finnish early childhood education started to develop Finnish as a second language Education in fall 2010 by starting different pilots programs. The purpose of the pilots was to improve the Finnish as a second language (F2) kindergarten teachers' job descriptions in each service area. Each service area had its own pilot. Pilots and in December 2011.</p> <p>The purpose of this study was to describe how F2-kindergarten teachers have experienced their work in relation to the pilot, to describe F2-kindergarten teachers' work tasks and their development proposals for F2-kindergarten teachers' work. The data were collected and analyzed by qualitative methods. The material consisted of F2-kindergarten teachers' experiences of the pilot of which a part (n=7) was in written form and a part gathered by interviews (n=4).The participants comprised of eight people. The interviews were conducted in each service area as group interviews, in pairs or one-on-one. Literacy productions and interviews were analyzed through inductive and deductive analysis.</p> <p>The results of this study showed that F2-kindergarten teachers felt their pilots were mainly successful. Positive experiences were staffs' and F2-kindergarten teachers' increasing skills, their support and good co-operation partners and some of the resources. They felt the challenges were: The short time to prepare the pilots, lack of support and guidance, and the factors related to day-care workers' knowledge and attitudes. Lack of workspace, computers and budget, as well as defining their tasks was also experienced challenging. According to this study F2- kindergarten teachers' job tasks were: Strengthening the staffs' competence, giving support, observing and following the children's language skills and child groups, cooperating with various partners, documentation and the development of their own work. F2-kindergarten teachers' development targets were to get a united or region-specific model in Espoo, getting a title and a team, and to even out service areas as well as increase F2-kindergarten teachers' skills. Development proposals were also getting a budget and work space, enhanced cooperation and maintaining the learning center idea.</p>	
Keywords	early childhood education, second language –Finnish, kindergarten teacher

Sisällys

1 Johdanto	1
2 Monikulttuurinen varhaiskasvatus	2
2.1 Monikulttuurista varhaiskasvatusta ohjaavat lait, asetukset ja asiakirjat	3
2.2 Suomi toisena kielenä -opetus varhaiskasvatuksessa	5
2.3 Monikulttuurisen varhaiskasvatuksen tukitoimenpiteitä	7
2.3.1 Suomen tukitoimenpiteitä	8
2.3.2 Ruotsin, Tanskan ja Norjan tukitoimenpiteitä	10
3 Espoon suomenkielisen varhaiskasvatuksen suomi toisena kielenä -opetus	12
3.1 Suomi toisena kielenä -lastentarhanopettaja Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa	13
3.2 Suomi toisena kielenä -pilotit Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa	15
3.2.1 Espoon keskuksen suomi toisena kielenä -pilotti	16
3.2.2 Espoonlahden suomi toisena kielenä -pilotti	18
3.2.3 Leppävaaran suomi toisena kielenä -pilotti	19
3.2.4 Matinkylän ja Olarin suomi toisena kielenä -pilotti	20
3.2.5 Tapiolan suomi toisena kielenä -pilotti	21
4 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymykset	24
5 Aineiston keruu ja analyysimenetelmät	24
5.1 Suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajien kirjalliset tuotokset	25
5.2 Kirjallisten tuotosten analyysi	25
5.3 Suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajien haastattelut	27
6 Opinnäytetyön tulokset	30
6.1 Kokemukset suomi toisena kielenä -piloteista	30
6.1.1 Suomi toisena kielenä -piloteissa onnistunutta	30
6.1.2 Haastavaa suomi toisena kielenä -piloteissa	32

6.1.3 Kokemuksia konsultoivasta, keskitetystä sekä oppimiskeskusmallista ja -työtavoista	34
6.2 Suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajien työtehtävät piloteissa	37
6.3 Suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajan työn kehittämisehdotukset	40
7 Pohdinta	44
7.1 Tulosten tarkastelua ja johtopäätökset	44
7.2 Opinnäytetyön luotettavuus	46
7.3 Opinnäytetyön eettisyys	50
7.4 Opinnäytetyöprosessi	51
7.5 Jatkokehittämisehdotukset	52
7.6 Jatkotutkimushaasteet	53
Lähteet	54
Liitteet:	
Liite 1: Suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajien kirjallisen tehtävän ohjeistus	
Liite 2: Teemahaastattelurunko	
Liite 3: Saatekirje teemahaastatteluun	
Liite 4: Kokemuksia suomi toisena kielenä -piloteista, sisällönanalyysitaulukot	
Liite 5: Suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajien työtehtävät piloteissa	
Liite 6: Suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajien työn kehittämisehdotukset, sisällönanalyysitaulukot	

1 Johdanto

Suomessa oli vuoden 2009 lopussa äidinkielenään muuta kuin Suomen virallisia kieliä, suomea, ruotsia tai saamea, puhuvia henkilöitä yhteensä 207 037. Heidän lukumääränsä on viimeisen yhdeksän vuoden aikana tuplaantunut. (Tilastokeskus 2010.) Vieraskielisten kasvu näkyy varhaiskasvatuksessa ja monikulttuurisuudesta on tullut osa sen arkea (Jauhola – Bisi – Järvi – Rusama 2007: 7). Monikulttuuristuva yhteiskunta asettaa uudenlaisia haasteita suomalaisen varhaiskasvatuksen toteuttamiselle. Kielten ja kulttuurien moninaisuus varhaiskasvatuksessa on rikkaus, mutta sen myötä tarvitaan myös uudenlaisia tukimuotoja ja toimintatapoja, jotta päivähoitossa olevien lasten hyvinvointia voitaisiin tukea. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2007, 15.)

Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman mukaan maahanmuuttajataustaisen lapsen kulttuurin, äidinkielen ja identiteetin tukemisen lisäksi varhaiskasvatukseen osallistuminen tulisi tukea monikulttuuristen lasten mahdollisuutta oppia suomea tai ruotsia toisena kielenä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 39–40.) Valtaväestön kielen oppiminen on tärkeää, sillä aikainen tuki kieliongelmissa lieventää myöhempiä vaikeuksia (Perell 2007).

Espoon kaupungin suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa suomi toisena kielenä -opetuksen tukena toimii suomi toisena kielenä (S2) -lastentarhanopettajia. Vuosina 2006–2010 lapsiryhmillä oli mahdollisuus saada tietyin kriteerein S2-lastentarhanopettajan tukea tai suhdeluvun väljennys lapselle, jolloin hän on laskennallisesti kahden paikalla. (Espoon kaupunki 2010a.) S2-lastentarhanopettajan resurssi ei kuitenkaan ollut tasapuolista, sillä 1012 tukea tarvitsevaa lasta jäi tämän tuen ulkopuolelle (Espoon kaupunki 2010b). Suhdeluvun väljennyksellä ei myöskään nähty olevan merkittävää hyötyä lapsen suomen kielen omaksumisen kannalta, joten suomi toisena kielenä -opetusta ja S2-lastentarhanopettajien työtä lähdettiin kehittämään suomi toisena kielenä -kokeiluiden eli pilottien avulla.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on kuvata S2-lastentarhanopettajien kokemuksia piloteista, heidän työtehtäviään sekä avata ja kuvata heidän kehittämis ehdotuksiaan S2-lastentarhanopettajan työlle.

2 Monikulttuurinen varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus on pienten lasten elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka ensisijaisena tavoitteena on edistää lasten hyvinvointia kokonaisvaltaisesti. Se on suunnitelmallista ja tavoitteellista yhteistoimintaa. Varhaiskasvatuksen lähtökohtana ovat lasten ja perheiden tarpeet. Sen tehtävänä on edistää lapsen tervettä kasvua, kehitystä ja oppimista. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002: 5; 9.) Varhaiskasvatuksessa korostuu lapsen leikki ja leikkimällä oppiminen sekä vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö. Keskeisimpiä varhaiskasvatuspalveluita ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito sekä muu avoin toiminta. Varhaiskasvatuspalveluita tuottavat kunnat, järjestöt, yksityiset palveluntuottajat ja seurakunnat. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 11; 15.)

Varhaiskasvatuksesta, jossa on monikulttuurisia perheitä tai jossa toteutetaan monikulttuurisuuskasvatusta, käytän nimitystä monikulttuurinen varhaiskasvatus. Monikulttuurisessa varhaiskasvatuksesta korostuu lapsen äidinkielen tukeminen, lapsen kulttuurin säilyttäminen ja kehittäminen sekä toisen kielen oppiminen. Sosiaali- ja terveysministeriön varhaiskasvatuksen maahanmuuttajatyön kehittämisjaoston mukaan on tärkeää turvata nämä niin, että lapsella on mahdollisuus kasvaa kahteen kulttuuriin ja, että hän saa tasa-arvoisen kasvupohjan jo päivähoitossa. (Gyekye – Kurki – Lounela – Romsa – Sakko – Linna 2005: 4; Sosiaali- ja terveysministeriö 2007: 25; 28.) Nummelan (2005) tutkimuksen mukaan erikielillä ja -kulttuuritaustaisilla lapsilla esiintyi sellaisia erityistarpeita, joilla oli vaikutusta lasten kehitykseen ja hyvinvointiin päiväkodeissa. Suurin erityisongelma oli maahanmuuttajataustaisten lasten vähäinen tai heikko suomen kielen taito, joka vaikutti ratkaisevasti lasten oppimiseen, ystävyyssuhteisiin ja sosiaaliseen kompetenssiin. (Nummela 2005: 103) Lapsen oman äidinkielen sekä toisen kielen kehittymisen tukeminen ja vahvistaminen varhaiskasvatuksessa on tärkeää, koska kielellä on niin sosiaalinen kuin kasvatuksellinen tehtävä. Kun tuetaan maahanmuuttajataustaisen lapsen kaksikielisyyttä ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä jo varhaiskasvatuksessa, autetaan lapsen kotoutumista kasvuympäristöönsä. Lisäksi tällä voidaan ehkäistä esimerkiksi perusopetuksessa myöhemmin ilmeneviä oppimisvaikeuksia. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007: 16.)

Monikulttuuriseen varhaiskasvatukseen liittyy äidinkielen ja identiteetin sekä toisen kielen oppimisen tukemisen lisäksi monikulttuurisuuskasvatus. Kaikilla varhaiskasvatuspalveluiden parissa olevilla lapsilla on oikeus monikulttuurisuuskasvatukseen, oli hän maahanmuuttajataustainen tai ei. Monikulttuurisuus ja -muotoisuus ovat paljon muuta kuin kielet, kulttuurit tai ihonväri. Monikulttuurisuuskasvatus tarkoittaa sitä, että erilaiset arvot ja maailmankuvat ovat läsnä kaikessa toiminnassa, muun muassa oppimisympäristön suunnittelussa, lapsen kasvun ja kehityksen tukemisessa sekä kasvatuskumppanuuden luomisessa. (Kuusisto 2009: 5.) Paavolan tutkimuksen mukaan monikulttuurisuuskasvatuksen toteuttamisesta puuttuvat keinot. Monikulttuurisuuskasvatuksen katsotaan koskevan pääasiallisesti maahanmuuttotautaisia lapsia. Ositain tämä johtuu opettajien vähäisestä monikulttuurisuuskasvatustiedosta, mutta myös siitä, että monikulttuurisuuskasvatuksen toteuttamista ei ole pohdittu kriittisesti kasvatustajien kesken. (Paavola 2007: 162.)

Vaikka maahanmuuttajataustaisten lasten määrä on lisääntynyt varhaiskasvatuksessa, on monikulttuurisen varhaiskasvatuksen painopisteet, kielten ja kulttuurien tukeminen vielä melko alku tekijöissä. Monikulttuurinen osaaminen päivähoidon henkilöstöllä varhaiskasvatuksessa on Vennisen (2009.) tutkimuksen mukaan tasolla "vähäinen osaaminen" ja "jonkin verran osaamista". Vastanneet kokivat monikulttuurista osaamista olevan eniten tulkkauspalveluiden käytössä. Vähiten osaamista koettiin olevan suomi toisena kielenä -opettamisen menetelmissä, verkostotyöskentelyssä sekä koulutusosaamisessa. Henkilökunnan osaamiseen olisikin hyvä panostaa, sillä OECD:n raportin mukaan laadukkaana varhaiskasvatuksen yhtenä tärkeimpänä tekijänä on osaava ja koulutettu henkilökunta (OECD 2006: 17).

2.1 Monikulttuurista varhaiskasvatusta ohjaavat lait, asetukset ja asiakirjat

Varhaiskasvatus Suomessa perustuu Yhdistyneiden Kansakuntien Lapsen oikeuksien sopimukseen, perusoikeussäännöksiin sekä muuhun kansalliseen lainsäädäntöön. Esiopetus on osa varhaiskasvatusta, jota puolestaan säädetään perusopetusta koskevassa lainsäädännössä. Kun esiopetusta järjestetään päivähoitopaikassa, esiopetukseen sovelletaan täydentävänä päivähoidon lainsäädäntöä. (Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö 2002: 15–16).

Varhaiskasvatusta ohjaavat lähtökohtaisesti laki lasten päivähoidosta (1973/36) ja asetus lasten päivähoidosta (1973/239) sekä lastensuojelulaki (417/2007). Laki ja asetus lasten päivähoidosta luovat edellytykset varhaiskasvatukselle ja määrittävät toiminnan vähimmäisvaatimukset. Maahanmuuttajataustaisten lasten varhaiskasvatuksessa näiden lisäksi otettava huomioon eri kieli- ja kulttuuritaustaista väestöä koskevat lait ja asiakirjat, joista keskeisiä ovat kieli- (2003/423) ja ulkomaalaislaki (2004/301) sekä laki kotoutumisen edistämisestä (30.12.2010/1386). Näiden lakien lisäksi kaikkia kansalaisia koskevat perustus- (1999/731) ja yhdenvertaisuuslaki (2004/21) määrittelevät oikeuden yhdenmukaiseen kohteluun. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007: 21–22; Järvi 2007: 8.)

Varhaiskasvatusta ohjataan valtakunnallisilla ja kunnan omilla asiakirjoilla. Niiden tavoitteena on edistää varhaiskasvatuksen yhdenvertaista toteutumista koko maassa, ohjata sisällöllistä kehittämistä ja luoda edellytyksiä varhaiskasvatuksen laadun kehittämiselle. Kunnallinen ja valtakunnallinen ohjaus muodostavat prosessimaisen kokonaisuuden. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjana ovat valtioneuvoston periaatepäätöksenä 28.2.2002 hyväksymät varhaiskasvatuksen linjaukset. Linjaukset sisältävät yhteiskunnan järjestämisen ja valvoman varhaiskasvatuksen periaatteet ja kehittämisen painopisteet. Kuntatasolla varhaiskasvatuksen ohjaus on monimuotoista ja asiakirjojen nimet vaihtelevat kunnasta riippuen. Niiden pohjana ovat valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Kunnan varhaiskasvatussuunnitelmasta ilmevät kunnan järjestämisen varhaiskasvatuksen periaatteet ja kehittämisen painopisteet sekä kunnan palvelujärjestelmä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 7–9.)

Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset sisältävät ohjaavia periaatteita monikulttuuriselle varhaiskasvatukselle. Sen mukaan varhaiskasvatus tukee lapsen äidinkielen oppimista ja vieraskielisten lasten suomen tai ruotsin oppimista. Siinä mainitaan, että lapsella on oikeus omaan äidinkieleensä ja omaan kulttuuriinsa. Kulttuurivähemmistöihin kuuluvilla lapsilla tulee olla mahdollisuus kasvaa sekä oman kulttuuripiirin että suomalaisen yhteiskunnan jäseniksi. Lisäksi linjauksissa mainitaan se, että lapsilla on oikeus turvattuun elinympäristöön, hoitoon, huolenpitoon, kasvuun ja oppimiseen riippumatta asuinpaikasta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta taustasta tai etnisestä alkuperästä. Siinä mainitaan myös, että varhaiskasvatuksen suunnittelussa ja toteutuksessa huolehditaan etnisen sekä sukupuolten välisen tasa-arvon toteuttamisesta ottaen huomi-

oon tyttöjen ja poikien kehitykselliset erot. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 12; 38.)

Esiopetuksen tehtävänä on tasoittaa kouluvalmiuksissa havaittuja eroja. Sen tavoitteena on lapsen kehityksen monipuolinen tukeminen lapsen omista lähtökohdista käsin. Esiopetusikäisen maahanmuuttajataustaisen lapsen opetus voidaan järjestää muun esiopetuksen yhteydessä, perusopetuksen valmistavana opetuksena tai näiden yhdistelmänä. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa sanotaan, että suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetuksen tavoite on, että lapsi saavuttaa mahdollisimman toimivan suomen tai ruotsin kielen taidon kaikilla kielen osa-alueilla. Hyvän toisen kielen hallinnan edellytyksinä ovat äidinkielen hallinta sekä toisen kielen tavoitteellinen opetus. Esiopetuksessa tuetaan suomen tai ruotsin kielen, ja mikäli mahdollista, myös lapsen äidinkielen kehittymistä sekä lapsen mahdollisuutta kasvaa kahteen kulttuuriin. (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010: 49–50.)

2.2 Suomi toisena kielenä -opetus varhaiskasvatuksessa

Suomi toisena kielenä -opetus on osa monikulttuurista varhaiskasvatusta. Ihmiset oppivat ensimmäisen kielensä vuorovaikutuksessa lähiympäristössä olevien ihmisten kanssa. Toinen kieli omaksutaan samalla tavalla kuin ensimmäinenkin, sillä kielen oppimisen keskeisenä edellytyksenä on se, että ihminen pääsee mukaan elinympäristönsä sosiaalisiin käytäntöihin. (Sajavaara 1999: 73–76.) Käytän termiä toinen kieli kuvaamaan kieltä, joka ei ole henkilön äidinkieli, mutta jota puhutaan hänen lähiympäristössään.

Suomi toisena kielenä -opetus on tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa, jonka lähtökohtana on leikki ja toiminnallisuus. Koska toinen kieli on lapselle oppimisen kohde ja oppimisen väline, on erityisen tärkeää, että sitä tuetaan varhain. Ajatuksena on kehittää lapsen kielitaitoa ja kielellistä tietoisuutta niin, että hän pääsee osalliseksi ryhmään, pystyy ilmaisemaan itseään sekä ymmärtää ja tulee ymmärretyksi arjen eri tilanteissa. Lapsen kielellistä tietoisuutta lisäämällä tuetaan lapsen kouluvalmiuksia, muun muassa lukemaan ja kirjoittamaan oppimista. Lapsiryhmässä lapsen kasvattajat vastaavat, että suomi toisena kielenä -opetus toteutuu osana toimintaa ja sille on asetettu tavoitteet, joita arvioidaan säännöllisesti. Esimies on vastuussa yksikkönsä toi-

minnasta, myös yksikkönsä suomi toisena kielenä -opetuksen toteutumisesta. Lastentarhanopettaja on puolestaan vastuussa suomi toisena kielenä -opetuksen käytännön toteuttamisesta sekä yhteistyöstä vanhempien kanssa lapsiryhmässä. (Gyekye ym. 2005: 9; Järvi 2007: 17–18.)

Lapsiryhmässä annettava suomi toisena kielenä -opetus tapahtuu koko ryhmän kanssa, pienryhmissä sekä yksilö- ja parityöskentelynä. Arjen vuorovaikutustilanteet ovat merkityksellisiä lapsen kielen kehittämisessä, sillä suurin osa oppimisesta tapahtuu luonnollisesti vuorovaikutuksessa lapsen kanssa. Gillandersin (2007.) mukaan lasten sosiaalisia suhteita tukemalla voidaan parantaa toisen kielen oppimisen tehokkuutta. Kasvatushenkilöstön vuorovaikutuksella oli merkittävä vaikutus kielen tukemisessa. Kielen oppimista voidaan auttaa myös lasten keskinäistä vuorovaikutusta, eli leikkiä tukemalla. Moon ja Reifel (2008) sekä Bredekamp (2005) tutkimusartikkeleiden mukaan lapsen leikillä on positiivinen vaikutus kielen kehittymiseen kaksikielisillä lapsilla tai lapsilla, jotka opettelevat jotain kieltä toisena kielenä. Kieltä voidaankin tukea varhaiskasvatuksessa monin eri keinoin, muun muassa keskustelemalla, lukemalla satuja ja saduttamalla, laulamalla, pelaamalla sekä arjen sanoittamisella. Kielen tukemisen olisi Gyeken ym. (2005) mukaan hyvä kulkea toiminnan suunnittelun punaisena lankana. Suomen kielen opettamisen menetelmiä olisikin hyvä käyttää osana arjen toimintaa. Kielen tukemisen menetelmistä ja toiminnoista niin arjessa kuin pienryhmissäkin on ehdottomasti hyötyä kaikille lapsiryhmän lapsille. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007: 29; Anttinen – Kivijärvi 2009; Gyekye ym. 2005: 14–15.)

Varhaiskasvatukseen osallistuminen tukee lapsen toisen kielen oppimista. Rodríguezin, Díazin, Suranin ja Espinosan (1995.) tutkimuksen mukaan esikoulussa olevat espanjankieliset lapset oppivat englannin toisena kielenä nopeammin säilyttäen espanjan kielen tasonsa samalla tasolla kuin lapset, jotka jäävät kotiin päivän aikana. Ei voida kuitenkaan olettaa, että riittää kun lapsi on päivähoidossa, vaan kielen tukemisen, samoin kuin muun varhaiskasvatuksen, on oltava suunnitelmallista ja tavoitteellista. Pääkaupunkiseudun monikulttuurisen toimintamallin mukaan pääkaupunkiseudulla tulisi kaikille lapsille tehdä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kaksikielisyyden suunnitelma, jossa ilmenee lapsen kielenkehitys, kehittymisen tavoitteet ja miten tavoitteeseen päästään. Suunnitelma tehdään keskustelussa yhdessä vanhempien kanssa. Suunnitelmaan kirjataan lapsen äidinkielen tai -kielten osaaminen, miten äidinkieli on kehitty-

nyt sekä miten lapsen perhe tukee lapsen äidinkielen kehittymistä. Samalla keskustellaan äidinkielen merkityksestä. Tähän lapsikohtaiseen suunnitelmaan kirjataan lisäksi suomi toisena kielenä -suunnitelma, joka pitää sisällään eri osa-alueita: kuunteleminen, ymmärtäminen, puhuminen ja sanasto sekä rakenne. (Gyekye ym. 2005: 13.)

Stakesin vuonna 2007 tekemän kyselyn mukaan kuntien varhaiskasvatus- ja esiopetus-suunnitelmissa ei juuri ole otettu huomioon, miten tavoitteellinen kielen opetus järjestetään maahanmuuttajataustaisille lapsille. Tavoitteellisen suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetuksen järjestäminen oli huomioitu vajaassa 30 prosentissa kyselyyn vastanneista kunnista. Oman äidinkielen opetuksen järjestäminen oli huomioitu vain viidessä prosentissa kyselyn kunnista. Kysely osoitti, että varhaiskasvatuksen henkilöstön maahanmuuttajaosaamisen vahvistamista tarvitaan erityisesti lapsen oman äidinkielen tukemiseen, suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetuksen järjestämiseen sekä oppimisen ja opettamisen periaatteista. Varhaiskasvatuksen henkilöstö kaipaa tukea suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetuksen suunnitelmallisuuden toteuttamiseen. Lisäksi he kaipaavat tukea toisen kielen opettamisen menetelmien systemaattiseen käyttöönottoon. Osamisen vahvistusta tarvitaan myös kasvatuskumppanuuteen, eli vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007: 24–25; 28.)

2.3 Monikulttuurisen varhaiskasvatuksen tukitoimenpiteitä

Kattavat varhaiskasvatuspalvelut auttavat maahanmuuttajataustaisia pienten lasten perheitä integroitumaan yhteiskuntaan. Ne edistävät lasten hyvinvointia, varhaista tukea sekä edistävät lasten kouluvalmiuksia. (OECD 2006: 12; 16.) Varhaislapsuuden kasvuolosuhteet vaikuttavat siihen, millaiset valmiudet lapsella on oppimiseen. Näin varhaiskasvatus vaikuttaa myös välillisesti siihen, miten lapsi myöhemmin kykenee kiinnittymään yhteiskuntaan. (Remsu 2006: 7)

Vaikka varhaiskasvatusta on Suomessa linjattu valtakunnallisesti eri laein, asetuksin ja asiakirjoin, yhtenäistä tapaa toteuttaa monikulttuurista varhaiskasvatusta ei kuitenkaan ole. Kunnilla on varsin kirjavat käytännöt maahanmuuttajataustaisen lapsen kehityksen tukemisessa varhaiskasvatuksessa. Suomessa on 1990-luvulta asti pohdittu valtakunnallisesti, miten maahanmuuttajalapsen huomioidaan varhaiskasvatuksessa. Muun muassa kuntien viranomaisille on annettu suosituksia lasten äidinkielenopetuksesta ja

henkilökunnan kouluttamisesta. 2000-luvulla kunnissa on alettu kehittämään varhaiskasvatustyötä käytännön tasolla. Kuitenkin suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetus sekä lapsen äidinkielen tukeminen vaihtelee lapsen kotikunnasta riippuen. Jotkut lapset eivät saa esimerkiksi suomi toisena kielenä -opetusta lainkaan. On myös eroja miten niitä käytännössä toteutetaan. (Perell 2007.)

Tarkastelen kappaleessa 2.3.1 pääkaupunkiseudun sekä muutaman muun kaupungin eri tukitoimenpiteitä ja linjauksia monikulttuuriselle varhaiskasvatukselle. Eri maissa on myös erityyisiä painotuksia monikulttuurisen varhaiskasvatuksen toteuttamiseksi. Koska Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa varhaiskasvatuspalvelut ovat melko samantyyllisiä kuin Suomessa, koen niiden tarkastelun luontevaksi tässä yhteydessä. Tarkastelen näitä painotuksia ja tukitoimenpiteitä kappaleessa 2.3.2.

2.3.1 Suomen tukitoimenpiteitä

Valtakunnallisen ja kuntatasoisten varhaiskasvatussuunnitelmien sekä esikouluopetuksen opetussuunnitelmien lisäksi osalla kunnista, kuten Helsingillä, Porvoolla ja Tampereella on omat suomi toisena -kielenä opetussuunnitelmat, jotka toimivat työntekijöiden työkaluina. Helsingin suomi toisena kielenä -opetussuunnitelma toimii myös Vantaan, Espoon ja Kauniaisten suomi toisena kielenä -opetussuunnitelmana. Suunnitelmien tavoitteena on, että monikulttuurisuuskasvatus tapahtuu osana päivähoiton arkea. Suunnitelmien mukaan suomi toisena kielenä -opetusta annetaan kaikille maahanmuuttajataustaisille lapsille ja kaikille niille lapsille, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai perheessä on käytössä suomen kielen lisäksi jokin toinen kieli. (Gyekye ym. 2005; Porvoon kaupunki; Tampereen kaupunki: 2–3.)

Pääkaupunkiseudulla maahanmuuttajataustaisten lasten äidinkielen opetuksen painopiste on vanhempien tukemisessa. Vanhempia kehoitetaan ja neuvotaan käyttämään omaa äidinkieltään ja tukemaan lapsen äidinkielen kehitystä kotona. (Remsu 2006: 22–23.) Joissain kunnissa, kuten Porvoossa varhaiskasvatuksen piiriin kuuluvilla maahanmuuttajataustaisilla lapsilla on mahdollista saada oman äidinkielen opetusta. Porvoossa se on järjestetty yhteistyössä maahanmuuttajapalveluiden kanssa. (Porvoon kaupunki: 5.) Turussa puolestaan pyritään tukemaan lasten äidinkieltä koordinoimalla erikielisten lasten sijoittumista alueellisesti lähipäiväkotien kesken. Sillä pyritään siihen, että tietys-

sä päiväkodissa olisi tiettyjä kieliryhmiä. Näin pyritään vähentämään kielten määrää yksittäisissä päiväkodeissa ja -ryhmissä, jotta erityisesti omakielinen tuki olisi nykyistä helpompi järjestää. Myös saman päiväkodin sisällä voidaan jakaa lapsia kielittäin eri ryhmiin. Joissakin päiväkodeissa toimii maahanmuuttajien omakielisiä työntekijöitä, työllistettyjä ja harjoittelijoita, joita hyödynnetään oman äidinkielen tukemisessa. (Turun kaupunki 2005: 7; 15.)

Suomi toisena kielenä -opetus on osa varhaiskasvatuksen hoito- ja kasvatushenkilöstön perustehtävää (Gyekye ym. 2005: 14). Tämän perustehtävän tueksi osa kaupungeista on palkannut varhaiskasvatukseen konsultoivaa henkilökuntaa. Pääkaupunkiseudulla Espoossa ja Helsingissä, toimii suomi toisena kielenä (S2)-lastentarhanopettajia, jotka vastaavat alueensa suomi toisena kielenä -opetusta. S2-lastentarhanopettajien tehtävänä on konsultoida ja tukea henkilökuntaa suomi toisena kielenä -opetuksen toteuttamisessa, havaintojen dokumentoinnissa sekä kehittää lasten kielen oppimisen seuranta ja arviointia. Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa on lisäksi monikulttuurisuusasioissa konsultoivia erityislastentarhanopettajia sekä Helsingin tuottamassa päivähoitossa yksi suomi toisena kielenä -erityislastentarhanopettaja. (Remsu 2006: 22–23.)

Suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajat voivat konsultoinnin lisäksi toimia kiinteästi eri lapsiryhmissä, joissa on maahanmuuttajataustaisia lapsia, kuten Salossa ja Porvoossa. Salon suomi toisena kielenä -lastentarhanopettaja työskentelee pääsääntöisesti kolmessa päiväkodissa, mutta konsultoi myös muissa päiväkodeissa. (Soukainen 2010.) Porvoossa suomi toisena kielenä -lastentarhanopettaja toimii eri päiväkotien ryhmässä siten, että lapsen kielen tukeminen niveltyy mahdollisimman paljon lapsen arkipäivään. S2-lastentarhanopettaja myös mallintaa eri menetelmiä ryhmän työntekijöille sekä tukee päiväkodin henkilöstöä maahanmuuttajataustaisten lasten kielen opettamisessa. (Porvoon kaupunki: 4.)

Turussa maahanmuuttajalasten ja vanhempien asiakkuuden tukena ja henkilökunnan konsulttina toimii asiaan perehtynyt kiertävä erityislastentarhanopettaja. Lisäksi jokaisella alueella henkilökunnasta on nimetty asioihin paneutunut maahanmuuttajavastava, joka toimii tarvittaessa monikulttuurisen päivähoiton tukihenkilönä. Maahanmuuttajalasten ja -perheiden asiat on keskitetty yhdelle palvelualueen päälliköistä. Tehtävänä

on muun muassa koota ja ylläpitää tiedostoja sekä toimia päivähoitossa linkkinä maahanmuuttajatyön verkostoihin. Turun päivähoitossa aloitti syksyllä 2004 kaksi lastentarhanopettajaa, joiden tehtävänä on tehostaa maahanmuuttajalasten suomen kielen oppimista. Keskeisenä työmuotona on pienryhmäopetus sekä vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö. Alueilla, joilla on paljon eri kulttuureista tulevia lapsia hoidossa, on palkattu eri kulttuureista tulevia työntekijöitä erilaisiin tehtäviin. (Turun kaupunki 2005: 31.)

2.3.2 Ruotsin, Tanskan ja Norjan tukitoimenpiteitä

Pohjoismaissa, kuten Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa ja Suomessa on erilaisia toimenpiteitä maahanmuuttajataustaisten lasten tukemiseen. Ruotsin monikulttuurisessa varhaiskasvatuksessa on erityisesti panostettu äidinkielen tukemiseen (modersmålstöd), jota tuetaan äidinkieltä puhuvan aikuisen avulla. Äidinkielen tukea voidaan tarjota äidinkielen opettajan avulla tai sijoittamalla lapsi erityisiin päivähoitoryhmiin, jossa puhutaan lapsen äidinkieltä. (Skolverket 2002: 30–34.) Tanskassa lapsia tuetaan tanskan kielen opetuksen avulla, kun taas Norjassa tuki painottuu päivähoitopaikkojen saataavuuteen sekä kielen tukemiseen neuvolassa (OECD 2006: 312; 497).

Ruotsin varhaiskasvatuksen piirissä olevista lapsista noin 14 % puhuu Ruotsia toisena kielenä (OECD 2006: 411). Ruotsissa lasten kielen oppimiseen on panostettu tarjoamalla päivähoitossa oleville lapsille oman äidinkielen tukea ja myöntämällä työttömien henkilöiden 4–5-vuotiaile lapsille oikeus päivähoitoon. Näin palveluiden pariin on tullut enemmän maahanmuuttajataustaisia lapsia. Äidinkielen tuen käyttö on edelleen matala, vaikka maahanmuuttajataustaisten lasten määrä on kasvanut. Äidinkielen tukea järjestetään noin 25 % kunnista. Vain pieni osa (16 kuntaa) tarjoaa äidinkielen tukea kaikille lapsille, joiden vanhemmat sitä toivovat. Osa kunnista tarjoaa tukea vain tietyille lapsille, iän tai tarpeen mukaan. Se, paljonko lapsi saa äidinkielen tukea, vaihtelee myös kunnittain. Keskiarvolta lapset saavat opetusta 2-3 tuntia viikossa. Äidinkielen tukea tarjotaan oman äidinkielen opettajan resurssin myötä. Yleensä tukea antaa äidinkielen opettaja, mutta myös päivähoitokaksikielinen tai monikielinen henkilökunta voi tarjota tukea. Yleisimmin äidinkielen tukea antaa opettaja, joka työskentelee useammassa päiväkodissa ja koulussa alueella. (Skolverket 2002: 30–34.)

Tanskan väestöstä 4,1 % on maahanmuuttajia. On arvioitu että kaksi- tai monikielisiä lapsia oli vuonna 2006 lähes 10 %. Vuonna 2000 Tanskan hallitus julkaisi yleisien toimintasuunnitelman maahanmuuttajataustaisten lasten integroimiseksi yhteiskuntaan. Sen mukaan kunnallisilla viranomaisilla on velvoite tarjota kielen kehittymisen tukea lapsille, jotka ovat täyttäneet kolme vuotta. Kielen tukeminen on yleensä tehostettua tanskan kielen opetusta päiväkodissa lapsen ensimmäisen päivähoitovuoden aikana. Jos lapset eivät ole päivähoitossa, tanskan kielen tukea tarjotaan perheille heidän kotonaan. (OECD 2006: 312.)

Norjassa asuvista 1–6-vuotiaista lapsista arviolta 7,8 % puhui äidinkielenään muuta kuin norjaa vuonna 2003 (tässä ei ole huomioitu lapsia, jotka puhuvat äidinkielenään tanskaa, englantia tai ruotsia) (OECD 2006: 497). Norjassa vuonna 2005 arviolta 54 % kaikista 1-5-vuotiaista maahanmuuttajataustaisista lapsista oli päivähoitopalveluiden parissa, kun kaikkien maassa asuvien lasten vastaava luku oli 76 %. Laadukkaat, edulliset ja saatavilla olevat päivähoitopaikat ovat avainasemassa tasa-arvoisten kasvatuslähtökohtien takaamisessa Norjassa. Norjan hallituksen tavoitteena on korottaa lukua täydeksi päivähoitokatteeksi. Päivähoitopaikkojen sekä informaation puute ja perheiden heikot taloudelliset ovat suurimmat syyt, miksi jotkut lapset eivät osallistu varhaiskasvatukseen. Norjassa onkin laadittu vaiheittain käyttöönotettava hintakattojärjestelmä ja siellä tarjotaan rahallista tukea vanhemmille, joiden 1-3-vuotiaat lapset eivät osallistu päivähoitoon. Lisäksi on korostettu varhaiskasvatuksen monikulttuurisen henkilökunnan merkitystä kielen kehityksen tukemisessa. Kielen kehityksen stimulointi koetaan myös tärkeäksi. Melkein 40 % Norjan päivähoitopaikoista tarjoaa systemaattista norjan kielen opetusta. (Norwegian ministry of education and research 2007: 12–14.) Norjassa monikulttuurista varhaiskasvatusta tuetaan painottamalla budjetoinnissa päivähoitoon, maahanmuuttajaväestön integrointi- ja sopeuttamistoimenpiteisiin. Lasten neuvoloiden merkitystä on kielentukemisessa myös korostettu, sillä he tapaavat alle kouluikäisiä lapsia, huolimatta siitä ovatko he päivähoiton piirissä vai ei. Neuvoloissa arvioidaan lapsen kielen kehitystä kaksi- ja neljävuotistarkastuksissa. Norjan hallituksen kannanoton mukaan hallituksen olisi varmistettava, että kielellistä tukea tarvitsevat lapset saivat kielellisiä virikkeitä ennen koulun aloittamista. Lisäksi on tehtävä kielen kehityksen seuranta lapsille joiden kielenkehitys on viivästynyt, käynnistää kiertävien opettajien pilottihanke, tarjota oikeus päivähoitopaikkaan sekä käynnistää pilottiprojekti, jossa kokeillaan maksutonta päivähoitoa. (Salmela 2007.)

3 Espoon suomenkielisen varhaiskasvatuksen suomi toisena kielenä -opetus

Espoon suomenkielisen varhaiskasvatuksen suomi toisena kielenä -opetus noudattaa valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman ja pääkaupunkiseudun monikulttuurisen toimintamallin linjauksia. Sillä ei ole omaa suomi toisena kielenä -suunnitelmaa, mutta se noudattaa pääkaupunkiseudun monikulttuurisen toimintamallin mukaa Helsingin kaupungin suomi toisena kielenä -suunnitelmaa. Espoon suomenkielinen varhaiskasvatus on kuitenkin tekemässä varhaiskasvatuksen monikulttuurisuusohjelmaa, jonka määrä valmistua vuoden 2011 aikana. Ohjelma tulee sisältämään monikulttuurisuuskasvatussuunnitelman sekä suomi toisena kielenä -suunnitelman. Monikulttuurisuuskasvatus, lasten äidinkielen tukeminen ja suomi toisena kielenä -opetus on osana kasvatushenkilöstön perustehtäviä. Tätä perustehtävää tukee Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa 10 suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajaa sekä neljä monikulttuurisuus asioihin perehtynyttä konsultoivaa erityislastentarhanopettajaa.

Tällä hetkellä Espoon suomenkielisen varhaiskasvatuksen monikulttuurista varhaiskasvatusta johtaa varhaiskasvatuksen johtoryhmä. Sitä koordinoi monikulttuurisen varhaiskasvatuksen koordinointiryhmä. Koordinointiryhmässä on edustus jokaisesta palvelualueesta, ruotsinkielisestä varhaiskasvatuksesta, suomenkielisen opetuksen tulosityksiköstä, maahanmuuttopalveluista sekä sosiaali- ja terveystoimen kehittämissyksiköstä. Lisäksi siihen kuuluu eri kieli- ja kulttuuritaustaisten työntekijöiden edustaja ja suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajien edustaja. Koordinointiryhmän tehtävänä on monikulttuurisen varhaiskasvatuksen kehittäminen ja siihen liittyvien asioiden valmistelu ja toimeenpanotehtävät. Lisäksi sen tehtäviin kuuluu monikulttuuriseen päivähoitoon liittyvän koulutuksen suunnitteluun osallistuminen sekä monikulttuuriseen varhaiskasvatukseen liittyvän osaamisen ja tiedon kartoittaminen ja sen saattaminen yhteiseen käyttöön. (Monikulttuurisen päivähoiton koordinointiryhmä 2006: 11–12.) Monikulttuurisen varhaiskasvatuksen rakennetta Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa ollaan muuttamassa vuoden 2012 aikana.

Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa pyritään tekemään kaikille kaksi- ja monikielisille lapsille kaksikielisyysuunnitelma lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Kaksikielisuuden suunnitelmaan kirjataan lapsen äidin- ja suomenkielen osaaminen, tavoitteet ja niiden tukeminen kotona ja päivähoitossa. Lähtökohtana suunnitelman

teossa on lapselle tehty *Pienten kielireppu*. *Pienten kielireppu – Tasolta toiselle* on Espoon suomenkielisen opetustoimen ja varhaiskasvatuksen yhteistyöhanke joka luo yhtenäiset arviointikriteerit kielitaidon kehittymisen seurantaan. Yhtenäisten arviointikriteerien käyttö auttaa päiväkoteja ja kouluja suunnittelemaan lasten suomi toisena kielenä -opetusta sekä ohjaamaan lapset heille parhaiten sopivan tuen piiriin. Arviointimateriaali sisältää *Eväspussin* (huoltajan arvio lapsen kielitaustasta), *Kielikompassin* (lapsen ja oman äidinkielen opettajan arvio lapsen äidinkielen taidosta), *Seurantalomakkeen*, joka sisältää puhumisen ja ymmärtämisen taitotason profiilin sekä *Kuvajutun* (arviointimateriaali vuorovaikutuksen kehittymisen seurantaan). (Espoo 2010c.) Pienten kielirepusta ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta nousseet asiat kirjataan ryhmän omaan varhaiskasvatussuunnitelmaan, josta ne tulevat osaksi lapsiryhmän toimintaa.

3.1 Suomi toisena kielenä -lastentarhanopettaja Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa

Espoon kaupungin suomenkielinen varhaiskasvatuksessa henkilökunnalla on mahdollisuus saada suomi toisena kielenä (S2) -lastentarhanopettajan tukea ja konsultointia ryhmäänsä lapsen kielen kehitykseen liittyvissä asioissa. S2-lastentarhanopettajien pätevyysvaatimuksena on lastentarhanopettajan kelpoisuus. Kelpoisuusvaatimuksena lastentarhanopettajan tehtäviin on yliopistossa suoritettu vähintään kasvatustieteen kandidaatin tutkinto, johon sisältyy lastentarhanopettajan koulutus tai sellainen sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto (sosionomi AMK), johon sisältyy 60 opintopistettä varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiikkaan suuntautuneita opintoja. (Opetusalan ammattijärjestö 2011.) Espoon kaupungin suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa S2-lastentarhanopettajan esimiehenä toimii pääsääntöisesti päiväkodin johtaja.

Vuonna 2006 Espoon kaupungin suomenkielisen varhaiskasvatus palkkasi kaksi S2-lastentarhanopettajaa tukemaan lasten suomen kielen kehittymistä päiväkodeissa. Tätä ennen ryhmillä oli mahdollisuus saada rakenteellisena tukitoimenpiteenä suhdeluvun väljennys. Koska suhdeluvun väljennyksellä ei aina taattu riittävää kielellistä tukea lapselle, haluttiin löytää tehokkaampi vaihtoehto lapsen kielen kehityksen tukemiseksi. S2-lastentarhanopettajien työn pohjaksi luotiin kokeilu, jossa sovellettiin Helsingörin kaupungin alueella toteutettua mallia. Mallissa eri kieli- ja kulttuuritaustaisella lapsella oli oikeus saada tunti päivässä tanskan kielen opetusta. Espoon kaupungissa mallia sovel-

lettiin niin, että yhdellä S2-lastentarhanopettajalla oli opetettavanaan kahdeksan lasta. S2-lastentarhanopettajat palkattiin suhdeluvun väljennyksestä vapautuvilla resursseilla. Kokeilun tavoitteena oli löytää uusia tapoja lapsen suomen kielen oppimisen tukemiseen. S2-lastentarhanopettajan työnkuvaan kuului myös lisätä suomi toisena kielenä -osaamista ja tietoisuutta niissä lapsiryhmissä, joissa hän työskenteli. Tavoitteena oli toimivan kaksikielisyyden tukeminen, suomi toisena kielenä -opetuksen systematisointi, lasten kielitaidon parantaminen sekä suomi toisena kielenä -opetuksen nivoutuminen arkeen. (Espoon kaupunki 2007: 2-4.)

Monikulttuuristen lasten määrän kasvaessa, myös suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajien määrä kasvoi. Tällä hetkellä S2-lastentarhanopettajia on kaikissa Espoon palvelualueissa ja heidän määränsä on kasvanut kymmeneen. Vuosina 2007–2010 lapsiryhmillä oli mahdollisuus saada S2-lastentarhanopettajan resurssia samoin kuin suhdeluvunväljennystä tietyin kriteerein. Kriteereinä oli se, että ryhmän lapsen oli oltava yli kolmevuotias, hänen äidinkieltensä täytyi olla jokin muu kuin suomi, ruotsi tai saame sekä hänen päivähoitossa oloaika ei saanut ylittää yhtä vuotta. (Espoon kaupunki 2010a.) S2-lastentarhanopettajan työtehtäviin kuului tuolloin monikielisen ja -kulttuurisen lapsen suomen kielen oppimisen tukeminen, lapsen suomen kielen osaamisen arviointi sekä yhteistyö vanhempien, päiväkodin henkilökunnan ja eri verkostojen kanssa. S2-lastentarhanopettaja tuki lasten suomen kieltä arjen nimeämisen, eri pienryhmien, pelien ja leikin kautta, olemalla mukana lapsiryhmän toiminnassa. Lisäksi puhetta ja ymmärrystä tuettiin muun muassa käyttämällä puhetta tukevia kommunikointivälineitä sekä opettamalla ja aktivoimalla niiden käyttöä myös lapsiryhmän henkilökunnalle. Puhetta tukevia ja korvaavia kommunikointivälineitä ovat muun muassa kuvat, tukiviittomat, ilmeet, eleet sekä kommunikointilaitteet. S2-lastentarhanopettajan työtehtäviin kuului myös työn dokumentointi, seuranta ja kehittäminen. S2-lastentarhanopettaja toimi koko ryhmässä, pienryhmässä sekä pari- ja yksilötyöskentelynä siten, että lapsen kielen tukeminen niveltä mahdollisimman paljon lapsen arkipäivään. S2-lastentarhanopettaja mallinsi käyttämiään menetelmiä ryhmän työntekijöille sekä tuki päiväkodin henkilöstöä ja muita päivähoitoyksiköitä suomi toisena kielenä -opetuksessa. S2-lastentarhanopettajaa ei laskettu kasvatusvastuulliseksi eikä häntä voitu käyttää sijaisena. (Espoon kaupunki 2007–2010.)

3.2 Suomi toisena kielenä -pilotit Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa

Espoon kaupungin varhaiskasvatuksessa oli lukuvuonna 2009–2010 yhteensä 1150 vieraskielistä lasta. Näistä lapsista 138 sai suomi toisena kielenä -oppimiseen rakenteellisenä tukena suhdeluvun väljennyksen (53 lasta) tai kuului S2-lastentarhanopettajan tuen piiriin (85 lasta). (Espoon kaupunki 2010a.) Näin ollen 1012 lasta jäivät kokonaan näiden tukien ulkopuolelle. Huonoksi koettiin myös se, että resurssi kohdentui lapsiin, jotka vasta totuttelivat päivähoitoon, mikä ei ollut toisen kielen omaksumisen kannalta otollisin aika. Koska S2-lastentarhanopettajan resurssin ja suhdeluvun väljennyksen kriteerit olivat osittain vanhentuneet, eivätkä taanneet tasapuolista tukea lapsen kielen kehitykselle, lähdettiin S2-lastentarhanopettajien työtä ja resurssia pohtimaan uudestaan. (Espoon kaupunki 2010b.) Espoon kaupungin suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa päätettiin keväällä 2010 aloittaa suomi toisena kielenä -kokeilut eli pilotit elokuussa 2010. Pilottien myötä suhdeluvun väljennykset ja S2-lastentarhanopettajan resurssit edellä kuvatuin kriteerein poistuivat kokonaan.

Jokaisella Espoon kaupungin suomenkielisen varhaiskasvatuksen palvelualueella on oma suomi toisena kielenä -pilotti. Palvelualueita, ja näin ollen pilotteja, on kaikkiaan viisi. Palvelualueiden eroavaisuuksien vuoksi myös pilotit eroavat hieman toisistaan. Koska nämä kokeilut kohdentuvat S2-lastentarhanopettajan työnkuvaan, S2-lastentarhanopettajien työn sisällöt vaihtelevat alueittain. Alueiden ja pilottien eroavaisuuksia kuvaan tarkemmin alueiden pilottikuvauksissa sekä kappaleessa 3.2.6 Pilottien ja alueiden eroavaisuudet.

Pilottien arvioinnista vastaa suomi toisena kielenä -ohjausryhmä. Pilotteja arvioidakseen ohjausryhmä lähetti päiväkoteihin kyselyn marraskuussa 2010. Tulokset julkaistiin tammikuussa 2011. Arvioinnin tarkoituksena oli selvittää lapsiryhmien suomi toisena kielenä -osaamista, lapsen äidinkielen tukemista sekä suomi toisena kielen -lastentarhanopettajan työn vaikuttavuutta. Lisäksi siinä selvitettiin millainen on päivähoiton henkilökunnan koulutustarve. Arvioinnista saadut tulokset koottiin ja raportoitiin kysymyskohtaisesti palvelualueittain, jotta voitiin katsoa kunkin palvelualueen pilottin vaikutusta. Vastausprosentti oli kuitenkin vain 35, jonka vuoksi tulokset eivät ole yleistettävissä, mutta suuntaa-antavia. Tuloksissa ei ollut havaittavissa suuria alueellisia eroja palvelualueiden välillä. Päälimmäisenä nousi äidinkielen tukemisen vähäisyys,

koulutustoiveet kielitaidon havainnointiin ja arviointiin sekä toiveet menetelmäkoulutukseen. (Espoon kaupunki 2011a.) Arviointi uusittiin kesäkuussa 2011. Kesäkuun vastausprosentti oli kasvanut 34 prosentista 47 prosenttiin. Kyselyn osa-alueiden *S2-opetus ja arviointi, oma äidinkieli ja S2-opetusmenetelmät* tulokset olivat hieman parantuneet. Osa-alueessa *S2-lastentarhanopettajan käyttäminen* oli suurimmassa osassa Espoon palvelualueita parantunut, mutta Tapiolassa, jossa ei ole ollut kuluneena kautena S2-lastentarhanopettajaa, arvot olivat laskeneet. Myös Matinkylä-Olari palvelualueen vastausten mukaan S2-lastentarhanopettajan käyttäminen -arvot olivat hieman laskeneet. (Espoon kaupunki 2011b.) Vertailemalla näitä tuloksia voidaan mahdollisesti havaita miten henkilökunnan suomi toisena kielenä -opetuksen osaaminen ja aktiivisuus asian suhteen ovat muuttuneet. Lisäksi voidaan arvioida minkälaista ja kuinka paljon tukea he ovat saaneet S2-lastentarhanopettajalta.

Pilottien monipuolisen arvioinnin ja seurannan takaamiseksi pilotteja arvioiva työryhmä pyysi suomi toisena kielenä lastentarhanopettajia, päivähoiton esimiehiä sekä hallintoa tekemään suomi toisena kielenä piloteista SWOT-analyysin, jossa he kuvaavat pilottien vahvuuksia, haasteita, uhkia sekä mahdollisuuksia. Kysely, SWOT-analyysit sekä tämän opinnäytetyön tulosten myötä työryhmä laatii loppuraportin vuoden 2011 loppuun mennessä tai 2012 alussa. (Ehdotus suomenkielisen varhaiskasvatuksen johtoryhmälle S2 pilotoinnin kestosta ja raportoinnista 2011.)

Pilottien oli määrä kestää vuoden, jolloin ne olisivat päättyneet kesällä 2011. Piloteista vastaava koordinoitutyöryhmä haki piloteille jatkoaikaa keväällä 2011 ja pilotteja jatkettiin johtoryhmän päätöksellä joulukuuhun 2011. Siirtymäajaksi on varattu kevät 2012, jolloin pilottia arvioidaan ja raportoidaan johtoryhmälle jatkuvasti. Uudet toimintatavat otetaan käyttöön Espoon kaupungin suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa 1.8.2012 alkaen.

3.2.1 Espoon keskuksen suomi toisena kielenä -pilotti

Espoon keskuksen suomi toisena kielenä pilottisuunnitelman mukaan pilottin tavoitteena on tehdä S2-lastentarhanopettaja näkyvämmäksi sekä sitouttaa ja motivoida henkilökunta monikulttuurisuusasioihin, suomi toisena kielenä -opettamiseen ja lapsen oman äidinkielen tukemiseen. Espoon keskuksen palvelualueen pilottisuunnitelma pohjautuu

kolmen oppimiskeskuspäiväkodin ajatuksesta. Oppimiskeskuspäiväkodin ympärille rakentuu opintopiiri tai kaksi opintopiiriä koostuen lähi päiväkodeista. Yhteen opintopiiriin kuuluu viidestä kymmeneen päiväkotia. Jokaisella S2-lastentarhanopettajalla on yksi oppimiskeskuspäiväkoti ja siihen kuuluva opintopiiri. (Nyholm – Matilainen – Kämäräinen 2010.)

Espoon keskuksen pilotissa S2-lastentarhanopettaja toimii lähtökohtaisesti oppimiskeskuspäiväkodin resurssina, työskennellen siellä kaksi päivää työviikosta. Kolme päivää työviikosta hän kiertää omaan opintopiiriinsä kuuluvia päivähoidon yksiköitä suomi toisena kielenä -tuen tarvetta kartoittaen sekä siihen tarpeeseen vastaten konsultoiden ja mallintaen eri menetelmiä ja kielen tukemista. Pilotissa perhepäivähoidon ja ryhmäperhepäivähoidon lapsille tuki annetaan kohdennettuna asukaspuistossa. Malli on aiemmin toiminut Suvelan alueella, jossa perhepäivähoitajat tuovat S2-lastentarhanopettajan kielituokiolle puistoon omat suomen kieleen tukea tarvitsevat lapsensa kerran viikossa. (Nyholm – Matilainen – Kämäräinen 2010.)

Oppimiskeskuspäiväkoti toimii S2-lastentarhanopettajan kotipesänä ja S2-lastentarhanopettaja luetaan yksikön resurssiksi. Oppimiskeskuspäiväkodeiksi on valittu päiväkoteja, joiden monikulttuurisuusprosentti on tällä hetkellä korkea, noin 30–50 prosentin luokkaa. Näissä päiväkodeissa on tietotaitoa ja osaamista monikulttuurisuudesta, suomi toisena kielenä -opettamisesta sekä oman äidinkielen tukemisesta. Oppimiskeskuspäiväkoti on suunnitelman mukaan paikka, johon kokoonnutaan jakamaan jo olemassa olevaa tietoa ja kokemuksia monikulttuurisuudesta, suomi toisena kielenä -opettamisesta ja oman äidinkielen kehittymisen tukemisesta. (Nyholm – Matilainen – Kämäräinen 2010.)

Jokaisesta oppimiskeskuspäiväkodista on valittu suomi toisena kielenä -vastaava lastentarhanopettaja. Vastaavat lastentarhanopettajat muodostavat S2-lastentarhanopettajien kanssa Espoon keskuksen alueen suomi toisena kielenä -työryhmän. Työryhmän tehtävänä on organisoida oppimiskeskuspäiväkodeissa kokoon-tuvia opintopiirejä, kehittää oppimiskeskuspäiväkotien toisen kielen oppimista tukevia oppimisympäristöjä, kerätä tietoa ja materiaalia monikulttuurisuudesta ja toisen kielen oppimisesta sekä oman äidinkielen kehittymisen tukemisesta. Suunnitelman mukaan jokaisesta oppimiskeskuspäiväkodissa on myös suomi toisena kielenä -materiaalireppu,

joka pitää sisällään kuvia, kuva-sana kirjoja, Pienten kielireppu kielen arviointi- ja seurantamateriaalin, Kaksikieliseksi kasvamaan DVD:n, Monikulttuurinen varhaiskasvatus -kirjan, Lapsuuden monta kieltä DVD:n, kuvitettuja lauluja ja loruja sekä peruspelejä ja TPR (Total Physical response) –materiaalin. (Nyholm – Matilainen – Kämäräinen 2010.)

3.2.2 Espoonlahden suomi toisena kielenä -pilotti

Espoonlahden pilotin tavoitteina ovat pedagogisen osaamisen vahvistaminen, ryhmien suomi toisena kielenä -osaamisen vahvistaminen, olemassa olevan monikulttuurisen materiaalin hyödyntäminen ja aktivointi, *Pienten kielirepun* maastouttaminen, "suomi toisena kielenä" -termin tutuksi tekeminen ja avaaminen sekä lisätä positiivista asennetta tehdä töitä monikulttuuristen lasten parissa. (Altundas 2010.)

Espoonlahden palvelualueen suomi toisena kielenä -pilottisuunnitelman mukaan S2-lastentarhanopettaja on kahdessa päiväkodissa kahtena päivänä viikossa. Kahtena päivänä viikossa olisi *Ässäpäiviä*, jolloin S2-lastentarhanopettajaa voi varata muiden päiväkotien ryhmiin. Tänä päivänä ryhmä voi saada tukea arjen eri tilanteisiin tai uuden menetelmän käyttöönottoon. Päivää varattaessa on sovittava päivän tavoitteet ja käyntien määrä. Espoonlahden pilottisuunnitelman mukaan S2-lastentarhanopettajan *Ässäpäivä* liittyy arkisiin tilanteisiin, pedagogiikkaan ja menetelmiin. Espoonlahden palvelualue saa Matinkylä-Olarin alueelta resurssia puolen työviikon verran. Käytännössä tämä toteutuu siten, että Matinkylä-Olarin S2-lastentarhanopettajille on nimetty päiväkodit, joissa he tekevät työtä päivän viikossa. (Altundas 2011.)

Ässäpäivien lisäksi S2-lastentarhanopettaja järjestää opintopiirejä yhdessä Matinkylä-Olari palvelualueen S2-lastentarhanopettajan kanssa, jotka suunnitellaan vastaamaan varhaiskasvatushenkilökunnan tarpeita. Opintopiireissä huomioidaan myös alle 3-vuotiaiden tarpeet. Opintopiirejä järjestetään Espoonlahdessa tasaisin väliajoin. Pilottisuunnitelman mukaan päiväkodit, joissa S2-lastentarhanopettaja käy säännöllisesti, päätetään vuosittain yhteisissä kokouksissa. *Ässäpäivät* ovat puolestaan mahdollisia kaikille tukea tarvitseville päiväkodeille. Niissä päiväkodeissa, jossa S2-lastentarhanopettaja on tänä vuonna käynyt kaksi kertaa viikossa, on seuraavana vuonna *Ässäpäiviä* tietyin väliajoin, jolloin saadaan taattua jatkumo ja tarvittava tuki henkilökunnalle. (Altundas 2010.)

3.2.3 Leppävaaran suomi toisena kielenä -pilotti

Leppävaaran suomi toisena kielenä -pilottisuunnitelman mukaan pilotin tavoitteena on tasavertaistaa S2-lastentarhanopettajan tuki Leppävaarassa, luoda yhtenäinen malli Leppävaaraan, kasvattaa suomi toisena kielenä -tuen vaikuttavuutta tukemalla tiimejä sekä jakamalla tietoa ja materiaalia koko palvelualueella. Tiimin toiminta tulisi olla suunnitelmallista ja lapsen kielitaitoa tukevaa. Pilotin tavoitteena on lisäksi selkeyttää S2 -lastentarhanopettajan työnkuvaa. Leppävaaran palvelualueen pilotissa painotetaan varhaiskasvatuksen tiimien ja henkilökunnan suomi toisena kielenä -työn tukemista. Lapsen kielen oppimista pyritään tukemaan henkilökunnan osaamisen kehittymisen myötä. (Björkgren – Laivuori – Teuho 2010.)

S2-lastentarhanopettajan työnkuva Leppävaarassa on kokonaan konsultoiva. S2-lastentarhanopettajan työnkuvaan kuuluu konsultoinnin lisäksi suomi toisena kielenä -opetuksen mallintaminen sekä alueitten opintopiirien suunnittelu ja toteutus. Tarkoituksena on, että S2-lastentarhanopettaja käy eri lapsiryhmissä ja päivähoitoyksiköissä säännöllisesti tarpeiden mukaan. S2-lastentarhanopettaja voi tarvittaessa mallittaa menetelmiä päivähoiton henkilökunnalle esimerkiksi viiden kerran menetelmäohjauksen myötä. Pilotin ajatuksena on, että jokaisella päiväkodilla olisi ”Suomi toisen kielenä -laatikko”, joka sisältää kommunikoinnin tueksi kuvia päivähoiton arkeen, kuvitettuja lauluja ja loruja, pari peliä suomi toisena kielenä -opetukseen sekä informaatiota eri uskonnoista. Lisäksi laatikko sisältää suomi-englanti-suomi kasvatustieteen sanastoa. (Björkgren – Laivuori – Teuho 2010.)

Pilotissa on suunnitelman mukaan tärkeää, että jokaisessa tiimissä olisi suomi toisen kielenä (S2)-vastaava, lastentarhanopettaja päiväkodissa ja ryhmäperhepäiväkodeissa lastenhoitaja. Esimies ja S2-vastaava huolehtivat siitä, että ryhmässä olevat lapset saavat suomi toisena kielenä -tukea ja opetusta suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti sekä lapsen kielitaitoa ja tiimin suunnitelmaa arvioidaan säännöllisesti. Pilotin ajatuksena on, että lapsen aloitettua päivähoito ja vanhempien kanssa keskusteltua tiimit laativat esimiehen avustuksella ja tuella alustavan suomi toisena kielenä -suunnitelman. Suunnitelma pohjautuu pienten kielireppuihin ja se kirjattaisiin ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaan. Tarvittaessa tämän jälkeen paikalle kutsuttaisiin S2-lastentarhanopettaja, jolloin suunnitelmaa tarkennettaisiin ja mietittäisiin miten tavoitteisiin tämän tiimin

kohdalla päästäisiin. Tällöin pohditaan myös menetelmiä, tarvittavia välineitä sekä suunnitelman seuranta- ja arviointia. S2-lastentarhanopettajan merkittävä rooli on pilottisuunnitelman mukaan tukea tiimiä suunnitelman toteutumisessa, rohkaista ja mahdollistaa laadukas opetus eri menetelmien ja työtapojen kautta. (Björkgren – Laivuori – Teuho 2010.)

3.2.4 Matinkylän ja Olarin suomi toisena kielenä -pilotti

Matinkylän ja Olarin alueen suomi toisena kielenä -pilottisuunnitelman mukaan pilottin tavoitteena on, että suomi toisena kielenä -opetus toteutuu kaikissa päivähoitoyksiköissä ja se otetaan huomioon kaikissa päivän toiminnoissa, niin hoidossa, kasvatuksessa kuin opetuksessa. Lisäksi tavoitteena on löytää ajoissa lapset, joilla on kielellinen erityisvaikeus ja ohjata heidät jatkotutkimuksiin. Tavoitteena on myös alle 3-vuotiaiden kielenkehityksen tukeminen sekä se, että jokaiselle lapselle laaditaan kattava kaksikielisyydensuunnitelma Vasun yhteyteen. (Venho – Kivinen 2010.)

Matinkylä-Olarin palvelualueen S2-lastentarhanopettajat työskentelevät kumpikin kahdessa päivähoitoyksikössä kolmena päivänä viikossa. Lisäksi molemmat S2-lastentarhanopettajat jakavat resurssiaan Espoonlahden palvelualueelle olemalla yhden päivän viikossa Espoonlahden alueella sijaitsevassa päiväkodissa. Perjantai aamupäivän S2-lastentarhanopettajat ovat käytettävissä konsultointia varten. Konsultaation sisällöt nousevat päivähoitoyksiköiden tarpeista. Iltapäivällä S2-lastentarhanopettajat pitävät päiväkodeissa Edu-cafeeta. Toimintavuoden aikana Edu-cafe toteutetaan päivähoitoalueen kaikissa kunnallisissa yksiköissä, jolloin se järjestetään kuudesti jokaisessa alueen yksikössä.

Pilottisuunnitelman mukaan pilotissa tullaan ottamaan huomioon kunkin yksikön omat kehittämistarpeet. Pienten lasten kielireppu, lapsen kielenkehityksen seuranta- ja arviointityökalu, otetaan käyttöön syksyn 2010 aikana. S2-lastentarhanopettaja ja monikulttuurisuus konsultoiva erityislastentarhanopettaja pitävät aiheesta opintopiirin jokaisessa alueen kunnallisessa päivähoitoyksikössä. Suunnitelman mukaan Aamunkoiton päiväkodin integroituun ryhmään sijoitetaan pääasiassa monikulttuurisia lapsia, joilla on diagnosoitu kielellinen erityisvaikeus. (Venho – Kivinen 2010.)

3.2.5 Tapiolan suomi toisena kielenä -pilotti

Tapiolan palvelualueen pilotin tavoitteena on, että päiväkodeille suunnattu tuki on lapsen tarpeista lähtevää sekä yhdessä arvioitua ja että kaikki alueen monikulttuuriset lapset kuuluvat suomi toisena kielenä -opetuksen piiriin. Tavoitteena on saada suomi toisena kielenä -opetus osaksi peruspedagogiikkaa vahvistamalla monikulttuurisuus ja suomi toisena kielenä -opettamisen osaamista lasten varhaiskasvatussuunnitelmien kaksikielisyysuunnitelmien vahvistamisen ja toteuttamisen kautta. Pilotin tavoitteena on saada monikulttuurinen ja suomi toisena kielenä -osaaminen osaksi ryhmien toimintasuunnitelmaa. (Suokas 2010.)

Kaikilla päiväkodeilla on tasapuolinen mahdollisuus saada S2-lastentarhanopettajan tukea. S2-lastentarhanopettajan työnkuvaan kuuluu Tapiolan pilotin mukaan konsultointi, opintopiirit, tiedon hankkiminen ja päivittäminen sekä materiaalin hankkiminen ja valmistaminen. S2-lastentarhanopettajan työhön liittyy prosessikuvaus, johon sisältyy neljä eri vaihetta. S2-lastentarhanopettajalla voi olla monta prosessia käynnissä samaan aikaan eri tiimeissä ja eri päiväkodeissa. Prosessin ensimmäisessä vaiheessa tiimi ottaa yhteyttä S2-lastentarhanopettajaan tai S2-lastentarhanopettaja saa tiedon yhteistyökumppanilta. Seuraavassa vaiheessa tehdään alkukartoitus ja laaditaan suomi toisena kielenä -tuen sopimus yhdessä tiimin ja talon esimiehen kanssa. Tässä vaiheessa opettaja tutustuu ryhmään 1-2 kertaa ja sen jälkeen keskustelee henkilökunnan kanssa. Lisäksi S2 -lastentarhanopettaja tutustuu lasten kaksikielisyysuunnitelmiin, kartoittaa henkilökunnan osaamisen ja ryhmän materiaalin sekä minkälaista tukea henkilökunta tarvitsee. Kolmannessa vaiheessa, niin sanotussa työskentelyvaiheessa S2-lastentarhanopettajan työskentelee ”viiden kerran konsultointi mallilla”. Konsultointi tai työskentely vaihtelee tiimin tarpeista riippuen. Se voi olla esimerkiksi suomi toisena kielenä -opetuksen mallintamista arjessa tai työmenetelmäkonsultaatiota. S2-lastentarhanopettaja käy tiimissä kahden viikon välein. Tiimi saa S2-lastentarhanopettajalta tehtäviä, joita työstetään konsultaatiossa. Neljännessä, eli viimeisessä vaiheessa tehdään loppuarviointi, jonka pohjana käytetään suomi toisena kielenä opettamisen -sopimusta. Sopimukseen on määritelty prosessin tavoitteet. Sopimuksessa arvioidaan lasten kaksikielisyysuunnitelmien toteutumista ja nivoutumista koko ryhmän toimintasuunnitelmaan sekä sovitaan tarvittaessa jatkotyöskentelystä. (Suokas 2010.)

3.2.6 Pilottien ja palvelualueiden eroavaisuudet

Espoon kaupungin suomenkielisen varhaiskasvatuksen suomi toisena kielenä -pilottien sisällöt, ja sitä myötä S2-lastentarhanopettajien työnkuvat, vaihtelevat palvelualueittain. Palvelualueiden eroavaisuudet näkyvät muun muassa monikulttuuristen lasten määrässä ja prosenteissa, S2-lastentarhanopettajien lukumäärässä sekä lasten sijoittumisessa pienelle alueelle tiettyihin päiväkoteihin tai laajasti koko palvelualueelle. Myös suurimmissa kieliryhmissä ja suomi toisena kielenä -pilottien malleissa on eroavaisuuksia. Leppävaarassa ja Tapiolassa S2-lastentarhanopettajat toimivat täysin konsultoivasti, kun taas Espoonlahdessa sekä Matinkylän ja Olarin alueilla S2-lastentarhanopettajat toimivat osittain konsultoivasti ja osittain päiväkotien resurssina. Espoon keskuksen pilotissa korostuu oppimiskeskusmalli. S2-lastentarhanopettaja toimii tässä mallissa osittain oppimiskeskuksessa ja osittain konsultoivasti. Palvelualueiden ja pilottien eroavaisuuksia kuvaan ja kokoan tiivistetysti Taulukoissa 1. ja 2.

Taulukko 1. Palvelualueiden eroja

Palvelualue:	Espoon keskus	Espoon-lahti	Leppävaara	Matinkylä-Olari	Tapiola
Monikulttuuristen lasten lukumäärä 2010	334	246	386	239	112
Monikulttuuristen lasten prosentuaalinen suhde varhaiskasvatuksen piirissä olevista lapsista 2010	11 %	11 %	12,6 %	17,3 %	5,8 %
Suurimmat kieliryhmät 2010	1. venäjä 2. viro 3. albania	1. venäjä 2. somali 3. viro	1. somali 2. venäjä 3. viro	1. somali 2. venäjä 3. albania	1. kiina 2. venäjä ja viro

(Espoon kaupunki 2011c; Espoon kaupunki 2011d; Espoon kaupunki 2011e.)

Taulukko 2. Palvelualueiden pilottien eroja

Palvelu-alue:	Espoon keskus	Espoon-lahti	Leppävaara	Matinkylä-Olari	Tapiola
S2-lastentarhanopettajien määrä	3	1	3	2	1 (tällä hetkellä 0)
Pilottimalli	Oppimiskeskus malli 2pvä/vko + konsultointi 3pvä/vko	2 päiväkodin malli 3pvä/vko +konsultointi 2pvä/vko	Konsultoiva malli	2 päiväkodin malli 3pvä/vko Espoonlahti 1 päiväkotiki 1pvä/vko + konsultointi 1pvä/vko	Konsultoiva malli
Pilottisuunnitelmassa pilotille esitetyt tavoitteet	S2-lastentarhanopettajan työn näkyvyyden lisääminen sekä henkilökunnan sitouttaminen S2- ja monikulttuurisuusasioihin	Pedagogiikan ja S2-osaamisen vahvistaminen sekä S2-termin tutuksi tekeminen. Positiivisen asenteen lisääminen. Pienten kieliopun maastottaminen	Tasavertais- taa S2-tuki, luoda yhte- näinen malli sekä tukea lapsen kielen kehitystä henkilökun- nan tukemi- sen kautta. Työnkuvan selkeyttämi- nen	S2-opetus huo- mioidaan kai- kessa toiminnas- sa ja opetusta tapahtuu ryh- missä. Löytää ja ohjata erityisen tuen tarpeessa olevat lapset tuen piiriin. Alle 3-vuotiaiden S2-opetuksen tukeminen. Kaksikielisyyden suunnitelma kaikille kaksi- ja monikielisille lapsille	Suomi toise- na kielenä - lasten- tarhanopetta- jan tuki tar- peista lähte- vää ja yhdes- sä arvioitua. Saada kaikki lapset ope- tuksen piiriin sekä S2- opetus osaksi peruspeda- gogiikkaa ja ryhmien toi- mintaa
Pilotissa lisäksi	Oppimiskes- kuspäiväkodit. Oppimiskes- kuksien S2- vastaavien tiivis yhteistyö S2 - lastentarhan- opettajien kanssa.	Päiväkodeissa jo olemassa olevan materi- aalin hyödyn- täminen. Matinkylä- Olarin S2- lastentarhan- opettajien resurssia alu- eella.	S2- suunnitelman nivoutuminen ryhmien toi- mintasuunni- telmiin. Suomi toisen kielenä – laatikot	Edu-cafe joka perjantai eri päiväkodeissa.	S2 - lastentarhan- opettajan konsultoinnin prosessiku- vaus

(Altundas 2010; Björkgren – Laivuori – Teuho 2010; Nyholm – Matilainen – Kämäräinen 2010; Suokas 2010; Venho – Kivinen 2010.)

4 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyöni tarkoituksena on kuvata Espoon suomenkielisen varhaiskasvatuksen suomi toisena kielenä -pilotteihin osallistuneiden S2-lastentarhanopettajien kokemuksia pilottien toteutumisesta, heidän työtehtäviään sekä kehittämisehdotuksia S2-lastentarhanopettajan työlle.

Opinnäytetyöni tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1. Miten suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajat kokevat alueensa pilotin toteutuneen?
2. Mitä suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajan työtehtäviin sisältyy eri pilotteissa?
3. Miten suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajat ehdottavat työnkuvaansa kehitettävän tulevaisuudessa?

Opinnäytetyön tulokset esitin suomi toisena kielenä -pilottien arvioinnista vastaavalle suomi toisena kielenä -pilottien ohjausryhmälle marraskuussa 2011.

5 Aineiston keruu ja analyysimenetelmät

Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää, että henkilöt joilta tietoa kerätään, tietävät tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman paljon tai heillä on asiasta kokemusta. Tiedonantajien valinta on siis harkittua ja tarkoitukseen sopivaa. Tässä opinnäytetyössä olen käyttänyt eliittiotantaa, eli tutkimuksen joukkona on ne henkilöt, joilta oletetaan saavan parhaiten tietoa tutkittavasta ilmiöstä. (Tuomi – Sarajärvi 2009: 85–86.) Opinnäytetyöhön osallistui itseäni lukuun ottamatta kaikki Espoon suomenkielisen varhaiskasvatuksen S2-lastentarhanopettajaa neljältä eri palvelualueelta. Koska Tapiolan alueella ei ole ollut S2-lastentarhanopettajaa säännöllisesti koko lukukautena 2010–2011, jätin sen opinnäytetyöni ulkopuolelle. Tiedonantajia oli näin ollen yhteensä kahdeksan. Opinnäytetyössäni kuvaan S2-lastentarhanopettajien kokemuksia piloteista, työnkuvaa sekä kehittämisehdotuksia S2-lastentarhanopettajien kirjallisten tuotosten (n=7) sekä haastatteluiden (n=4) pohjalta.

5.1 Suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajien kirjalliset tuotokset

S2-lastentarhanopettajat saivat tammikuussa 2011 tehtäväkseen kirjoittaa subjektiivinen arvio omasta työstään suhteessa palvelualueensa pilottisuunnitelmaan. Kirjoituksessa heidän tuli pohtia mikä suunnitelmasta toteutuu, mikä työssä on hyvää ja toimivaa sekä mikä vaatii kehittämistä. Lisäksi S2-lastentarhanopettajia pyydettiin kirjoittamaan työhönsä liittyviä ajatuksia niin resurssien, esimiehisyiden kuin koulutautumisen ja työn kehittämisen suhteen. Ohjeistus tehtävään oli suullinen, ja sitä tarkennettiin sähköpostiviestillä. (Liite 1.) Koska tutkimus voi perustua valmiisiin lähdemateriaaleihin (Hirsjärvi – Remes – Sajavaara 2003: 173.) ja periaatteessa mikä tahansa tutkittavaan ilmiöön liittyvä kirjallinen dokumentaatio voi toimia tutkimuksen aineistona (Kananen 2008: 81.), hyödynsin opinnäytetyössäni S2-lastentarhanopettajien kirjoittamia kokemuksia piloteista opintäytetyössäni.

S2-lastentarhanopettajat saivat kirjallisen tehtävän ennen opinnäytetyöni käynnistymistä, eikä heillä ollut arvioinnin laatimisvaiheessa tietoa niiden käytöstä opinnäytetyöhöni. Lähetin kaikille Espoon kaupungin suomenkielisen varhaiskasvatuksen palveluksessa oleville S2-lastentarhanopettajille saatekirjeen (Liite 3.), jossa kerroin lyhyesti opinnäytetyöstäni, sen tarkoituksesta ja siihen osallistumisen vapaaehtoisuudesta. S2-lastentarhanopettajat saivat halutessaan lähettää minulle sähköpostitse tekemänsä kirjallisen tuotoksen ja suostuivat siten aineiston hyödyntämiseen opinnäytetyöhöni. Tätä ennen olin keskustellut S2-lastentarhanopettajien kanssa opinnäytetyöstäni sekä lähettänyt opinnäytetyösuunnitelman heille luettavaksi ja kommentoitavaksi. Kaikki Espoon kaupungin suomenkielisen varhaiskasvatuksen S2-lastentarhanopettajat suostuivat kirjallisen aineistonsa hyödyntämiseen. Yhdellä palvelualueella kaksi S2-lastentarhanopettajaa olivat tehneet yhteisen kirjallisen tuotoksen. Kirjallisia tuotoksia oli yhteensä seitsemän.

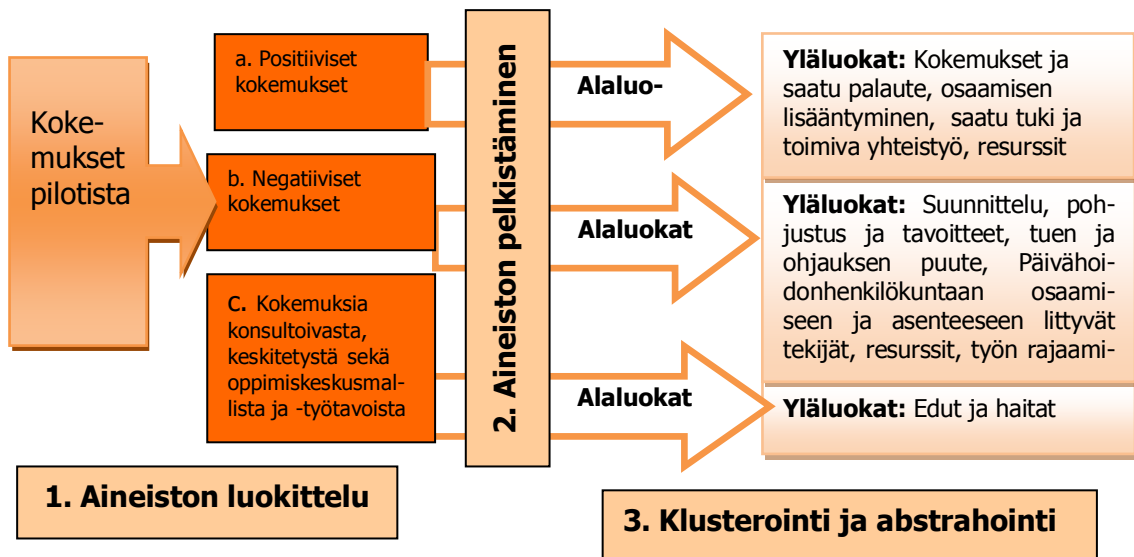
5.2 Kirjallisten tuotosten analyysi

Laadullinen aineiston analyysi pitää sisällään kaksi vaihetta, havaintojen pelkistämisen ja arvoituksen ratkaiseminen. Havaintojen pelkistäminen tarkoittaa sitä, että aineistoa tarkastellaan tietystä teoreettis- metodologisesta näkökulmasta, eli aineiston analyysissä kiinnitetään huomiota vain siihen mikä tutkimuskysymyksen kannalta on olennaista.

Arvoituksen ratkaiseminen tarkoittaa puolestaan tulosten tulkintaa. Tätä vaihetta voidaan myös nimittää rakennekokonaisuuden muodostamiseksi. (Alasuutari 1993: 21–27.)

Saatuani kirjallisen aineiston S2-lastentarhanopettajilta, aloin analysoimaan kirjallisia tuotoksia deduktiivisen ja induktiivisen sisällönanalyysin avulla. Deduktiivisessa analyysissä aiempi teoria tai tieto ohjaa analyysiä. Aineistolähtöisessä, eli induktiivisessa analyysissä edetään yksittäisestä yleiseen. Aiemmillä teorioilla ja tiedoilla ei pitäisi olla vaikutusta induktiivisessa analyysissä. Teoreettiset käsitteet luodaan aineistosta käsin. Sisällönanalyysillä pyritään saamaan tutkittavasta ilmiöstä kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. Sisällönanalyysin vaiheisiin kuuluvat aineiston pelkistäminen, klusterointi ja abstrahointi. Pelkistäminen voi olla informaation tiivistämistä tai pilkkomista osiin. Tällöin aineiston pelkistämistä ohjaa tutkimustehtävä, jolloin huomioidaan vain tutkimustehtävälle olennaiset ilmaukset. Klusteroinnilla tarkoitetaan aineiston läpikäyntiä etsien sieltä eroavaisuuksia ja yhtäläisyyksiä. Samaa asiaa tarkoittavat käsitteet ryhmitellään ja yhdistetään luokaksi sekä nimetään luokka sen sisältöä kuvaavalla käsitteellä. Luokittelussa aineisto tiivistyy. Klusteroinnilla luodaan pohjaa tutkimuksen perusrakenteelle sekä alustavia kuvauksia tutkittavasta ilmiöstä. Abstrahointivaiheessa erotetaan oleellinen tieto epäoleellisesta sekä muodostetaan käsitteistö. Edellä kuvattu ja luokkia yhdistetään laajemmiksi käsitteiksi. Klusterointi nähdään osana abstrahointiprosessia. Abstrahointia jatketaan yhdistelemällä luokituksia niin kauan kun se aineiston sisällön kannalta on mahdollista. (Kananen 2008: 90; 94; Tuomi – Sarajärvi 2009: 103; 108–111.) Kerätty aineisto analysoitiin keväällä ja kesällä 2011.

S2-lastentarhanopettajien kirjallisten tuotosten deduktiivisessa analyysissä jaottelin aineiston ensin tutkimuskysymyksiini mukaan kolmeen pääosaan; kokemukset pilotista, työtehtävät sekä kehittämissuhteet. Tämän jälkeen jaoin kokemukset vielä kirjallisen tehtävänannon mukaan onnistumisiin ja haasteisiin sekä työmallien tai -tapojen mukaan konsultoivaan, keskitettyyn, sekä oppimiskeskustymalliin ja -tapaan. Aineiston opinnäytetyökysymysten ja kirjallisten tuotosten tehtävänannon mukaisen luokittelun jälkeen pelkistin kirjallisten tuotoksen tiivistämällä esiin tulleet asiat. Induktiivisessa analyysissä luokitellusta aineistosta hahmottui lausumien perusteella useampi alaluokka ja niiden pohjalta muodostui yläluokkia. (Kaavio 1.)

Kaavio 1. Esimerkki analyysin vaiheista

Analysoin kirjallisen aineiston ensin yksilökohtaisesti ja yhdistin ne lopuksi palvelualueittain, jotta haastattelussa analyysijä voitiin tarvittaessa muuttaa ja korjata haastattelussa. Haastatteluiden ja niistä tulleiden korjausehdotusten jälkeen kokosin analyysit yhteen koko Espoon tasoisesti, jotta henkilöiden anonyymiteetti voitiin taata.

5.3 Suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajien haastattelut

Haastattelin S2-lastentarhanopettajia kirjoitelmista tehtyjen analyysien täydentämiseksi, pilotin ja työnkuvan tarkentamiseksi sekä saadakseni lisää kehittämisehdotuksia S2-lastentarhanopettajan työlle. Haastattelu on tavoitteellista keskustelua, jossa haastattelijalla on ohjat kysymysten asettelussa ja siitä mihin hän hakee vastauksia. Sen avulla pyritään saamaan mahdollisimman luotettavaa tietoa tutkittavasta aiheesta. Haastattelumenetelmä on perusteltu, kun halutaan korostaa haastateltavan subjektiivisuutta ja kun kyseessä on vähän kartoitettu aihe. Perusteltua on myös valita haastattelu tutkimusmenetelmäksi, kun tiedetään, että vastaukset ovat monitahoisia ja halutaan selvittää sekä syventää saatavia vastauksia. (Hirsjärvi ym. 2003: 192–195.)

Valitsin S2-lastentarhanopettajien haastattelumuodoksi teemahaastattelun, sillä ne tarjoavat tutkijalle riittävän väljyyden antaen kuitenkin mahdollisuuden rajata käsiteltävää aihetta teemoitteluilla (Kananen 2008: 74). Teemahaastattelu on avoimen haastattelun ja lomakehaastattelun välimuoto. Siinä on tyypillistä se, ettei kysymysten ja väit-

teiden järjestys sekä muoto ole ennalta määrätty, mutta haastattelun aihepiirit eli teemat ovat haastateltavan tiedossa. (Hirsjärvi ym. 2003: 195.) Kysymysjärjestys voi siis vaihdella haastattelun kulusta riippuen, mutta teema-alueet käydään haastateltavien kanssa läpi. Haastattelijalla on siis jonkinlainen tukilista käytävistä asioista, mutta ei valmiita kysymyksiä. (Eskola – Vastamäki 2001: 27.)

Teemoja valitessa on Eskola ja Vastamäen (2001: 27; 33.) mukaan hyvä olla luova, mutta kriittinen. Olennaista on teemoja valitessa muistaa tutkimusongelma ja mihin etsitään vastausta. Haastatteluiden teemoina oli S2-lastentarhanopettajien kirjoitelmiin pohjautuvan analyysin täydentäminen ja korjaaminen, pilotin ja työnkuvan tarkennus sekä S2-lastentarhanopettajan työn kehittämisehdotuksien täydentäminen ja priorisointi. (Liite 2.) Ennen haastatteluja lähetin S2-lastentarhanopettajille sähköpostitse palvelualueensa kirjoitusten sisällönanalyysit. Pyrin siten takaamaan analyysien paikkansapitävyydet ja sen, että he voivat halutessaan täydentää, poistaa tai korjata analyysiäni. Lähetin myös jokaiselle S2-lastentarhanopettajalle saatekirjeen, jossa oli liitteenä teemahaastattelurunko (Liite3.). Näin haastateltavat pystyivät valmistautumaan haastatteluun.

Haastatteluaineisto koostui neljän palvelualueen S2-lastentarhanopettajien ryhmä- (n=1), pari- (n=2) ja yksilöhaastatteluista (n=1). Toteutin haastattelut eri muodoin, koska S2-lastentarhanopettajien määrät vaihtelivat palvelualueittain. Haastattelut toteutettiin maaliskuu- ja huhtikuussa 2011 kunkin palvelualueen tiloissa. Näin tiedonantajilla oli mahdollisimman helppo saapua paikalle. Kolme haastatteluista toteutettiin päiväkodin tiloissa ja yksi konsultoivan erityislastentarhanopettajan työhuoneessa. Haastattelut kestivät keskimäärin tunnin ja 15 minuuttia. Nauhoitin haastattelut ja litteroin ne välittömästi haastatteluiden jälkeen. Litteroinnilla tarkoitetaan tallenteen purkamista kirjalliseen muotoon, jonka jälkeen niitä voidaan käsitellä manuaalisesti tai ohjelmallisesti (Kananen 2008: 80). Litteroitua aineistoa oli yhteensä 75 sivua. Tein haastatteluista myös muistiinpanoja, mikäli nauhoituksen kanssa olisi ilmennyt teknisiä ongelmia. Nauhoitukseen pyysin haastateltavilta luvan.

5.4 Haastatteluaineiston analyysi ja yhdistäminen kirjallisten tuotosten analyysiin

Haastatteluiden litteroinnin jälkeen jaottelin aineiston teemoittelemalla. Teemoittelu tarkoittaa aineiston järjestämistä teemojen mukaan ja aineiston pelkistämistä. Kyse on aineiston pilkkomisesta ja ryhmittelystä erilaisten aihepiirien mukaan, tässä opinäytetyössä tutkimuskysymysten mukaan (Tuomi – Sarajärvi 2009: 93). Teemoiteltuani aineistot tutkimuskysymysten mukaan; kokemuksiin pilotista, työntehtäviin ja työn kehittämisehdotuksiin, lähetin teemoitellut haastattelut palvelualueittain S2-lastentarhanopettajille tarkistettaviksi. Koska S2-lastentarhanopettajat ovat kollegoitani ja teen heidän kansaan paljon yhteistyötä, heidän haastattelunsa oli avointa. Osan haastatteluaineistosta poistin heidän toiveestaan.

Teemoittelun haastatteluaineiston analysoin kirjallisten tuotosten tapaan induktiivisen ja deduktiivisen sisällönanalyysin avulla. Tämä auttoi myös aineiston yhdistämistä, koska haastatteluiden tehtävänä oli täydentää kirjallisten tuotosten analyysiä. Analyysin aluksi jaottelin aineiston kirjallisten tuotosten mukaisiin yläluokkiin, joista muodostui induktiivisesti lisää alaluokkia. Analysoin aineiston palvelualueittain ja yhdistin ne lopulta yhdeksi analyysiksi. Lopuksi yhdistin kirjallisten tuotosten ja haastatteluaineiston analyysin sekä jatkoin klusterointia ja abstrahointia. (Kaavio 2.)

Kaavio 2. Analyysin yhdistäminen

6 Opinnäytetyön tulokset

Opinnäytetyön tulokset on jaoteltu tutkimuskysymysten mukaan kokemuksiin piloteista, suomi toisena kielenä (S2)-lastentarhanopettajan työtehtäviin sekä työn kehittämisehdotuksiin. Jotta opinnäytetyöni raportoinnissa säilyisi siihen osallistuneiden henkilöiden anonymiteetti, päädyin raportoimaan opinnäytetyöni tuloksia koko Espoon tasoisesti palvelualueiden sijasta. Koska pilottimallit olivat joko täysin konsultoivia tai sekamalleja (konsultoivan mallin ja talokohtaisen mallin yhdistelmä), eriytin sekamallin analyysissä konsultoivaan malliin liittyvät pohdinnat talokohtaisista pohdinnoista ja tehtävänkuvisista, jotta vastanneiden anonymiteetti voitaisiin taata. Opinnäytetyön tulokset ovat esitetty deduktiivisten luokkien avulla otsikoitain ja induktiivisen analyysin tulokset ovat tekstissä sekä kappaleiden loppuissa taulukoissa kokoamassa tuloksia. Sisällönanalyysitaulukot, joista tulokset on saatu, ovat opinnäytetyöni liitteinä. (Liitteet 4–6.)

6.1 Kokemukset suomi toisena kielenä -piloteista

6.1.1 Suomi toisena kielenä -piloteissa onnistunutta

Tulosten mukaan S2-lastentarhanopettajat kokivat pilottinsa pääosin onnistuneeksi. Kokemukset olivat hyviä ja niistä saatu palaute oli positiivista. S2-lastentarhanopettajat kokivat että heidän ja päivähoidon henkilökunnan osaaminen oli lisääntynyt, he olivat saaneet tukea omalta esimieheltään ja alueensa monikulttuurisuus asioissa konsultoilvalta erityislastentarhanopettajalta, yhteistyö oli hyvää ja jotkut resurssit olivat toimivia. (Taulukko 3.)

S2-lastentarhanopettajat olivat saaneet hyvää palautetta varhaiskasvatuksen henkilökunnalta ja kokivat, että muutokset toimintatavoissa ovat muuttuneet oikeaan suuntaan. Päivähoidon henkilökunta oli reagoinut pilottien myötä tulleisiin muutoksiin hyvin. S2-lastentarhanopettajilla oli positiivinen tunne työstä ja sen muuttumisesta. He kokivat hyvänä asiana työn kehittämisen sekä kokivat työnsä merkitykselliseksi. Työnkuvan muutos koettiin onnistuneena.

Tulosten mukaan positiivista kokemusta piloteista lisäsi S2-lastentarhanopettajien ja henkilökunnan osaamisen lisääntyminen. S2-lastentarhanopettajat kokivat että eri koulutukset sekä kulunut vuosi ovat kehittäneet omaa osaamista. Koulutuksiin pääseminen on heidän mielestään tärkeää, jotta osaamista voi kentällä jakaa. Koulutukset olivat olleet hyviä ja keskusteluja herättäviä. S2-lastentarhanopettajien mukaan työ on kehittänyt heitä ja kulunut vuosi on edistänyt työnkuvan rajausta. S2-lastentarhanopettajat kokivat opintopiirien lisänneen henkilökunnan osaamista. Opintopiirit olivat toimineet hyvänä kokemusten jakamisen paikkana ja palaute niistä oli ollut hyvää. He kokivat pienten kielireppu – kielen arviointi ja seurantamateriaalin maastoutuksen erityisen onnistuneina. He kokivat Pienten kielirepun maastouttamiseen liittyvät tapaamiset erityisen hyvinä itsensä näkyväksi ja tutuksi tekemisen kannalta. S2-lastentarhanopettajat kokivat, että heidän antama tuki, ideat ja materiaali oli otettu päiväkodeissa hyvin vastaan.

S2-lastentarhanopettajat kokivat onnistuneena asiana saamansa tuen ja yhteistyötahot. Oma esimies sekä monikulttuurisuus konsultoiva erityislastentarhanopettaja saivat paljon kiitosta antamastaan tuesta. Esimiehen kiinnostus suomi toisena kielenä - opetusta kohtaan koettiin hyvänä. Hyviä kokemuksia oli myös alueen yhteisestä esimiehestä ja yhteistyö hänen kanssa koettiin toimivaksi. Konsultoivalta erityislastentarhanopettajilta S2-lastentarhanopettajat kokivat saaneensa tukea, ohjeistusta ja kannustusta. Heidät koettiin tärkeänä yhteistyötahona työn kehittämisessä. Myös se, että konsultoiva erityislastentarhanopettaja markkinoi S2-lastentarhanopettajia, koettiin tärkeänä. S2-lastentarhanopettajat kokivat toimivana myös yhteistyön päiväkotien johtajien ja muiden S2-lastentarhanopettajien kanssa.

Resursseista erilaiset lomakkeet ja työtilan sijainti koettiin positiivisena. Lomakkeet olivat S2-lastentarhanopettajien mielestä toimivia sekä oman työtilan pienalueella sijainti koettiin hyvänä.

Taulukko 3. Suomi toisena kielenä -piloteissa onnistunutta

Yläluokat	Alaluokat
Kokemukset ja palaute	<ul style="list-style-type: none"> • Palautteen mukaan muutokset hyviä ja onnistuneita • Positiivinen tunne työstä ja työn muuttumisesta
Osaamisen lisääntyminen	<ul style="list-style-type: none"> • S2-lastentarhanopettajien osaamisen lisääntyminen <ul style="list-style-type: none"> ○ koulutukset ○ kulunut vuosi opettanut • Päiväkodin henkilökunnan osaamisen lisääntyminen <ul style="list-style-type: none"> ○ Opintopiirit onnistuneita ○ Pienten kielirepun maastoutus onnistunutta ○ Materiaalin ja tuen vastaanotto hyvää
Saatu tuki ja toimiva yhteistyö	<ul style="list-style-type: none"> • Saatu tuki <ul style="list-style-type: none"> ○ Esimieheltä saatu tuki ○ Monikulttuurisuus erityislastentarhanopettajalta saatu tuki • Yhteistyö <ul style="list-style-type: none"> ○ Toimivat yhteistyötahot päiväkotien johtajien kanssa ○ Toimivat yhteistyötahot S2-lastentarhanopettajien kanssa
Resurssit	<ul style="list-style-type: none"> • Työtilat • Apuvälineet

(Liite 4, Taulukot 9-12.)

6.1.2 Haastavaa suomi toisena kielenä -piloteissa

Tulosten mukaan S2-lastentarhanopettajat kokivat piloteissa haastavaksi suunnittelun ja pohjustuksen vähäisyyden, tuen ja ohjauksen puutteen, päivähoiton henkilökunnan asenteisiin ja osaamiseen liittyvät tekijät, resurssien puutteen ja työn rajaamiseen liittyvät asiat. (Taulukko 4.)

Haastavaksi S2-lastentarhanopettajat kokivat pilottien valmisteluun, suunnitteluun ja tavoitteisiin liittyvät tekijät. S2-lastentarhanopettajat kokivat, että pilotin pohjustamiseen olisi pitänyt varata enemmän aikaa. Pilottisuunnitelmien muuttuminen koettiin myös tuoneen lisää haastetta työhön. S2-lastentarhanopettajien vaihdokset kahdella palvelualueella vaikeutti pilottien suunnittelua ja toteutusta. Yhdellä alueista koettiin myös, että pilotin tavoitteet olivat haastavia ja suuria.

Suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajat kokivat piloteissa haastavaksi tuen ja ohjauksen puutteen. Tähän liittyi S2-lastentarhanopettajien kokemus siitä, että päivähoitopäälliköt eivät olleet kiinnostuneita piloteista. S2-lastentarhanopettajat kokivat, että johto havahtui pilotista melko myöhään. S2-lastentarhanopettajien mielestä suomi toisena kielenä -ohjausryhmän tuki ei ollut vastannut odotuksia ja etteivät he olleet saaneet mitään S2-ohjausryhmältä. Heillä oli epävarma tunne siitä, kuka heitä ja pilotteja ohjaa. Lisäksi he kokivat, että he olivat yksin pilottien kanssa ja joutuivat itse kehittämään työtä. S2-lastentarhanopettajat toivoivat, että he olisivat saaneet enemmän tukea ja kannustusta.

Päivähoidon henkilökunnan asenteisiin ja osaamiseen liittyvät tekijät nähtiin haastavana piloteissa. S2-lastentarhanopettajat kokivat, että he kohtasivat henkilökunnalla negatiivisia asenteita ja ennakkoluuloja S2-opetusta kohtaan. Haastavaksi työn tekee se, että henkilökunta näkee S2-opetuksen arjesta irrallisena ja opetuksen työlääksi. Kielen kehityksen arvioinnin hyödyntämättömyys koetaan piloteissa myös haastavana, koska kielen kehityksen arviointi nähdään edelleen irrallisena toiminnan suunnittelusta. S2-opetuksen ja dokumentoinnin arkeen vieminen koettiin työläänä. Henkilökunta ei välttämättä jatka mallinnettuja toimintoja arjessa. Henkilökunnan uupumus koettiin myös haastavana pilottien toteutuksessa.

Resursseista ajan puute nähtiin ongelmallisena, koska työtapojen muuttaminen on aikaa vievää ja päiväkoteja on paljon. Henkilökunnan vähäinen suunnittelu-aika ja ajanpuute koettiin haastavaksi. Ajanpuutteen nähtiin myös hankaloittavan tiedonkulkua. Työtilan ja tietokoneen puuttuminen koettiin vaikeana tehokkaan ja laadukkaan työn teon sekä työrauhan takaamiseksi. Haastavana se koettiin myös materiaalien ja lasten tietojen säilytyksen kannalta. S2-lastentarhanopettajat kokivat työtilan ja tietokoneen puuttumisen hankalaksi kirjallisen työmäärän kasvun vuoksi. Myös se, että käytetään päiväkotien henkilökunnan tietokoneita, koettiin haasteelliseksi työn tehokkuuden kannalta.

Piloteissa koettiin haasteelliseksi oman roolin ylittäminen ja työn rajaaminen. Rajan veto koettiin vaikeaksi, esimerkiksi siinä, mihin asioihin voi puuttua ja millä tavalla. S2-lastentarhanopettajilla oli tunne, että he joutuvat joskus ylittämään oman roolinsa ja

auttamaan erityiseen tukeen liittyvissä asioissa, vaikka pyrkimys onkin pysyä vain kielen liittyvissä asioissa.

Taulukko 4. Haastavaa suomi toisena kielenä -piloteissa

Yläluokat	Alaluokat
Suunnittelu, pohjustus ja tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Pilotin pohjustaminen • Pilottisuunnitelman muutokset • Henkilökunnan muutokset • Tavoitteet
Tuen ja ohjauksen puute	<ul style="list-style-type: none"> • Johdon tuki vähäistä • Ohjauksen puute ja epätietoisuus kuka S2-lastentarhanopettajia ohjaa • Yksinolon tunne ja toive laajemmasta tuesta
Päivähoidon henkilökunnan osaamiseen ja asenteeseen liittyvät tekijät	<ul style="list-style-type: none"> • Henkilökunnan asenteet ja väärät käsitykset S2-opetuksesta • Kielitaidon arvioinnin vähäinen hyödyntäminen • Toimintojen ja dokumentoinnin käytäntöön viemisen haasteet • Henkilökunnan uupumus
Resurssit	<ul style="list-style-type: none"> • Ajan puute • Työtilojen ja tietokoneiden puute
Työn rajaaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Työn rajaamisen haastavuus • Omaan rooliin liittyvä työnrajaus

(Liite 4. Taulukot 13–17.)

6.1.3 Kokemuksia konsultoivasta, keskitetystä sekä oppimiskeskusmallista ja -työtavoista

S2-lastentarhanopettajien mukaan konsultoiva työtapa on otettu hyvin vatsaan, se on suosittu, toimiva ja hyvin suunniteltu. Konsultoivan mallin etuina S2-lastentarhanopettajat näkivät sen tasapuolisuuden ja tasalaatuisuuden. Konsultaatio on lisännyt tuen saatavuutta ja oikein kohdentuvuutta. Konsultoivassa työtavassa henkilökunta on miettinyt suomi toisena kielenä -opetukseen liittyviä asioita. Työmallissa vastuu S2-opetuksesta on henkilökunnalla ulkopuolisen tahon sijasta, mikä on lisännyt henkilökunnan tietoisuutta ja suomi toisena kielenä -opetuksen arkistumista. S2-lastentarhanopettajien mukaan konsultoiva työtapa on vähentänyt maahanmuuttajataustaisten lasten segregaatiota lapsiryhmästä ja lisännyt arjen suomi toisena kielenä -opetusta. Konsultoinnin kautta eri menetelmiä ja materiaaleja on otettu päivähoitoryhmissä käyttöön. S2-lastentarhanopettajan käynnit muistuttavat suomi toisena kielenä -

opetuksesta S2-lastentarhanopettajat kokivat konsultoivan mallin voivan tukea henkilökuntaa omahoitajuudessa. Konsultoivan mallin nähtiin tuoneen myös taloudellisia säästäjiä suhdeluvun poistumisen jälkeen.

Konsultoivan mallin tai työtavan haasteena S2-lastentarhanopettajat näkivät tuen vähäisyyden. Heidän mukaan henkilökunta on toivonut, että S2-lastentarhanopettaja kävisi vielä pitämässä lapsille ryhmiä, koska kokevat lasten jäävän siitä nyt paitsi. Alueella koetaan, että S2-lastentarhanopettajan tuki olisi laajempi kuin konsultaatio. S2-lastentarhanopettajat kokivat myös, etteivät voi vaikuttaa lyhyessä ajassa lapsen kielen tukemiseen. Konsultointi nähtiin pintapuolisuuden lisäksi ongelmakeskeisenä. Haastetta konsultoivaan työmalliin tuo henkilökunnan vähäinen aktiivisuus yhteydenottoihin sekä S2-lastentarhanopettajan hyödyntämisen. S2-lastentarhanopettajat kokivat, että ovat itse joutuneet ehdottamaan päiväkoteihin käyntejä ja, että työmalli on uusi ja päivähoidon henkilökunta ei vielä osaa hyödyntää S2-lastentarhanopettajien tarjoamaa tukea. Autenttisen arjen ja oleellisen asian havainnointi sekä ajanpuute nähtiin myös työmallisissa ja -tavassa haastavana. S2-lastentarhanopettajat kokivat, että päivät ja tilanteet vaihtelevat sekä vierailut ovat liian valmiiksi mietittyjä. Lisäksi se, että havaitsee ryhmän kokonaisuuden ja tarpeet vaatii useamman konsultaatiokerran. Myös se, että vanhempien kanssa käytävät keskustelut ovat vähentyneet, koettiin negatiivisena. Haastetta vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön lisäsi se, ettei tunne lapsia ja vanhempia.

Keksitetyn työmallin etuina nähtiin S2-lastentarhanopettajan läheisempi suhde henkilökuntaan, lapsiin sekä vanhempiin. S2-lastentarhanopettajan ollessa henkilökunnalle tutumpi, henkilökunnan asenteisiin voitiin vaikuttaa paremmin ja ajatuksia oli helpompi tuoda esille. Tuttu S2-lastentarhanopettajan on mahdollista avata uusia näkökulmia kielen oppimiseen ja päiväkotiryhmän toimintaan. Ryhmän toiminnan monipuolinen kehittäminen nähtiin talokohtaisen työtavan vahvuutena. Kun on säännöllisesti tietyissä ryhmissä, oli mahdollisuus vaikuttaa ryhmän toimintaan monipuolisesti ja helpompi puuttua eri asioihin. Luottamuksen kasvu S2-lastentarhanopettajaa kohtaan lisää työn laatua ja pedagogista tukea. Luottamuksen kasvun nähtiin vaikuttavan positiivisesti sekä päiväkodin henkilökuntaan, lapsiin kuin myös kasvatuskumppanuuteen vanhempien kanssa. Mallissa on mahdollista tukea lasten kielen kehitystä suoraan sekä antaa heille aikuisen läsnäoloa.

S2-lastentarhanopettajat näkivät keksitetyssä työmallissa haasteelliseksi työn kohdentuminen suomi toisena kielenä -opetuksen tukemisen sijasta muihin tehtäviin. Lisäksi vastuu suomi toisena kielenä -opetuksesta oli käytännössä henkilökunnan sijasta S2-lastentarhanopettajalla. Haittana nähtiin myös kiintymyssuhteen vääristyminen omahoitajan sijasta S2-lastentarhanopettajaan sekä se, että tuki ei ollut tasa-arvoista. Resurssien vähäisyys tarpeeseen nähden nähtiin haasteellisena asiana talokohtaisessa mallissa. Lisäksi resurssin jakautuminen toiselle palvelualueelle oman alueen sijasta nähtiin haastavana. Henkilökunnan ajatukset tuesta ja S2-opettajan toiminnasta koettiin myös haastavana. Edelleen jossain ryhmissä henkilökunta toivoo S2-lastentarhanopettajan vievän lapsen erilliseen tilaan ja pitävän lapselle kielituokion arjen tukemisen sijasta.

Oppimiskeskuspäiväkotien hyötynä S2-lastentarhanopettajat kokivat sen, että oppimiskeskusmallissa oppimisympäristön rakentaminen onnistunutta. Henkilökunta oli sitoutunut kehittämään toimintaa ja yhteistyö heidän kanssaan oli toimivaa. Eduksi nähtiin se, että oppimiskeskusajatuksista oltiin innostuneita. Haasteelliseksi oppimispäiväkotiajatuksessa koettiin se, että oppimiskeskuspäiväkoteihin ei ollut menty tutustumaan muista päiväkodista. Oppimiskeskuspäiväkodit koettiin olevan eri vaiheissa ympäristön rakentamisen ja kehittymisensä suhteen.

Taulukko5. Työtapojen ja mallien etuja ja haasteita

	Etuja	Haasteita
Konsultoiva työtapa:	<ul style="list-style-type: none"> • Vastaanotto hyvää • Toimiva malli • Hyvin suunniteltu • Työn kohdentuvuus • Laajuus, saatavuus ja tasapuolisuus • Työnkuva ja vastuut selkeytyneet • S2-osaamisen lisääntyminen ja asiasta muistuttaminen • Arjen S2-opetus lisääntynyt ja segregatio vähentynyt • Tukee henkilökunnan omahoitajuutta • Taloudelliset säästöt 	<ul style="list-style-type: none"> • Konsultoinnin näkeminen liian vähäisenä tukena • Henkilökunnan vähäinen aktiivisuus yhteydenottoihin • S2-lastentarhanopettajan hyödyntäminen • Autenttisen arjen ja oleellisen asian havainnointi • Vanhempien kanssa käytävien keskusteluiden vähäisyys ja haasteellisuus
Keskitetty työtapa:	<ul style="list-style-type: none"> • Asenteisiin vaikuttaminen • Parempi mahdollisuus saada ajatuksia ja ideoita esille • Ryhmän toiminnan monipuolinen kehittäminen • Lapselle suoraa tukea 	<ul style="list-style-type: none"> • Tuen ja vastuun kohdentuminen • Kiintymyssuhteen vääristyminen • Tuki ei ole tasapuolista • Resurssit vähäisiä tarpeeseen nähden • Resurssin jakautuminen toiselle alueelle • Henkilökunnan ajatukset ja toiveet S2-opetuksesta

	Etuja	Haasteita
Oppimis- keskuspäi- väkoti:	<ul style="list-style-type: none"> • Oppimisympäristö mietitty • Henkilökunnan sitoutuminen • Innostus asiasta 	<ul style="list-style-type: none"> • Oppimiskeskuspäiväkotiajatus ei vielä toimi • Oppimiskeskuspäiväkodit ovat eri vaiheissa kehittämistyössä

(Liite 4. Taulukot 18–23.)

6.2 Suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajien työtehtävät piloteissa

Tulosten mukaan suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajien työtehtäviä ovat henkilökunnan tukeminen sekä S2-osaamisen vahvistaminen ja lisääminen, lapsen kielitaidon ja lapsiryhmän toiminnan havainnointi sekä seuranta, yhteistyö eri toimijoiden kanssa, dokumentointi sekä oman työn ja osaamisen kehittäminen. (Taulukko 6.)

S2-lastentarhanopettajien yksi suurimmista työtehtävistä oli henkilökunnan tukeminen ja osaamisen vahvistaminen. Tähän kuului päivähoiton henkilökunnan pedagogiikan vahvistaminen sekä oikeiden menetelmien ja toimintatapojen löytyminen arkeen, suomi toisena kielenä perusteiden ja menetelmien tukeminen sekä mallintaminen, innostaminen ja S2-opetuksen hyödyn muistuttaminen. Myös opintopiirit, niiden markkinointi sekä Pienten Kielirepun maastoutus oli tärkeä osa työtehtävää. S2-lastentarhanopettajat näkivät tehtäväkseen auttaa henkilökuntaa varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluiden ja kaksikielisyysuunnitelman teossa sekä olla tarvittaessa niissä mukana. S2-lastentarhanopettajien mukaan he auttavat henkilökuntaa refleктоimaan ajatuksia sekä pyrkivät vaikuttamaan henkilökunnan asenteisiin. Henkilökunnan kannustaminen ja positiivisen palautteen anto nähtiin myös tärkeänä osana S2-lastentarhanopettajan työtä. Tiedon jako sekä materiaalin valmistaminen, jakaminen ja käyttöönoton rohkaiseminen koettiin myös osana S2-lastentarhanopettajan tehtävää.

Lapsen kielitaidon ja lapsiryhmän toiminnan tukeminen, havainnointi sekä seuranta olivat henkilökunnan osaamisen vahvistamisen rinnalla toinen suuri tehtäväkokonaisuus. Tähän kuului niin lapsen kielitaidon arviointi ja henkilökunnan tukeminen kielitaidon arvioinnissa, seurannassa ja dokumentoinnissa. Ryhmän toiminnan havainnointi ja lapsiryhmän toiminnan tukeminen nähtiin myös osana S2-lastentarhanopettajan työtehtävää.

Oman työn kehittäminen koettiin osaksi S2-lastentarhanopettajan työtehtävää. Tähän liittyy niin oman työn, kuin myös oman osaamisen ja sen kautta työn kehittäminen. Osaamista kehitettiin osallistumalla koulutuksiin, opintokäynteihin sekä hankkimalla tietoa itse.

S2-lastentarhanopettajien työnkuvaan kuului yhteistyö eri tahojen kanssa. Yhteistyötahoiksi S2-lastentarhanopettajat mainitsivat päivähoidon henkilökunnan, johdon ja asiakkaat. Myös lapseen liittyvät yhteistyötahot, kuten puheterapeutit, toimintaterapeutit, sosiaalityöntekijät sekä neuvola koettiin yhteistyötahoina. Yhteistyötahoiksi mainittiin lisäksi toiset S2-lastentarhanopettajat ja heihin liittyvät verkostot sekä konsultoivat erityislastentarhanopettajat. Kaksi aluetta teki myös aluerajat ylittävää yhteistyötä yhteisen jaetun resurssin puitteissa. Muita yhteistyötahoja olivat eri järjestöt, työvoimatoimisto, kirjasto, seurakunnat sekä oppilaitokset. Yhteistyötä eri asiantuntijoiden kanssa on tehty myös opintopiirien puitteissa. Tulevaksi yhteistyötahoiksi S2-lastentarhanopettajat mainitsivat avoimen varhaiskasvatuksen sekä valmistavan esiopetuksen

Kaikki S2-lastentarhanopettajat dokumentoivat työtään, vaikka dokumentointitavat erosivat jonkin verran toisistaan. Dokumentaatiota tapahtui sekä sähköisessä, että perinteisessä paperimuodossa. Lapsi- tai päiväkotikohtaiset kansiot ja vihkot sekä kalenterit ja eri muistiinpanot olivat varsin yleisiä dokumentointikeinoja. Konsultoivan mallin mukaan toimivilla palvelualueilla oli lisäksi käytössä konsultointilomakkeet, joiden tarkoituksena oli selkeyttää työtä. S2-lastentarhanopettajat dokumentoivat myös opintopiirejä sekä niistä saatuja palautteita. Sähköisenä työn dokumentointina toimivat lapsilistat tietokoneella sekä sähköpostit johtajille.

Taulukko 6. S2-lastentarhanopettajan työtehtäviä

Yläluokka:	Alaluokka
Henkilökunnan tukeminen sekä S2-osaamisen vahvistaminen ja lisääminen	<ul style="list-style-type: none"> • Osaamisen ja pedagogiikan vahvistaminen sekä oikeiden menetelmien ja toimintatapojen löytyminen arkeen • Suomi toisena kielenä perusteiden ja menetelmien tukeminen ja mallintaminen • Menetelmäohjaus ja innostaminen • Opintopiirien suunnittelu, järjestäminen sekä niiden markkinointi • Pienten kielirepun maastoutus • Varhaiskasvatuskeskusteluiden ja kaksikielisyys-suunnitelman teon ohjeistaminen • Ajatusten reflektointi • Asennetyö • Kannustaminen ja positiivisen palautteen antaminen • Tiedon ja materiaalin jako sekä valmistaminen
Lapsen kielitaidon ja lapsiryhmän toiminnan havainnointi, tukeminen sekä seuranta	<ul style="list-style-type: none"> • Kielen kehityksen arviointi • Tukea henkilökuntaa kielitaidon arvioinnissa, seurannassa ja dokumentoinnissa • Ryhmän toiminnan havainnointi ja toiminnan tukeminen
Oman työn ja osaamisen kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Työn kehittäminen • Oman osaamisen lisäämisen kautta työn kehittämisen
Yhteistyö eri tahojen kanssa	<ul style="list-style-type: none"> • Alueen päivähoidon henkilökunta • Päivähoidon johto • Päivähoidon asiakkaat • Lapseen liittyvät yhteistyötahot • S2-lastentarhanopettajat ja heihin liittyvät verkostot • Konsultoivat erityislastentarhanopettajat • Aluerajan ylittävä yhteistyö • Muut yhteistyötahot (järjestöt, työvoimatoimisto, kirjasto, seurakunnat, eri oppilaitokset, asiantuntijoita opintopiireillä) • Tulevat yhteistyötahot (valmistava esiopetus ja avoin varhaiskasvatus)
Dokumentointi	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjallinen dokumentointi • Sähköinen dokumentointi

(Liite 5. Taulukot 24–28.)

Aineiston mukaan eri palvelualueiden työtehtävät erosivat toisistaan pilottimallien sekä työmallin mukaan. Konsultoivaan työmallin painopiste oli enemmän henkilökunnan osaamisen lisäämisessä ja vahvistamisessa, kun taas päiväkotikohtaisessa työmallissa painotettiin arjen tukemista. Konsultoivassa työtavassa tuen painotus oli epäsuora lapsiin nähden, eli tuettiin henkilökuntaa lapsen kielitaidon kehittämisessä. S2-lastentarhanopettajan toimiessa päiväkotikohtaisesti hänen työnsä painottui enemmän arjen konkreettiseen tukemiseen sekä lapselle tuen antamiseen suoraan. Toimiessaan

päiväkotikohtaisesti S2-lastentarhanopettaja piti piirejä tai pienryhmiä lapsille. Osasta näitä ryhmiä niiden toiminnan suunnittelu ja toteutus tapahtuivat yhdessä henkilökunnan kanssa, kun taas toiset ryhmistä olivat S2-lastentarhanopettajan itse suunnittele-
mia ja toteuttamia. Konsultoivassa työmallissa S2-lastentarhanopettaja mallinsi pienryhmiä päivähoiton henkilökunnalle. Eroavaisuuksista huolimatta, työtavoilla oli paljon samoja työtehtäviä, kuten toiminnan havainnointi, mallintaminen ja kehittäminen sekä henkilökunnan osaamisen vahvistaminen.

Taulukko 7. Konsultoivaan ja keksitettyyn työtapaan liittyvät tehtävät

Yläluokat	Alaluokat
Konsultoivaan työmalliin liittyvät tehtävät:	<ul style="list-style-type: none"> • Päiväkotiryhmään ja sen lapsiin tutustuminen sekä ryhmän tarpeiden mukaan toiminnan toteuttaminen yhdessä henkilökunnan kanssa • Toiminnan ja lasten kielitaidon havainnointi ja havainnoista keskustelut • Tiedon jakaminen ja suomi toisena kielenä tukemisen mallintaminen • Olla kollegiaalinen tuki
Keksitettyyn työmalliin liittyvät tehtävät:	<ul style="list-style-type: none"> • Arjen resurssina oleminen sekä toiminnan tukeminen • Ajan antaminen lapsille • Toiminnan havainnointi ja kehittäminen • Toiminnan mallintaminen ja ohjaus

(Liite 5, taulukot 29–30.)

6.3 Suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajan työn kehittämisehdotukset

S2-lastentarhanopettajan työn tärkeimpinä kehittämiskohteina nähtiin työmallin tulevaisuuteen liittyvät tekijät, oman nimikkeen saaminen, oman tiimin ja ohjaajan selkeytyminen sekä resurssien saaminen. Myös palvelualueiden resurssien tasaaminen tai alueen päiväkotien jakaminen, S2-lastentarhanopettajan osaamisen lisääminen, yhteistyön tehostaminen konsultoivien erityislastentarhanopettajien, neuvoloiden ja puheterapeuttien kanssa sekä oppimiskeskuspäiväkotiajatuksen säilyminen olivat kehittämiskohteita.

Jokainen palvelualue halusi säilyttää oman nykyisen mallinsa, mutta siinä halusiko yhtenäisen linjan vai aluekohtaiset mallit Espoon suomenkieliseen varhaiskasvatukseen oli

eroavaisuuksia. Ne palvelualueet, joissa painotus oli konsultoivassa työkuvassa, toivoivat yhtenäistä linjaa koko Espooseen. Palvelualueet, joissa mallin painotus oli päiväkotikohtaisessa mallissa, toivoivat aluekohtaisia malleja tulevaisuudessa. Pilottien päättymistä toivottiin ja mallin jatkumista konsultoivana mallina tai työmallin määräytyminen palvelualueen mukaan. Sekä konsultoivan mallin mukaan työskentelevät sekä päiväkotikohtaisen malliin painottuvien palvelualueitten S2-lastentarhanopettajat halusivat muuttaa mallejansa hieman joustavammaksi.

Tulosten mukaan oman nimikkeen saaminen S2-lastentarhanopettajille koettiin tärkeänä. Nykyinen virallinen nimike, lastentarhanopettaja, ei S2-lastentarhanopettajien mukaan vastaa käytännön työtehtäviä. Nimike sekoittaa S2-lastentarhanopettajia sekä päiväkotien henkilökuntaa. Nimike estää S2-lastentarhanopettajien mukaan palkan nousua työn vaativuutta vastaavaksi sekä ammatti-identiteetin muodostumista.

S2-lastentarhanopettajat näkivät oman tiimin saamiseen sekä esimiehisyteen liittyvät kysymykset kehittämiskohteina. Konsultoivan mallin tai konsultoivan painotuksen mukaan työskentelevillä S2-lastentarhanopettajilla oli sekava tunne siitä, mihin tiimiin he kuuluvat. He kokivat kuulumisen tunteen olevan perusedellytys työn teolle. S2-lastentarhanopettajat kokivat, että toiset S2-lastentarhanopettajat ovat heidän tiiminsä päiväkodin henkilökunnan sijasta. Lisäksi heistä tuntui, että päiväkodin henkilökunnan tiimiin kuulumisen tuo haasteita kehittämis- ja virkistämispäiville. Kuitenkin, koska heidän esimiehensä on pääsääntöisesti päiväkodin johtaja, heidän katsottiin kuuluvan kyseisen päiväkodin henkilökuntaan. Esimiehisyteen liittyvät kysymykset koettiin oman tiimin kannalta olennaisiksi. S2-lastentarhanopettajilla oli kuitenkin hyviä kokemuksia omasta esimiehestään ja siitä, että esimies oli päiväkodinjohtaja. Esimiehen pysyvyys sekä kiinnostus suomi toisena kielenä -asioista koettiin tärkeäksi.

Palvelualueiden ja resurssien tasapuolistaminen nähtiin yhtenä kehittämiskohteena. Palvelualueiden jakaminen koko Espoon tasoisesti nähtiin lisäävän tasapuolisutta sekä yhtenäisten linjojen toteutusta. Yhdellä alueista katsottiin myös päiväkotien jakamisen kahden S2-lastentarhanopettajan kesken yhdeksi kehittämiskohteeksi. Myös se, että toiseen alueen resurssipäivä saataisiin oman alueen käyttöön, nähtiin vähentävän konsultointiin kohdistuvaa painetta.

S2-lastentarhanopettajat kokivat oman osaamisen lisäämisen tärkeäksi kehittämiskohteeksi työn monipuolisuuden, muuttuneen työnkuvan ja työn kehittämisen vuoksi. He kokivat, että koska työnkuva on muuttunut vaativammaksi ja vaihtelevammaksi, myös koulutusta tulisi lisätä. S2-lastentarhanopettajat toivoivat monipuolista sekä räätälöityä koulutusta työhönsä niin kielen kehityksen tukemiseen, monikulttuurisuuteen kuin konsultointiin liittyen.

Kehittämisehdotuksena S2-lastentarhanopettajat esittivät työtilan, tietokoneen sekä budjetin saamisen. Työtilan ja tietokoneen saaminen on heidän mukaansa perusedellytys työnteolle työtehtävien vuoksi. Työtila helpottaisi työntekoa ja asioiden säilyttämistä sekä tehostaisi työntekoa. Kahden päivähoitoalueen S2-lastentarhanopettajille oli yhteinen työtila toisen palvelualueen päiväkodissa, mutta käytännössä yhteisen tilan käyttäminen materiaalin säilytykseen ja toiminnan suunnitteluun ei toiminut. Työtilan olemassaolo kuitenkin auttoi henkisesti työntekoa. Työtilan kannalta S2-lastentarhanopettajat kokivat tärkeäksi sen mahdollisen jakamisen muiden S2-lastentarhanopettajien kanssa sekä läheisen sijainnin konsultoivien erityislastentarhanopettajien kanssa. Tämä helpottaisi yhteistyöntekoa sekä materiaalinjakoa ja niiden käytön tehostamista. Kuitenkaan tulevaisuudessa ei haluttu kilpailla tietokoneen käytöstä toisen S2-lastentarhanopettajan kanssa. Yhdellä palvelualueella oli kiinteän koneen sijasta toive kannettavan tietokoneen saamiseen, koska työ on niin liikkuvaa. Koska S2-lastentarhanopettajilla ei ole budjetoitua rahaa, he kokivat oman budjetin saamisen tärkeäksi kehittämiskohteeksi. S2-lastentarhanopettajat kokivat tarvitsevansa rahaa materiaaleihin ja materiaalin valmistamiseen. Palvelualueilla oli myös eroavaisuuksia työpuhelimien ja matkakorvausten suhteen. Yhdeltä alueelta puuttui työpuhelimet kokonaan S2-lastentarhanopettajilta, joten toiveena oli saada työpuhelin. Matkakorvauksia toivottiin työn liikkuvuuden vuoksi.

S2-lastentarhanopettajat toivoivat tehostetumpaa yhteistyötä muiden S2-lastentarhanopettajien, konsultoivien erityislastentarhanopettajien, puheterapeuttien ja neuvolan kanssa. S2-lastentarhanopettajaverkoston tapaamiset useammin koettiin tärkeäksi vertaistuen, osaamisen ja materiaalin jaon kannalta. Säännöllistä ja tiiviimpää yhteistyötä toivottiin kehitettävän puheterapeuttien ja konsultoivien erityislastentarhanopettajien kanssa. Kehittämisehdotuksena oli myös lisätä yhteistyötä neuvoloiden kanssa.

Yhden palvelualueen S2-lastentarhanopettajien kehittämisehdotuksena oli lisäksi oppimiskeskuspäiväkotien säilyminen. Toiveena olisi, että päiväkoteja kehitettäisiin edelleen, mutta S2-lastentarhanopettajan resurssi irrotettaisiin. Ehdotuksena on, että S2-lastentarhanopettaja olisi jatkossa oppimiskeskuspäiväkotien tukena ja kannustajana, mutta vastuu kehittämisestä olisi päiväkodilla.

Taulukko 8. S2-lastentarhanopettajan työn kehittämisehdotukset

Yläluokat:	Alaluokat
Työmallin tulevaisuus	<ul style="list-style-type: none"> • Työn jatkuminen konsultoivana mallina • Työn jatkuminen alueella talokohtaisena mallina • Pilottimallit aluekohtaisiksi yhtenäisen linjan sijasta • Pilottien päättymisen ja Espooseen yhtenäisen linjauksen saaminen • Työnkuvan muuttaminen joustavammaksi
S2-lastentarhanopettajien nimikkeen saaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Nimikkeen muuttaminen • Nimikkeen vaihto mahdollistaa palkkauksen uudelleen arvioinnin, koulutustason noston ja työnkuvan selkeytymisen • Nimike teoriassa eri kuin käytännössä, mikä hämmentää S2-lastentarhanopettajia ja päiväkotien henkilökuntaa
Oman tiimin ja ohjaajan selkeytyminen	<ul style="list-style-type: none"> • S2-lastentarhanopettajan tiimin pohtiminen ja selkeytyminen • Esimiehisyys
Palvelualueiden ja resurssien jakaminen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Alueiden päiväkotien jakaminen ▪ Aluejaon pohtiminen ▪ Resurssin hyödyntäminen omalla alueella
S2-lastentarhanopettajan osaamisen lisääminen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Koulutus ja vertaisoppiminen tärkeää ▪ Tarve monipuoliseen koulutukseen työn muuttuessa ▪ Toive räätälöidystä koulutuksesta S2-lastentarhanopettajille
Resurssit	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Työtilan ja työkoneen saaminen ▪ Budjetin saaminen ▪ Työpuhelimen saaminen ▪ Matkakorvausten saaminen
Yhteistyön tehostaminen/kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ S2-lastentarhanopettajien kesken ▪ Toive yhteistyön kehittämiseen konsultoivien erityis-lastentarhanopettajien, puheterapeuttien kanssa ja neuvolan kanssa

Yläluokat:	Alaluokat
Oppimiskeskuspäiväkotien säilyttämien	<ul style="list-style-type: none"> ▪ S2-resurssin irrottaminen päiväkodeista ja vastuu kehittämisestä henkilökunnalle ▪ S2-lastentarhan-opettaja taustatukena päiväkodin kehittämisessä

(Liite 6. Taulukot 31–38.)

7 Pohdinta

7.1 Tulosten tarkastelua ja johtopäätökset

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata S2-lastentarhanopettajien kokemuksia suomi toisena kielenä -piloteista, heidän työtehtäviään sekä kehittämis ehdotuksiaan. Keskeisenä tavoitteena opinnäytetyössäni oli tiedon saaminen, jotta aineistoa voidaan hyödyntää työtapojen jatkoa pohdittaessa. Aineisto saatiin S2-lastentarhanopettajien kirjallisista tuotoksista sekä haastatteleamalla heitä. S2-lastentarhanopettajat antoivat avoimesti tietoa kokemuksistaan ja työstään sekä kehittämis ehdotuksista. Tiedonkeruu tuotti monipuolisen ja runsaan aineiston, joka antoi hyvän pohjan sisällönanalyysille.

Tulokset osoittivat, että pääosin kaikki olivat tyytyväisiä oman alueensa pilottiin, mutta kaipasivat joitain kehittämiskohteita siihen. Pieniä vaihteluita kokemuksissa oli niillä henkilöillä, jotka olivat juuri aloittaneet alueella ja näkivät toiminnan ehkä hieman etäämmältä. Näin heillä oli myös enemmän kritiikkiä joistain asioista pilotissa. Pilotin saaminen päätökseen oli myös pinnalla, koska pilotit olivat juuri saaneet jatkoaikaa keväällä, kun toteutin osaa haastatteluista. Tässä ei ehkä vielä silloin kyetty näkemään sitä, kuinka kullakin alueella voidaan jatkaa kyseitä työtapaa tehdä töitä vielä puoli vuotta. Tämä saattaa myös kertoa siitä, kuinka joitain kehittämis ehdotuksista todella kaivataan, sillä monet päätökset, kuten mahdollisuus työpisteeseen, työkoneeseen sekä nimikkeen saamiseen, odottivat pilottien päättymistä.

S2-lastentarhanopettajat kokivat, että toimintaan lähdettiin melko vauhdilla. Tämä saattoi johtua siitä, että pilotteja lähdettiin suunnittelemaan ja toteuttamaan ilman, että pohdittiin riittävästi ja selkeästi, millä indikaattoreilla mitataan pilottien laatua ja

onnistumista yhteisesti. Tilanne oli ihanteellinen sen vapauden vuoksi, mutta kuitenkin olisi ollut tärkeää saada työlle selkeämmät raamit. Mikäli suunnitteluun olisi varattu hieman enemmän aikaa, arviointiin olisi sovittu selkeät mittarit ja aikataulut sekä niihin olisi varattu riittävästi aikaa, pilotit olisivat saattaneet päättyä ajallaan ja pilottien jatkumisesta johtuvasta mielipahasta olisi ehkä voitu välttyä.

Tulosten mukaan omalta esimieheltä sekä alueen konsultoivalta erityislastentarhanopettajalta oli saatu paljon tukea ja kannustusta. Samalla kuitenkin koettiin, että tuki ja kannustus oli riittämätöntä. S2-lastentarhanopettajilla oli tunne siitä, että ylempi johto ei ollut kiinnostunut asiasta. S2-lastentarhanopettajat kokivat, että olivat melko yksin luoneet pilotit ja toteuttivat niitä myös alueillaan yksin. Se, että S2-lastentarhanopettajat saivat alusta asti suunnitella ja toteuttaa pilottejaan alueellaan saattoi johtua saamastaan luottamuksesta, eikä välttämättä johdon välinpitämättömyydestä. Myös suomi toisena kielenä -ohjausryhmältä oltiin kokemusten mukaan saatu liian vähän tukea. Tämä perustuu mahdollisesti siihen, että suomi toisena kielenä -ohjausryhmän tehtävä oli S2-lastentarhanopettajille epäselvä. Ohjausryhmän tarkoituksena oli arvioida pilotteja, eikä varsinaisesti tukea S2-lastentarhanopettajia. Lähiesimieheltä ja lähipiirissä työskenteleviltä tahoilta saatiin siis riittävästi tukea, mutta kaukaisempi johto ei mahdollisesti osoittanut kiinnostustaan aiheeseen tarpeeksi selkeästi.

Pilottisuunnitelmat olivat pääosin eri työtapoja ja työmalleja yhdistäviä ja niiden tavoitteet olivat samantyyllisiä. Painotukset tehdä työtä, eli miten tavoitteisiin päästään, kuitenkin vaihtelivat. Kun eri työtapojen etuja, on tärkeää muistaa Vennisen (2009.) tutkimustulokset, joiden mukaan monikulttuurinen osaaminen päivähoiton henkilöstöllä varhaiskasvatuksessa on tasolla "vähäinen osaaminen" ja "jonkin verran osaamista". Jos ajatellaan, että lapsiryhmässä lapsen kasvattajat vastaavat tavoitteellisesta suomi toisena kielenä -opetuksesta (Gyeke ym. 2005: 9.), on monikulttuurista osaamista tärkeää kehittää henkilöstön osaamista lisäämällä. Stakesin vuonna 2007 tekemä kysely osoitti, varhaiskasvatuksen henkilöstö kaipaa tukea suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetuksen suunnitelmallisuuden toteuttamiseen sekä tukea toisen kielen opettamisen menetelmien systemaattiseen käyttöönottoon. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007: 24–25; 28.) Se, miten henkilöstöä tuetaan, riippuu saatavilla olevista resursseista. Onko kuitenkin mahdollista näillä resursseilla tukea henkilökuntaa tasapuolisesti keskitetyn mallin mukaisesti koko Espoossa?

Nummelan (2005) tutkimuksen mukaan erikielisillä ja -kulttuuritaustaisilla lapsilla suurin erityisongelma oli lasten vähäinen tai heikko suomen kielen taito, joka vaikutti ratkaisevasti lasten oppimiseen, ystävyys-suhteisiin ja sosiaaliseen kompetenssiin. (Nummela 2005: 103) Se, tuetaanko näitä lapsen suomen kielen kehittymistä henkilöstöä vai lapsia suoraan tukemalla on haastava kysymys. Pilotti- tai työmallit eivät poissulje toisiaan, vaan niitä voidaan täydentää toistensa hyvillä ominaisuuksilla. Nyt onkin tärkeä yhdistää henkilökunnan, esimiesten ja johdon sekä S2-lastentarhanopettajien kokemuksia ja arviointeja piloteista sekä luoda toimiva ja järkevä tapa toteuttaa suomi toisena kielenä -opetusta. Lisäksi on tärkeää että työtavan tai tapojen vaikuttavuutta seurataan myös jatkossa yhdessä sovituin mittarein.

7.2 Opinnäytetyön luotettavuus

Tunnetuimpia tieteelliselle tutkimukselle asetettuja vaatimuksia ovat systemaattisuus, kriittisyys, objektiivisuus, tulosten julkisuus ja avoimuus sekä itse korjautuvuus. Opinnäytetyön tulosten täytyy olla perusteltavissa ja tutkimusprosessin kuvaus avointa ja täsmällistä, jotta voidaan taata tutkimuksen toistettavuus eli reliiabiliteetti. Objektiivisuus on sitä, ettei tutkija anna omien henkilökohtaisten ennakkokäsitysten vaikuttaa tutkimuksen tuloksiin. (Pirainen-Marsh – Huhta 2000: 71.) Kananen (2008: 121.) mukaan objektiivisia havaintoja ei ole, sillä käytetyt käsitteet, menetelmät, tutkimusasetelma ja metodologinen osaaminen vaihtelevat tutkijasta riippuen. Ajatuksena se, että ei ole olemassa objektiivisia havaintoja sinällään, haastaa opinnäytetyön objektiivisuuden. Kyse on siitä voiko tutkija kontrolloida, että analyysi tapahtuu aineiston tiedonantajien ehdoilla, eikä tutkijan ennakkokäsitysten saattamana. (Tuomi – Sarajärvi 2009: 96.) Jos objektiivisuudella tarkoitetaan prosessin aikana tehtyjä virheitä, on kvalitatiivinen tutkimus hyvin virhealtis. Virheitä voi syntyä lomakkeiden tai haastatteluiden suunnittelussa, kenttätöiden eri vaiheissa, aineiston koodaamisessa sekä analysoinnissa. Myös tutkimusmenetelmän valinta voi tuottaa virheitä. Informanttiin liittyy myös virhemahdollisuus, sillä käyttämämme kieli ei ole yksiselitteistä ja ihmiset saattavat ymmärtää asioita eri tavalla. Tunnen opinnäytetyöaiheen ja informantit, eli suomi toisena kielenä lastentarhanopettajat, hyvin. Näin ollen uskon että yhteinen kieleemme aiheeseen liittyen vähensi virheiden määrää aineiston keruussa, koodaamisessa sekä analysoinnissa. (Kananen 2008: 121.)

Tutkimusprosessin alkuvaiheen tiedonkeruun virheet ovat tutkimuksen kannalta fataalisia, sillä väärin kerätystä aineistosta ei saa luotettavaa analyysiä. Virheiden määrää voidaan kuitenkin estää erilaisilla valinnoilla. Esimerkiksi haastatteluiden nauhoittaminen on perusedellytys tiedon autenttisuudelle. Myös huomion kohdistaminen haastatteliin, eli kohdeyksikköön voi saada aikaan muutosta heidän käyttäytymisessä, jolloin on huomioitava tutkimusasetelman ja tutkijan vaikutusta tutkittavaan ja tutkimustuloksiin. Etenkin haastattelututkimuksessa vaara on mahdollinen. Tätä reaktiivisuutta voidaan pyrkiä pienentämään, mutta ei täysin poistamaan. (Kananen 2008: 122–123.)

Koska toimin itse S2-lastentarhanopettajana Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa, pyrin opinnäytetyöni eri vaiheissa takaamaan sen, etteivät omat ennakkokäsitykseni vaikuta tutkimustuloksiin. Koska vain informantti voi sanoa onko tutkimus luotettava ja tulokset paikkansapitäviä (Kananen 2008: 126), pyysin S2-lastentarhanopettajia lukemaan opinnäytetyösuunnitelmaani, haastatteluiden teemoittelut ja aineiston analyysit koko opinnäytetyöprosessin ajan. Ennen haastatteluita lähetin S2-lastentarhanopettajille heidän kirjallisen tuotoksen analyysit sekä haastattelun jälkeen haastattelun teemoittelun. Pyrin olemaan tietoinen ennakkokäsityksistäni ja pitämällä ne mielessä koko prosessin aikana. Uskon, että myös se, että olin aineistonkeruuvaiheessa opintovapaalla, helpotti hieman ottamaan ulkopulista näkökulmaa aiheeseen. Opinnäytetyön tulosten valmistuttua esitin tulokset S2-lastentarhanopettajille. Näin S2-lastentarhanopettajat pystyivät tarkistamaan tulosten paikkansa pitävyyden sekä tarvittaessa korjaamaan väriä tulkintoja. Korjauksia ei tulkintoihini ja tuloksiini tullut. Yksi S2-lastentarhanopettaja koki, ettei tuloksissa näy tämän hetken pelko osavien S2-lastentarhanopettajien pois lähdöstä.

Kun verrataan S2-lastentarhanopettajan työtehtäviä vuosina 2006–2010 (Espoon kaupunki 2007–2010) opinnäytetyöni tuloksissa kuvattuihin työtehtäviin, huomataan, ettei eroa työtehtävissä juurikaan ole havaittavissa. Niissä alueissa, joissa on edelleen toteutettu päiväkotikohtaista mallia, työtehtävät ovat lähes samoja kuin aiemmin. Työtehtävät ovat kuitenkin tarkentuneet, laajentuneet ja niiden painotukset muuttuneet pilottien mukaan. Tulosten mukaan työtehtävät olivat monipuoliset ja laajat. Kuitenkin se johtuiko samantyylinen luokittelu omista ennakkokäsityksistä, S2-lastentarhanopettajien ennakkokäsityksistä vai itse aineistosta, on mielestäni lähes mahdotonta

vastata. Pysin kuitenkin tulosten läpinäkyvyyteen liittämällä sisällönanalyysit opinnäytetyön liitteiksi.

Se, kuinka paljon vaikutusta sillä, että S2-lastentarhanopettajat tunsivat minut, oli saatavaan aineistoon, on haastavaa arvioida. Koska S2-lastentarhanopettajat tunsivat minut sekä ryhmä- tai parihaastattelussa haastattelukumppanit entuudestaan, he saattoivat olla avoimempia kuin silloin, jos olisin ollut ulkopuolinen haastattelija ja muut haastateltavat vieraita. On myös mahdollista, että tämä tekijä esti haastateltavaa kertomasta joitain mielipiteitään tai että hän ilmaisi asioita eri tavalla. Ryhmä- ja parihaastattelussa ja sen kontrolloivalla vaikutuksella on sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia luotettavuuden kannalta. Ryhmä tai pari voi auttaa muistamaan asioita, auttaa väärinymmärryksissä sekä täydentää toistensa vastauksia. Heikkoutena voidaan puolestaan pitää kielteisten asioiden esille tuomisen sekä ryhmän tai parin dominoivan ja aran henkilön tasapainottamisen. (Hirsjärvi ym. 2003: 197–198.) Pysin haastatteluissa huomioimaan tämän näkökulman. Enemmän haasteenani oli se, että haastateltavat kertoivat enemmän kuin olisivat halunneet ja poistin heidän pyynnöstään osan haastatteluaineistoa. Poistettu aineisto liittyi siihen, että haastateltavat eivät olleet ilmaisseet itseään haluamallaan tavalla tai, että vastauksista pystyi arvaamaan kenestä tai mistä yksiköstä puhutaan.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiperusteiksi voidaan myös pitää aineiston riittävyttä, analyysin kattavuutta sekä aineiston arvioitavuutta ja toistettavuutta. Aineiston riittävyys tarkoittaa sen kylläntymistä, eli saturaatiota. Aineiston arvioitavuus liittyy tutkimuksen eri vaiheiden, tutkimusmateriaalin ja analyysin dokumentointiin. Tarkka dokumentointi mahdollistaa ratkaisujen ja tulkintojen tarkastelun ulkopuolisen arvioijan toimesta. Dokumentaatiota pidetäänkin kaiken tutkimuksen perusedellytyksenä. (Kananen 2008: 124–125.) Pysin raportoimaan opinnäytetyöprosessia mahdollisimman tarkasti ja avoimesti. Uskon myös liitteinä olevien sisällönanalyysien lisäävän työni avoimuutta ja dokumentoinnin tarkkuutta.

Luotettavuuden kannalta on erityisen tärkeää olla kriittinen aiempia tutkimuksia, eri aineistoja ja omia valintoja, tutkimusprosessia ja tuloksia tarkasteltaessa. (Piirainen-Marsh – Huhta 2000: 71.) Koska tutkimuksia varhaiskasvatuksen kielen tukemisesta oli varsin vähän, tämä oli haastavaa. Löysin kuitenkin muutaman hyvin luotettavan tutki-

muksen ja raportin, joita pystyin hyödyntämään opinnäytetyössäni. Pyrin pohtimaan ja perustelemaan kriittisesti valitsemiani tutkimusmenetelmiä ja opinnäytetyöni tuloksia. Myös menetelmälliset valinnat sekä niiden pohtiminen on osa tutkimustyötä ja nämä valinnat on perusteltava. Valinnat opastavat opinnäytetyön lukijaa ja mahdollistavat tulosten luotettavuuden ja yleistettävyyden. (Syrjänen – Eronen – Värri 2007: 8.)

Validius on yksi laadukkaan tutkimuksen kriteeri. Tutkimuksen arviointiin kiinteästi liittyvä tutkimuksen validius tarkoittaa sitä, että valitulla tutkimusmenetelmällä voidaan saada juuri sitä tietoa, mitä halutaan saada. (Hirsjärvi ym. 2003: 214–215.) Validiteetti tarkoittaa myös kuvausten, johtopäätösten, selitysten ja tulkintojen paikkansapitävyyttä. Näin ollen voidaan puhua sisäisestä ja ulkoisesta validiteetista. Ulkoinen validiteetti tarkoittaa tulosten siirrettävyyttä muihin vastaaviin tilanteisiin. Sisäinen validiteetti puolestaan tarkoittaa tulkinnan ja käsitteiden virheettömyyttä. (Kananen 2008: 123.) Validiuden kannalta on tärkeää, että henkilöt joilta tietoa kerätään, tietävät tutkittavasta ilmiöstä mieluusti mahdollisimman paljon tai heillä on asiasta kokemusta. Tiedonantajien valinta on siis harkittua ja tarkoitukseen sopivaa. Tässä opinnäytetyössä olen käyttänyt eliittiotantaa, eli tutkimuksen joukkona on ne henkilöt, joilta oletetaan saavan parhaiten tietoa tutkittavasta ilmiöstä. (Tuomi – Sarajärvi 2009: 85–86.) Eräiden koulukuntien mielestä validiutta ei kuitenkaan voida soveltaa laadulliseen tutkimukseen, sillä aineistosta voidaan tehdä tutkijakohtaisia tulkintoja. Tutkija lähtee aina omista lähtökohdista, joten tulkinnat vaihtelevat ja samasta aineistosta voidaan päätyä eri tuloksiin. (Kananen 2008: 124; 127.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen yksi ehkä suurimmista haasteista onkin pidetty aineiston analyysiä. Analyysi tarkoittaa aineiston koodausta, indeksointia, lajittelua tai muuta tiedon muokkausta, jotta tietomassasta havaittaisiin takana oleva ilmiö, arvoitus ja sen rakenne (Kananen 2008: 88). Aineiston analyysi on luova prosessi ja vaatii tutkijalta asiantuntemusta ja perehtyneisyyttä aiheeseen sekä äärimmäistä herkkyyttä aineiston suhteen (Syrjänen ym. 2007: 8). Koska dokumentaationi sisällönanalyysistä on avointa ja olen varmistanut S2-lastentarhanopettajilta analyysin paikkansapitävyyden, uskon että tulkinnat voidaan toistaa. Se, että olenko osannut poimia haastatteluaineistosta sekä kirjallisten tuotosten aineistosta oleelliset ja tärkeät asiat on myös pyritty varmistamaan informanteilta. Koska sisällönanalyysimenetelmä oli minulle uusi ja aineistoa oli paljon, koin aineiston analyysin haastavana. Sisällönanalyysini klusterointi ja

abstrahointivaiheissa taulukoissa oleva analyysin järjestys sekoittui. Tämä vaati analyysin ja taulukoiden varmistamista sekä uudelleen järjestämistä. Se, että itse sokeutui analyysille, toi haasteita tulosten raportoinnissa.

Koin saaneeni riittävästi aineistoa vastatakseni tutkimuskysymyksiini. Yleisin tapa puhua aineiston riittävydestä on saturaatio, eli aineiston kylläntyminen. Tällä tarkoitetaan tilannetta, että aineisto alkaa toistaa itseään, eli tiedonantajat eivät tuota enää uutta tietoa. (Tuomi – Sarajärvi 2009: 87.) Saturaatio saavutettiin tässä tutkimuksessa, sillä tiedonantajat tuottivat samantyylistä tietoa sekä kirjallisen tuotosten, että niitä täydentävien teemahaastattelujen kautta.

7.3 Opinnäytetyön eettisyys

Tutkimus- tai opinnäytetyöaiheen valinta itsessään on eettinen päätös. On siis tärkeä pohtia miksi siihen ryhdytään ja kenen ehdoilla aihe valitaan. On hyvä pohtia myös tutkimuksen merkittävyyttä. (Hirsjärvi ym. 2003: 26.) Itse pidän aiheitani ajankohtaisena ja hyödyllisenä sekä pilotin arviointia laajentavana. Aiheen valinta perustuu sen tarpeellisuuteen, kun pohditaan suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajien työnkuvaa sekä Espoon suomenkielisen varhaiskasvatuksen mallia toteuttaa suomi toisena kielenä -opetusta varhaiskasvatuksessa.

Epärehellisyyttä tulee välttää kaikissa tutkimuksen vaiheissa. Keskeisiä asioita tässä eettisessä periaatteessa on, ettei toisen tai omia tekstejä plagioi, toisen tutkijoiden osuutta ei tule vähätellä, yleistää kriittikittömästi, kaunistella tai sepitetä sekä raportointi ei saa olla puutteellista tai harhaanjohtavaa. Pysin täyttämään nämä eettiset periaatteet merkitsemällä lähdemerkinnät tarkasti ja oikeaoppisesti, olemalla kriittinen, mutta avoin kaikissa tutkimusvaiheissa sekä huomioimaan ja kirjaamaan opinnäytetyöni mahdolliset puutteet. (Hirsjärvi ym. 2003: 27–28.)

Eettisesti merkittävä asia tutkimuksessa on tutkimuskohteena olevien henkilöiden hyvä kohtelu. Pyysin opinnäytetyöhöni osallistuvien henkilöiden suostumuksen heidän kirjallisten töiden analyysiin sekä haastatteluihin. Osallistuminen oli vapaaehtoista. Pysin myös informoimaan osallistuneita henkilöitä siitä, mitä tutkitaan ja mitä opinnäytetyön eri vaiheissa tulee tapahtumaan. Pysin tähän keskustelemalla S2-lastentarhanopettajien

kanssa sekä lähettämällä heille opinnäytetyösuunnitelmani sekä saatekirjeen haastatteluuun (Liite 3.). Haastatteluiden jälkeen lähetin haastatelluille S2-lastentarhanopettajille analyysit tarkastettavaksi sekä poistin niistä heidän haluamat kohdat. Tutkimuksessa on otettava huomioon tutkittavien anonymisyys, tiedon luottamuksellisuus sekä aineiston tallentaminen asianmukaisesti ja luotettavasti. (Hirsjärvi ym. 2003: 26–27.)

7.4 Opinnäytetyöprosessi

Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2003: 67–70.) luokittelevat hyvän aiheen kriteereiksi aiheen kiinnostavuuden, aiheen sopivuuden tieteenalalle, aiheen opettavuuden ja aiheen merkittävyyden. On myös tärkeää, että aihe on sellainen, jossa tutkijan osaaminen pääsee esille ja että tutkimuksesta saadaan lisää tietoa tai ymmärrystä aiheeseen liittyen. Aiheen valinta oli minulle aluksi vaikeaa. Halusin tutustua johonkin uuteen ja oppia samalla uutta. Koska aiemmat aihevalintani kuitenkin kariutuivat ja suomi toisena kielenä -pilottiarvioinnille S2-lastentarhanopettajien näkökulmasta oli tilausta, päädyin kyseiseen aiheeseen. Aiheen tarpeellisuuden ja tuttuuden lisäksi aihe kiinnosti minua erityisen paljon. Opinnäytetyön eri vaiheissa minua tuki työelämäohjaajani varhaiskasvatuksen asiantuntija Pirkko Nylund.

Aloin työstämään opinnäytetyötäni keväällä 2011. Aikataulu oli aluksi hyvin tiukka, koska pilottien oli määrä loppua keväällä 2011. Pilotteja kuitenkin jatkettiin ja näin ollen opinnäytetyöni sai lisää aikaa. Neljän vuoden työkokemus auttoi minua hahmottamaan aineistoa ja löytämään lähteitä sekä keräämään aineistoa S2-lastentarhanopettajilta. Kirjallisten tuotosten analyysit, haastattelut ja aineiston litterointi oli nopeasti tehty ja kesällä 2011 analysoin keräämääni aineistoa. Analyysi oli tarkkaa ja aikaa vievää. Sen työstäminen vaati useita tarkennuksia sekä epäolennaisen aineiston ja toistojen poistamista. Aineiston ja raportoinnin tiivistäminen ja rajaaminen oli minulle haasteellista ja sainkin tästä palautetta ohjaajaltani sekä opinnäytetyöryhmältäni. Vaikka aikaa on vähän ja siihen liittyi paljon työtä, aikatauluni piti. Koen vastanneeni tutkimuskysymyksiini sekä kyenneeni perustelemaan valintani ja tulokset opinnäytetyössäni hyvin.

Vaikka opinnäytetyöni aihe oli minulle entuudestaan kovin läheinen, koin oppineeni prosessin aikana paljon. Opin muun muassa lisää suomi toisena kielenä -opetuksesta sekä monikulttuurisesta varhaiskasvatuksesta sekä eri tavoista toteuttaa sitä niin valta-

kunnallisesti kuin kansainvälisestikin. Lisäksi opin itse prosessista, tiedon ja aineiston keruusta, analysoinnista sekä raportoinnista. Myös kirjoitustyylini parantui aineistoa kirjoittaessa.

Toivon opinnäytetyöni lisäävän ja kokoavan tietoa suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajan työstä sekä pilotin arvioinnista ja kehittämisestä. Koen myös asian tärkeäksi jo sen vuoksi, ettei julkista kirjallista dokumenttia tai tutkimusta suomi toisena kielenä lastentarhanopettajan työstä vielä ole. Toivon, että opinnäytetyöni lisää myös S2-lastentarhanopettajien työn näkyvyyttä.

7.5 Jatkokehittämisehdotukset

Pekka Järvisen (2001: 46) mielestä toimivan työyhteisön peruspilarit ovat työntekoa tukeva organisaatio, työntekoa palveleva johtaminen, selkeät töiden järjestelyt, yhteiset pelisäännöt, avoin vuorovaikutus ja toiminnan jatkuva arviointi. Ajatellen opinnäytetyöni tuloksia, muun muassa S2-lastentarhanopettajien kokemuksia pilottien haasteita sekä heidän kehittämiskohteitaan, näistä peruspilareista valitettavan harva toteutuu. Pilottien arvioinnin ja seurannan avulla mahdollistuu kuitenkin näiden asioiden perusteellinen pohtiminen ja sopiminen, jotta laadukasta suomi toisena kielenä -opetusta voidaan jatkossakin toteuttaa Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa.

Jatkokehittämisehdotuksena on:

- Laatia opinnäytetyöni, kyselyiden sekä esimiesten ja hallinnon SWOT -analyysien tuloksiin pohjaten Espoon suomenkielistä varhaiskasvatusta koskeva suunnitelma, jossa määritellään S2-lastentarhanopettajan työnkuva, työn tavoitteet, menetelmät ja prosessit sekä toiminnan arviointi ja mittarit.
- Mahdollistaa laadukas työnteko työtilan ja työkoneen saannilla.
- Nimetä S2-lastentarhanopettajille taho, jolta saavat tukea ja ohjausta työlleen.
- Nimetä S2-lastentarhanopettajille yhteinen esimies ja näin mahdollisesti lisätä työn tasalaatuisuutta.
- S2-lastentarhanopettajan alueita voitaisiin muokata tasaisimmiksi yli palvelu- aluerajojen.

7.6 Jatkotutkimushaasteet

Koska kielten ja kulttuurien moninaisuus varhaiskasvatuksessa kasvaa koko ajan, tarvitaan myös uudenlaisia tukimuotoja ja toimintatapoja, jotta päivähoitossa olevien lasten hyvinvointia voitaisiin tukea. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007: 15.) Opinnäytetyöprosessin aikana tuli esille se, kuinka suomi toisena kielenä -tuki on toteutettu Espoossa, Suomessa ja kansainvälisesti eri tavoin. Eri tapoja tukea maahanmuuttajataustaisia lapsia varhaiskasvatuksessa ei ole varsinaisesti tutkittu tai koottu. Näin ollen jatkotutkimushaasteena on:

- Lisätä tutkimustietoa suomi toisena kielenä -opetuksesta ja monikulttuurisesta varhaiskasvatuksesta päätöksenteon tueksi.
- Eri työtapojen tutkiminen ja koonti sekä eri toimintatapojen arviointi, muun muassa tapojen vaikuttavuus, laatu ja sopivuus tietylle alueelle.
- Hyviksi koettujen käytäntöjen kokoaminen kansainvälisellä tasolla, jotta voitaisiin tukea arjen kielen oppimista ja opettamista.
- Opinnäytetyöni jatkoaiheeksi ehdotan varhaiskasvatuksen suomi toisena kielenä -tutkimallien jatkoarviointia, kun pilotit ovat loppuneet. Tärkeää olisi tässä huomioida asiakaslähtöisesti myös vanhempien ja lasten kokemukset saamastaan tuesta varhaiskasvatuksessa.

Lähteet

- Alasuutari, Pertti 1993. Laadullinen tutkimus. Vastapaino. Jyväskylä.
- Altundas, Irene 2010. "Tukevat juuret, vahvat siivet ja usko tulevaisuuteen". Espoonlahden S2-pioltti suunnitelma. Espoo.
- Altundas, Irene 2011. "Tukevat juuret, vahvat siivet ja usko tulevaisuuteen". Espoonlahden S2-pioltti suunnitelma. Espoo.
- Anttinen Mimma. – Kivijärvi Taru 2009. Maahanmuuttajataustaisten lasten hoito, kasvatusta ja opetus, Hyvät käytännöt ja materiaalit. LTO -päivät 3.10.2009.
- Asetus lasten päivähoitosta 239/1973. Annettu Helsingissä 16.3.1973.
- Björkgren, Lotta – Laivuori, Kati – Teuvo, Minna 2010. Leppävaaran pilotti 2010-2011. Espoo.
- Bredenkamp, Sue 2005. Play and school readiness. Educational Perspectives. Journal of the College of Education. University of Hawaii at Mānoa. School Readiness 38/1. (18-25).
- Ehdotus suomenkielisen varhaiskasvatuksen johtoryhmälle S2 pilotoinnin kestosta ja raportoinnista 2011. Johtoryhmä 31.3.2011. Espoo
- Espoon kaupunki 2007. Suomi toisena kielenä –opettamisen hanke Espoon päivähoitossa toimintakautena 2007-2008. Espoo.
- Espoon kaupunki 2007–2010. Suomi toisena kielenä (S2) –lastentarhanopettaja työkuva Espoon suomen kielissä varhaiskasvatuksessa. Espoo.
- Espoon kaupunki 2010a. Monikulttuurisen varhaiskasvatuksen työpäivä 5.3.2010. Espoo.
- Espoon kaupunki 2010b. Suomi toisena kielenä opetus varhaiskasvatuksessa. Swotattuna suomi toisena kielenä opettajien toimesta.
- Espoon kaupunki 2010c. Pienten kielireppu. Verkkodokumentti. <http://www.espoo.fi/default.asp?path=1;28;11866;11703;23258;37287;122576>. Viitattu 15.2.2010.
- Espoon kaupunki 2011a. Suomi toisena kielenä (S2) opetuksen järjestäminen. Webropol-kysely syyskuu 2010. Espoo.
- Espoon kaupunki 2011b. Suomi toisena kielenä (S2) opetuksen järjestäminen. Webropol-kysely Kevät 2011. Espoo.
- Espoon kaupunki 2011c Kielitilasto 2010. Koko Espoo yhdessä 2010 (suomenkielinen). Lapsen äidinkieli joku muu kuin suomi, ruotsi tai saame.

- Espoon kaupunki 2011d. Kuuden puhutuimman kielen jakautuminen palvelualueittain.
- Espoon kaupunki 2011e. Äidinkielenään muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea puhuvien lasten osuus hoidossa olevista lapsista palvelualueittain joulukuussa 2010.
- Eskola, Jari – Vastamäki, Jaana 2001. Teemahaastattelu: Opit ja opetukset. Teoksessa: Aaltola, Juhani – Valli, Raine (toim.) 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. PS-kustannus. Jyväskylä.
- Gillanders, Cristina 2007. An English-Speaking Prekindergarten Teacher for Young Latino Children: Implications of the Teacher–Child Relationship on Second Language Learning. *Early Childhood Education Journal*; 2007 Vol. 35. Issue 1. (47-54).
- Gyekye, Marjaana – Kurki, Riikka – Lounela Marjut – Romsj, Marketta – Sakko Susanna – Linna, Hanna 2005. Helsingin kaupungin päivähoiton suomi toisena kielenä (S2) –suunnitelma. Helsingin kaupungin sosiaalivirasto. *Selvityksiä* 2005:12. Helsinki.
- Hirsjärvi, Sirkka – Remes, Pirkko – Sajavaara, Paula 2003. Tutki ja kirjoita. Tammi. Helsinki.
- Jauhola, Heli – Bisi, Arja – Järvi, Iina – Rusama Pipsa 2007. Monikulttuurinen varhaiskasvatus. Työmenetelmiä. Monikulttuurinen varhaiskasvatus – toimintamalli ja työmenetelmä. Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus SOCCA MONIKU-hanke. MONIKU –Sosiaalinen vahvistaminen pääkaupunkiseudun monikulttuurisessa varhaiskasvatuksessa v. 2005-2007.
- Järvi, Iina 2007. Monikulttuurinen varhaiskasvatus. Pääkaupunkiseudun toimintamalli. Teoksessa: Jauhola, Heli – Bisi, Arja – Järvi, Iina – Rusama, Pipsa 2007. Monikulttuurin varhaiskasvatus -toimintamalli ja työmenetelmiä. MONIKU - Sosiaalinen vahvistaminen pääkaupunkiseudun monikulttuurisessa varhaiskasvatuksessa v.2005-2007. Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus SOCCA MONIKU -hanke.
- Järvinen, Pekka 2001. Esimies Ongelmatilanteissa - konfliktien luomat haasteet työyhteisössä. 5. painos. WSOY. Helsinki.
- Kananen, Jorma 2008. Kvali. Kvantitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 93. Jyväskylä.
- Kielilaki 423/2003. Annettu Helsingissä 6.6.2003.
- Kuusisto, Arniika 2009. Homma hanskassa. Päiväkodin monimuotoisuus rikkautena. Mucca –hanke. Helsingin kaupungin sosiaalivirasto. *Oppaita ja työkirjoja* 2009:3.
- Laki lasten päivähoidosta 36/1973. Annettu Helsingissä 19.1.1973.

- Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010. Annettu Helsingissä 30.12.2010.
- Lastensuojelulaki 417/2007. Annettu Helsingissä 13.4.2007.
- Monikulttuurisen päivähoiton koordinoitiryhmä 2006. Selvitys monikulttuurisesta päivähoitosta Espoossa 2006. Luonnos 23.10.2006. Espoo.
- Moon, Kyunghee – Reifel, Stuart 2008. Play and literacy learning in a diverse language pre-kindergarten classroom. Department of Curriculum and Instruction. University of Texas at Austin. USA. Contemporary Issues in Early Childhood. Vol 9, No. 1/2008. (49–65).
- Norwegian ministry of education and research. Strategic Plan. Equal Education in Practice! Strategy for better teaching and greater participation of linguistic minorities in kindergartens, schools and education 2007-2009. Revised edition February 2007. Norway. Verkkodokumentti: <http://planipolis.iiep.unesco.org/upload/Norway/Norway%20Equal%20education%20in%20practice.pdf> Viitattu 25.2.2011.
- Nummela, Marja-Leena 2005. "Ohjataan lapsia kädestä pitäen". Erikielisten ja – kulttuuritaustaisten maahanmuuttajalasten erityistarpeisiin vastaaminen päiväkotien isoissa lapsiryhmissä. Kasvatustieteen pro gradu tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Varhaiskasvatuksen laitos.
- Nyholm, Sari – Matilainen, Merja – Kämäräinen, Maija 2010. Espoon keskus, S2 pilottisuunnitelma. Oppimiskeskusmalli. Espoo.
- OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) 2006. Starting strong II: Early childhood education and care. OECD Publishing.
- Opetusalan Ammattijärjestö 2011. Päiväkodin kasvatushenkilöstön kelpoisuus. Verkkodokumentti: http://www.oaj.fi/portal/page?_pageid=515,529764&_dad=portal&_schema=PORTAL. Viitattu 14.2.2011.
- Paavola, Heini 2007. Monikulttuurisuuskasvatus päiväkodin monikulttuurisessa esiopetusryhmässä. Väitöskirja. Helsingin yliopisto. Käyttäytymistieteellinen tiedekunta, soveltavan kasvatustieteen laitos.
- Perusopetuslaki 628/1998. Annettu Helsingissä 21.8.1998.
- Petrell, Natasha 2007. Kotikunnasta riippuu, miten paljon lasta tuetaan Kielitaito helpottaa kotoutumista. Monitori 4/2007, 34.
- Piirainen-Marsh Arja – Huhta Ari 2000. Soveltava kielentutkimus ja tutkimusteon peruskysymykset. Teoksessa Sajavaara Kari & Piirainen-Marsh Arja (toim.) 2000: Näkökulmia soveltavaan kielentutkimukseen. Soveltavan kielentutkimuksen teoriaa ja käytäntöä. Jyväskylän yliopiston soveltavan kielentutkimuksen keskus.

- Porvoo kaupunki. Porvoo kaupungin varhaiskasvatuksen suomi toisena kielenä (S2) suunnitelma. Verkkodokumentti: <http://www.peda.net/veraja/porvoo/paivahoito/s2/suomi/monikult/s2suun>. Luettu 7.4.2011.
- Remsu, Nina 2006. Tuhat ja yksi kieltä pääkaupunkiseudun varhaiskasvatuksessa. Selvitys monikulttuurisuustilanteesta kunnan järjestämässä päivähoitossa pääkaupunkiseudulla helmikuussa 2005. SOCCAn ja Heikki Waris – instituutin julkaisusarja 6/2006.
- Rodríguez, James L – Díaz, Rafael M. – Duran, David – Espinosa, Linda 1995. The impact of bilingual preschool education on the language development of Spanish-speaking children. Stanford University. University of Missouri, Columbia. USA. Early Childhood Research Quarterly Volume 10, Issue 4, 1995, Pages 475-490.
- Sajavaara Kari 1999. Toisen kielen oppiminen. Teoksessa Sajavaara, Kari & Piirainen-Marsh Arja (toim.) 1999. Kielen oppimisen kysymyksiä. Soveltavan kielennoppimisen teoriaa ja käytäntöä. Jyväskylän yliopiston soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- Salmela, Jonna 2007. Monikulttuurisuus ruotsin ja Norjan varhaiskasvatuksen lainsäädännössä. 10.10.2007. Sosiaali- ja terveysministeriö. Julkaisussa: Sosiaali- ja terveysministeriö 2007. Maahanmuuttajatyön kehittäminen varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen maahanmuuttajatyön jaosto. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:62. Helsinki.
- Skolverket 2002. Tre decenniers modersmålsstöd om modersmålsstödet i förskolan 1970–2000. Bilaga 5 till Flera språk – fler möjligheter. Utveckling av modersmålsstödet och modersmålsundervisningen – ett regeringsuppdrag 2002. Sverge. Verkkodokumentti: <http://www.skolverket.se/content/1/c4/10/63/decenniers.pdf> Luettu 28.2.2011.
- Soukalainen, Ulla 2010. S2-opetus varhaiskasvatuksessa. Väliraportti. Salon kaupunki. Salo.
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2002. Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. Julkaisuja 2002:9. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2007. Maahanmuuttajatyön kehittäminen varhaiskasvatuksessa. *Varhaiskasvatuksen maahanmuuttajatyön kehittämisjaosto*. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:62. Helsinki.
- Suokas, Jenni 2010. Tapiolan S 2 pilottisuunnitelma. Espoo.
- Syrjänen, Eija – Eronen, Ari – Värri, Veli-Matti (toim.) 2007. Avauksia laadullisen tutkimuksen analyysiin. Tampereen yliopisto. Tampere.
- Tampereen kaupunki. Suomi toisena kielenä opetussuunnitelma. Kasvatus- ja opetus-toimiala. Kasvatus- ja opetuspalvelukeskus. Päivähoito.

- Tilastokeskus 2010. Suomen virallinen tilasto (SVT). Väestörakenne. Vuosikatsaus 2009, 1. Katsaus Suomen väestöön 2009 . Helsinki: Tilastokeskus. Verkkodokumentti: http://www.stat.fi/til/vaerak/2009/01/vaerak_2009_01_2010-09-30_kat_001_fi.html Sivua päivitetty 30.9.2010. Luettu 14.2.2011.
- Tuomi, Jouni – Sarajärvi Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. Painos. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.
- Turun kaupunki 2005. Monikulttuuristen maahanmuuttajalapsen ja –nuoren –työryhmien loppuraportti. Turun kaupungin kotouttamisohjelma. Maahanmuuttajalasten ja –nuorten oman äidinkielen ja kulttuurin tukeminen työryhmän raportti. Turku
- Ulkomaalaislaki 301/2004. Annettu Helsingissä 30.4.2004.
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus (STAKES). Oppaita 56. Helsinki.
- Venho, Taru – Kivinen, Anna-Liisa 2010. Matinkylä-Olarin pilottisuunnitelma suomi toisena kielenä –opetukseen. Espoo
- Venninen, Tuulikki 2009. Monikulttuurisuus pääkaupunkiseudun päiväkodeissa –kyselyn tulokset. Helsingin yliopisto. Soveltavan kasvatustieteen laitos/ VKK – Metro. Varhaiskasvatuksen kehittämissyksikkö. Helsinki.
- Yhdenvertaisuuslaki 21/2004. Annettu Helsingissä 20.1.2004.

Suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajien kirjallisen tehtävän ohjeistus

Suullisen ohjeistuksen tarkennus sähköpostiviestissä 24.1.2011:

Hei ja kiitos vielä perjantai-iltapäivästä. Oli todella antoisaa kuulla ajatuksianne työstänne.

Sovimme, että arvioitte pilotin toteutumista **oman työn** näkökulmasta. Pohtikaa mikä toteutuu, on hyvää ja toimii sekä mikä vaatii kehittämistä, miksi joku kohta ei suju. Kirjatkaa myös muita omaa työtänne koskevia ajatuksia: työvälaineet, resurssit, esimiehisuus, kouluttautuminen, oman työn kehittäminen yms asioita.

Muistattehan, että arvioinnin tuloksia ei käsitellä henkilötasolla. Susanna kertoi, että olitte joku aikaa sitten tehneet swotin. Käyttäkää sitä apuna, jos haluatte.

Teemahaastattelurunko

1. Kirjallisten tuotosten analyysien paikkansapitävyys:
 - a. Onko kirjoitukset tulkittu oikein
 - b. Onko analyysiin lisättävää, poistettavaa tai korjattavaa

2. Palvelualueenne S2-lastentarhanopettajan työtehtäviä:
 - a. Mitä eri työtehtäviä pilottiin sisältyy? (Konkreettisia)
 - i. Millainen on tyypillinen työpäivä/työviikko?
 - ii. Mitä muita tehtäviä työhön sisältyy, kun pilottisuunnitelmassa kuvatut tehtävät?
 - b. Miten dokumentoitte työtänne?
 - c. Kenen kanssa ja millaista yhteistyötä teette?

3. Kehittämisehdotuksien priorisointi:
 - a. Mitkä kehittämisehdotuksista tulee toteuttaa esisijaisesti?
 - b. Miksi koette nämä tärkeiksi?
 - c. Miten toivotte niitä kehitettävän?

Saatekirje teemahaastatteluun

21.3.2011

Hyvä suomi toisena kielenä -lastentarhanopettaja,

pyydän Sinua osallistumaan haastatteluihin ja luovuttamaan sähköpostitse (lotta.bjorkgren@metropolia.fi) aiemmin kerätyt kirjalliset tuotokset opinnäytetyön aineistoksi. Osallistumisesi on tärkeää, jotta suomi toisena kielenä lastentarhanopettajien työtä voidaan kehittää. Haastatteluihin osallistuminen ja kirjallisten tuotosten luovutus ovat vapaaehtoisia. Haastattelut kestävät 1-2 tuntia ja ne tullaan luvallanne nauhoittamaan. Haastattelut ja kirjallisten tuotosten tulokset raportoidaan niin, ettei yksittäisiä henkilöitä voida tunnistaa opinnäytetyöni raportoinnista. Haastatteluajoista ja paikoista sovimme tarkemmin kunkin palvelualueen suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajien kanssa.

Opiskelen Metropolia Ammattikorkeakoulussa ylempää ammattikorkeakoulututkintoa (Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen) ja teen opinnäytetyön Espoon suomenkielisen varhaiskasvatuksen suomi toisena kielenä (S2) -pilottiarviointiin liittyen. Opinnäytetyön tarkoituksena on laajentaa S2-pilottien arviointia kuvaamalla suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajien kokemuksia työstänsä suhteessa palvelualueensa pilottiin. Tarkoituksena on myös kuvata kehittämissuhteita S2-lastentarhanopettajien työlle sekä kuvata eri alueilla toimivien S2-lastentarhanopettajien työnkuvia. Opinnäytetyötäni ohjaa yliopettaja Ly Kalam-Salminen (ly.kalam-salminen@metropolia.fi) Metropolia Ammattikorkeakoulusta.

Tämän kirjeen liitteenä on haastattelun runko, jotta voitte halutessanne pohtia haastattelun aiheita etukäteen. Lisätietoja opinnäytetyöstä saatte ottamalla yhteyttä minuun.

Ystävällisin terveisin:

Lotta Björkgren
Suomi toisena kielenä lastentarhanopettaja
Sosionomi (YAMK) opiskelija
lotta.bjorkgren@metropolia.fi
puh: xxx-xxx xx xx

Kokemukset suomi toisena kielenä -piloteista Sisällönanalyysitaulukot

Taulukko 9. Kokemukset ja palaute

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
<p>"Otaen huomioon eri päiväkodeilta ja eri tiimeiltä saadut palautteet, omat kokemukset, keltojen kokemukset ja esimiehen kokemukset uskaltaudun sanomaan, että mielestäni pilottimme on onnistunut hyvin."</p> <p>"Positiivinen palaute muutoksesta on valanut uskoa että oikeita ratkaisuja on tehty oikeaan suuntaan."</p> <p>"--kenttä reagoi ihan tosi positiivisesti ja tuli paljon positiivista palautetta."</p>	<p>Palautteiden ja kokemusten mukaan pilotti onnistunut</p> <p>Palautteen mukaan muutos oikeaan suuntaan</p> <p>Positiivinen reagointi ja palaute</p>	<p>Palautteiden mukaan muutokset hyviä ja onnistuneita</p>	<p>Kokemukset ja palaute</p>
<p>"Yksi positiivisimmista asioista on ollut mahdollisuus olla mukana kehittämässä S2- opettajan työtä heti alusta alkaen."</p> <p>"Lisäksi koen ensi kertaa että S2- opettajuus on pysyvyttä työnä ja työntekijänä; Hyvin varma visio ja tulevaisuuden haasteiden ymmärrys vankentaa myös työntekijän mielikuvaa oman työn merkityksellisyydestä."</p> <p>"Kaiken kaikkiaan koen pilotin ja sitä myötä työnkuvan muutoksen onnistuneena"</p>	<p>Työn kehittämisessä mukanaolo on positiivista</p> <p>Työn kokeminen merkityksellisenä ja pysyvänä kasvanut</p> <p>Kokemus työnkuvan muutoksesta onnistuneena</p>	<p>Positiivinen tunne työstä ja työn muuttumisesta</p>	

Taulukko 10. Osaamisen lisääntyminen

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
<p>"Koulutuksiin pääseminen on iso etu ja sieltä tiedon ja kokemuksen ammentaminen kentälle yksi tärkeimmistä "välineistä"."</p> <p>"Työnkehittämisessä koulutukset, verkostoyhteistyö, asiantuntijaluennot ym. ovat avanneet ja vahvistaneet monia näkemyksiä joista olemme sitten yhdessä keskustelleet S2- opettajien kanssa."</p>	<p>Koulutuksiin pääseminen on etu ja tärkeää</p> <p>Koulutukset, verkostot ja luennot opettavia ja keskusteluja herättäviä</p>	<p>Koulutukset</p>	<p>S2- lastentarhanopettajien osaamisen lisääntyminen</p>

<p>"Mutt tää työkkin myös, ett mun mielestä tääkin vuosi, tää on kehittäny meit kaikkia, ett sillä tavalla ett on kasvattunu siihen ett ollaan ruvettu miettii sitä oman työn raamia. Ja semmosta ett onhan tää ollu semmonen kehitysaskel."</p>	<p>Työ kehittänyt meitä kaikkia ja ollut kehitysaskel työkuvan rajaamiselle</p>	<p>Kulunut vuosi opettanut</p>	
<p>"Opintopiirit ovat olleet toimivia ja hyviä."</p> <p>"Opintopiireissä on aina ollut mukavasti osallistujia ja se on toiminut hyvänä paikana kokemusten vaihdolle/jakamiselle."</p> <p>"Opintopiireistä olemme saaneet positiivista palautetta ja niihin on osallistunut kiitettävästi väkeä."</p>	<p>Opintopiirit hyviä</p> <p>Opintopiirit toimineet kokemusten jakamisessa</p> <p>Positiivinen palaute ja runsas osanotto</p>	<p>Opintopiirit onnistuneita</p>	<p>Päiväkodin henkilökunnan osaamisen lisääntyminen</p>
<p>"Kielirepun maastouttaminen onnistui mielestäni paremmin kuin itse osasin alussa kuvitellakaan."</p> <p>"Se [kielirepun maastoutus] oli hyvä väylä tutustua eri päiväkotien henkilökuntaan, saada käsitys alueesta --."</p> <p>"kielireppua maastouttaessa kävimme läpi myös monen monta muuta tärkeää kieleen liittyvää asiaa."</p>	<p>Kielirepun maastoutus onnistunutta</p> <p>Maastoutus hyvä väylä tutustua henkilökuntaan</p> <p>Maastoutuksen yhteydessä läpikäytiin myös muita kieleen liittyvää asiaa</p>	<p>Pienten kielirepun maastoutus onnistunutta</p>	
<p>"Kaikki ideat ja mallittamiset on kuitenkin otettu hyvin vastaan"</p> <p>"Ryhvät ottavat innoissaan vastaan avun materiaaliin ja suunnitteluun liittyen, sekä käyttävät valmiiksi annettuja materiaaleja tunnollisesti"</p> <p>"Omat materiaalinivat olleet hyvin aktiivisessa kierrossa"</p>	<p>Tuki otettu hyvin vastaan</p> <p>Materiaalin liittyvän avun vastaanotto ja käyttö</p> <p>Materiaali aktiivisessa käytössä</p>	<p>Materiaalin ja tuen vastaanotto hyvää</p>	

Taulukko 11. Saatu tuki ja toimiva yhteistyö

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
<p>"Kohdallani esimiehisyyys on toiminut. Olen saanut kannustusta ja tukea työhöni."</p> <p>"Meillä on kaikilla yksi yhteinen esimies, joka on ottanut meidät yhdeksi tiimiksi siipiensä suojaan. Tapaamme säännöllisesti kaikki yhdessä -- Toimii erittäin hyvin. -- yhteydenpito toimii sitten yksilötasolla vielä lisäksi."</p>	<p>Esimiehen tuki hyvää</p> <p>Yhteinen esimies koetaan hyvänä</p>	<p>Esimieheltä saatu tuki</p>	<p>Saatu tuki</p>

<p>"[esimiehen] Aito kiinnostus s2- opetuksesta, -opettajista ja siinä kehitymisestä näkyy toiminnan tasolla."</p>	<p>Esimiehen kiinnostuvuus suomi toisena kielenä -asiaan hyvää</p>		
<p>"Monikulttuurinen konsultoiva erityislastentarhanopettaja on antanut tukea työhön. Häneltä on saanut aikaa, kannustusta ja ohjeistusta työn tekemiseen."</p> <p>"Monikulttuurisen konsultoivan erityislastentarhanopettajan tuki ja kannustus on ollut tärkeässä asemassa työn kehittämisessä."</p> <p>"Ja sit hän kokoajan puhuu meistä. Sano, ett ota S2-opettajaan yhteyttä"</p>	<p>Monikulttuurisen konsultoivan lastentarhanopettajan tuki hyvää</p> <p>Tuki ja kannustus on tärkeää kehittämisessä</p> <p>Konsultoiva erityislastentarhanopettaja markkinoi S2-lastentarhanopettajia</p>	<p>Monikulttuuriselta konsultoivalta erityislastentarhanopettajalta saatu tuki</p>	
<p>"Yhteistyö oman esimieheni kanssa on ollut toimivaa"</p> <p>"johtajien kanssa tehty yhteistyö [hyvää]"</p>	<p>Toimiva yhteistyö esimiehen kanssa</p> <p>Yhteistyö päiväkotien johtajien kanssa toimivaa</p>	<p>Toimiva yhteistyö päiväkotien kanssa</p>	<p>Yhteistyö</p>
<p>"Yhteistyö alueen S2 - lastentarhanopettajien kanssa on toiminut hyvin. Olemme tavanneet säännöllisesti ja jakaneet kokemuksia. Olemme tiimi, vaikka teemme jokainen työtä omalla pienalueella."</p>	<p>S2-lastentarhanopettajien verkosto toimiva. Tapaamiset ja kokemustenjako säännöllisiä</p>	<p>Toimiva yhteistyö S2-lastentarhanopettajien kanssa</p>	

Taulukko 12. Resurssit

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka	Yläluokka
<p>"Työtilani (ja kaappini) sijaitsee omalla pienalueellani, jolloin voin helposti hakea tarvittavia materiaaleja mennessä eri yksiköihin."</p>	<p>Työtilojen sijainti hyvä</p>	<p>Työtilat</p>	<p>Resurssit</p>
<p>"Erilaiset lomakkeet, joita olen tehnyt itse ja saanut kollegoilta, ovat toimineet."</p>	<p>Lomakkeet toimivia</p>	<p>Apuvälineet</p>	

Taulukko 13. Suunnittelu, pohjustus ja tavoitteet

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
"olis varmasti pitänyt olla sille aikaa jo pohjustukselle aiemmin enemmän."	Olisi pitänyt varata aikaa pilotin pohjustamiseen ennen toteutusta	Pilotin pohjustaminen
"silloin ku me tehtiin tää sunnitelma niin me ei tiedetty ett kielireppu jää pitkälti mun siihen, ett sehän kallisti koko jutun sit eri tavalla ja sit me ei tiedetty siinä vaiheessa ku alkuperäinen pilottisuunnitelma tehtiin, ett meidän pitää vielä lisätä sitä konsultointia, niin siihen tuli vielä muutoksia. Plus me ei tiedetty sitä että ---[alueelta] tulee vielä meille yksi ässä. Ett [pilottisuunnitelma] muuttu tosi paljon, ett siihen nähden meillä on mennä tosi hyvin." "Että tavallaan ku teimme tämän meidän pilottisuunnitelman, niin sekin oli kyllä tavallaan aika hauska että sitä aletaan korjaamaa. Mutt tietyllä tavalla, jostainhan on aina lähdettävä. Elikä sekin että ei sitä kukaan halunnut tarkentaa tai eikä sitä syksyllä käyty"	Käytännössä oli paljon asioita, jotka muuttivat suunnitelmaa paljon Vaikka suunnitelma muuttui paljon, on mennyt hyvin Pilottisuunnitelman korjaaminen vasta tammi-kuussa koettiin erikoisena	Pilottisuunnitelman muutokset
"Niin me oltiin...-- oli mejän kanssa suunnittelemassa tätä pilottia ja sitt – vaihto aluetta, sitt – tuli vähänks aikaa, sitt – lähti, sitt tuli – ja – jäi pois.. Tää on ollu vähän tällasta haipkkaa. "	S2-lastentarhanopettajan vaihtuminen pariin otteeseen toi haastetta pilotin toteutumiselle	Henkilökunnan muutokset
"- tavoitteet olivat osaksi suuria ja haastavia - - "	Tavoitteet haastavia	Tavoitteet

Taulukko 14. Tuen ja ohjauksen puute

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
"päälliköt eivät ole kiinnostuneita pilotista" "Siis kyllä mä olin tossa jossain niin ku puolessa välissä vuotta niin, mä olin niin kun vihainen tavallaan tonne ylemmälle taholle, että musta tuntuu, ettei oo millään tavalla kiinnostuneita tästä pilotista. Ett jos me on syksy-tä asti tehty niin kukaan ei kertaakaan kysynyt, et mites teijän pilotti menee."	Päivähoito-päälliköiden alhainen kiinnostus Kokemus johdon kiinnostuksen puutteesta suuttutti	Johdon tuki vähäistä
"työn itsenäisyys → kuka ohjaa pilottia?" "Mä ainakin odotin enemmän ohjausryhmältä, että se olis jollain tavalla vielä.." "Musta tuntuu ett me ei olla saatu mitään siltä ohjausryhmältä."	Epävarmuus kuka pilottia ohjaa Suuremmat odotukset ohjausryhmältä Tunne ettei ole saanut mitään ohjausryhmältä	Ohjauksen puute ja epävarmuus kuka S2-lastentarhanopettajia ohjaa

<p>”Me on koettu ett me ollaan ihan äärettömän yksin. Tehty oikeestaan aika paljonkin, vaikka tulee semmonen tunne että.. semmonen ahdistus että apua. Ett mun mielestä meidät aika hyvin jätettiin aikalailla yksin ilman tukea. Me ollaan oikeestaan siitä tyhjästä nivaskasta hyvin paljon jouduttu niin ku itse luomaan näitä käytäntöjä. Ett ensimmäiset puoli vuotta ilman...”</p> <p>”Mutt ett ihan pilottiin ajatellen niin kyllähän me niin yksin tavallaan sitten vaan sitä...”</p> <p>”-- tää on aika raskasta lähtee luomaan tyhjästä taas niin ku uutta. Niin kyl sä sitt toivot ett siell on jotkut joka tsemppaa ja tukee ja kannattaa. Ett hei sä et oo täällä yksin. Ett toki pystyttiin tälleen keskenämme kommentoimaan, mutt ett sitä muuta laajempaa tukee.”</p>	<p>Tunne siitä, että on ihan yksin ilman tuke</p> <p>Käytäntöjen luominen tyhjästä</p> <p>Pilottia ajatellen on tunne siitä että on yksin</p> <p>Toive siitä että joku kannustaa ja tukee</p> <p>Vaikka S2-lastentarhanopettajat kommentoivat keskenään on toive laajemmasta tuesta</p>	<p>Yksinolon tunne ja toive laajemmasta tuesta</p>
---	---	--

Taulukko 15. Henkilökunnan asenteeseen ja osaamiseen liittyvät tekijät

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
<p>”Usein koetaan asenteita, joissa kielenkehityksen tukeminen koetaan työläänä tai sen koetaan olevan muilta lapsilta pois.”</p> <p>”Mutta siinä ryhmässä musta tuntuu ett aikuiset vetoo aina siihen, että ”ei oo aikaa”, ja kun kun he ymmärtäis sen ett se on sitä koko päivän myös, ett vaan kun käyttää kieltä ja puhuu puhuu ja puhuu.”</p> <p>”Ett se työ ei ole sitä, että mä otan lapsen jonnekin erilleen. Ett se on edelleen jossakin yksiköissä musta tuntuu. Nimenomaan täällä--- tuntuu olevan semmonen, että jos sitä työtä voi tehdä niin se pitää viedä niinku eri tilaan. Ei voi niinku tässä tilassa tapahtua mitään.”</p>	<p>Kielenkehityksen tukeminen koetaan työläänä</p> <p>Henkilökunta vetoaa S2-opetuksen puuttumisessa ajanpuutteeseen, eikä aina ymmärrä mikä S2-opetus arjessa on</p> <p>Haastavaa saada ryhmän henkilökunta ymmärtämään sen, ettei S2-opetus ole lapsen viemistä erikseen opetukseen</p>	<p>Henkilökunnan asenteet ja väärät käsitykset S2-opetuksesta</p>
<p>”Selvä haaste on saada kielireppu ymmärretyksi nimenomaan työkaluna ennemmin kuin arviointina arvioinnin ilosta.”</p> <p>”Myös tekemäni kielen arvioinnit antavat tärkeää tietoa siitä missä kielen osa-alueilla lapsella tuen tarvetta on. Epäselvää kuitenkin on käyttääkö henkilökunta niitä tietoja todella hyväkseen tukeakseen lapsen kielen kehitystä.”</p>	<p>Kielireppu ymmärretään vain arviointivälineeksi</p> <p>Kielitaidon arviot antavat tärkeää tietoa</p> <p>Ei ole tietoa käytetäänkö arviointia kielenkehityksen tukemiseen</p>	<p>Kielitaidon arvioinnin vähäinen hyödynttäminen</p>
<p>”Iso haaste on miten saada henkilökunta jatkamaan aloittamani aiheen / alueen harjoittamista tai toteuttamaan pitkässä juoksussa antamani ideoita lapsen kanssa.”</p>	<p>Haasteena harjoitusten jatkaminen henkilökunnan toimesta</p>	<p>Toimintojen ja dokumentoinnin käytäntöön viemisen haas-</p>

<p>“-- mutt sitä [dokumnettoinnin tärkeyttä] pitää jatkuvasti näköjään toistaa ja toistaa. Tää on semmonen mikä mua oikeesti harmittaa ja ja musta tuntuu että mä en tiedä miten sen sais niinku juurrutettua, -- ”</p> <p>“Mutt ett se, minkä minä koen, on se, että miten siitä saa ihan oikeesti käyttöön --”</p>	<p>Dokumentoimisen juurtuminen haasteellista päiväkotiryhmässä</p> <p>Haasteena saada asiat oikeasti käytäntöön</p>	teet
<p>“[haastavaa] viedä uutta väsyneelle henkilökunnalle.”</p>	Henkilökunta väsynyttä	Henkilökunnan uupuminen

Taulukko 16. Resurssit

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
<p>“Totuttujen työtapojen muuttaminen on prosessi, joka vaatii aikaa ja jatkuvaa tukea, mikä on myös haasteellista.”</p> <p>“Ongelmana olen taas kokenut "kiireen", eli henkilökunnalla ei ole yhteistä toiminnansuunnittelu aikaa riittävästi (tai sitä ei käytetä toiminnansuunnitteluun), jolloin usein suunnitelmat sisältävät ne tutut jutut ja olemassa olevaan materiaaliin ei ole ehditty perehtyä. Myöskään jatkuvasti vaihtuvan henkilökunnan tiedonkulku sekä tietotaidon jakaminen tuntuu pysähtyvän yhteisen ajan puutteeseen, palaverithan ovat täynnä muita juoksevia asioita.”</p> <p>“ajankäyttö [haasteellista]→ monta taloa, joista osa tarvitsee kohdennettua tukea”</p>	<p>Työtapojen muuttaminen vie aikaa</p> <p>Henkilökunnalla vähän suunnittelu aikaa tai aikaa ei käytetä suunnitteluun</p> <p>Tiedonkulku haastavaa ajan puutteen vuoksi</p> <p>Useat päiväkodit lisäävät ajankäytön haastetta</p>	Ajan puute
<p>“On äärettömän vaikeaa tehdä työtä jonkun muun taukokuoneessa, käyttää sitä ainutta konetta talossa ja taistella laminointikoneesta että saat mahdollisesti seuraavalle päivälle tarvitsemasi opetusmateriaalit tehtyä.”</p> <p>“Tällä hetkellä tilanne on se, että kaikki s2- materiaali, lasten tiedot ja paperityö kulkee kodin ja työn väliä päivittäin.”</p> <p>“Mahdollisuus päästä kuvaohjelmakoneelle on harmillisen vaikeaa.”</p> <p>“Teemme paljon kirjallista työtä nyt varsinkin pilotointien alettua, mutta sen työn tekeminen on hankalaa ihan käytännön syistä.”</p> <p>“Selkeä ongelma on työtilan puute. Koneen käyttö on kortilla ja työrauhaa ei aina ole. (esim. juuri nyt jonotin konetta melko pitkään ja työrauha?).”</p> <p>“Hankalana olen kokenut sen, että joudun käyttämään paljon henkilökunnan tietokonetta ja juuri sellaiseen aikaan, kun hekin sitä tarvitsivat.”</p>	<p>Työnteko taukotilassa haastavaa</p> <p>Tietokoneitten ja laminointikoneiden vähäisyys</p> <p>Materiaali kulkee kodin ja työpaikan välillä</p> <p>Kuvaohjelmalle pääsy vaikeaa</p> <p>Työn tekeminen vaikeaa käytännön syistä</p> <p>Työtilan puute, koneen käyttö ja työrauhan saaminen haastavaa</p> <p>Päiväkodin henkilökunnan koneen käyttö, silloin kun he sitä tarvitsevat</p>	Työtilojen ja tietokoneen puuttuminen

Taulukko 17. Työn rajaaminen

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
<p>Mä on joskus miettiy sitä rajan vetoo ett mihin mä voin puuttua ja mitä mä voin sanoa.. — ett mitä asioita mä voin kommentoida ja millä lailla..</p> <p>musta joskus tuntuu siltä että mä joudun menemään mun oman roolini yli. Eli en aina voi pysyy sinä S2:sen roolissa, koska kun siinäkin yks työntekijä mulle sano, ett kun me ei saada tätä keltoa tänne ku se on niin varattu, niin voisit sä.. kun mulla on huoli tästä, se oli kieli-lapsi, lapsesta, ett voisit sä antaa neuvoja? - - Mutt se, se että joutuu menee, ett vaikka itse ajattelee, ett mun rooli on tää ett mä pyrin pysyy tällä, niin ku kielen tasolla... ett se on se missä mä annan ohjeistusta—</p>	<p>Rajan veto siitä mihin voi puuttua on haastavaa</p> <p>Tunne siitä, että joutuu ylittämään oman roolinsa ja keskustelemaan erityisen tuen asioista ja antamaan neuvoja siihen</p> <p>Pyrkimys pysyä kieleen liittyvissä asioissa</p>	<p>Työn rajaamisen haastavuus</p> <p>Omaan rooliin liittyvä työnrajaus</p>

Taulukko 18. Konsultoivan työmallin edut

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
<p>”Konsultoiva malli on otettu hyvin vastaan ja oikeastaan nyt, kun konsultointi on lähtenyt kunnolla käyntiin, nähdään konsultoivan mallin hyödyt.”</p>	<p>Konsultoiva malli otettu hyvin vastaan</p>	<p>Vastaanotto hyvää</p>
<p>”Työ on mielenkiintoista. Konsultoiva malli on parempi ja toimivampi, kuin vanha tapa tehdä työtä.”</p>	<p>Konsultoiva malli parempi kuin vanha malli</p>	<p>Toimiva malli</p>
<p>”--konsultointimalli on mielestäni hyvin ”pureskeltu” ja mietitty”</p>	<p>Konsultoiva malli on hyvin suunniteltu</p>	<p>Hyvin suunniteltu</p>
<p>”S2 -lastentarhanopettaja voi mennä sinne missä häntä tarvitaan.”</p> <p>”Konsultoiva malli on kyllä ihan kokonaan pyyhkässy noi niin ku [sijaistamis]jutut pois, koska toi oli sitä vanhaa mallia. Ett mun mielestä nyt enemmän voin keskittyä siihen mun työhön, siihen mitä mä teen – ”</p>	<p>Tuen oikea kohdentuvuus</p> <p>Nyt voidaan sijaistamisen sijaan keksittyä enemmän S2-työhön</p>	<p>Työn kohdentuvuus</p>

<p>"Tasapuolisuus. Kaikilla taloilla, tiimeillä ja lapsilla on mahdollisuus saada S2 - lastentarhanopettajan tuki."</p> <p>"Koska kierrän alueilla, samat toimintatavat, ideat, käytänteet jne. leviävät kaikkiin taloihin (tasalaatuisuus)."</p> <p>"Konsultointipäivä on ollut hyvä lisä S2-ohjauksen saavutettavuuden kannalta."</p>	<p>S2-tuki on tasapuolisempaa ja kaikilla on mahdollisuus tukeen</p> <p>Toimintatavat ja ideat leviävät tasaisemmin</p> <p>Konsultointi lisännyt ohjauksen saatavuutta</p>	<p>Laajuus, saatavuus ja tasapuolisuus</p>
<p>"Se on musta selkeyttänyt kentällekin sitä, että kun mä tuun niin keskitytään sit näihin S2-asioihin..."</p> <p>"ettei voida enää tuudittautua siihen oletukseen että joku muu tulee hoitaa tän homman ja mä kirjotan vaan tän vasuun ett S2-opettaja käy ryhmässä. ett tavallaan joudutaan ihan oikeesti miettimään ett mitä tässä ryhmässä me tehdään että tän lapsen kielitaito tässä kehitty"</p> <p>"S2 -opetus tapahtuu ryhmässä, omien tuttu- jen aikuisten ohjaamana. "</p>	<p>Uusi malli selkeyttänyt henkilö- kunnalle myös S2- lastentarhanopettajan työnkuva</p> <p>Vastuu siirtynyt myös käytännös- sä henkilökunnalle</p> <p>S2-opetus tapahtuu ryhmän henkilökunnan toimesta</p>	<p>Työnkuva ja vastuut selkiytyneet</p>
<p>"S2-opetus, materiaalit ja menetelmät on otettu käyttöön monissa taloissa mallittamisen ja konsultaation myötä"</p> <p>"Mutta siinä onki kokonaan se ajatus, että pitää itse hoitaa ne omat lapset että ei tuu joku ulkopuolinen taho ja pidä jotain leikkihetkeä ja se olis sitten... -- Kun se on joku muu, niin ei sun tarvi edes miettiä koko asiaa.. tai pohtia. Ett perushoitotilanteissa... ett sillohan se kuulu koko talolle, ja koko ryhmälle ja tiimille se homma..."</p> <p>"Vierailut taloissa ja tiimeissä "kohentavat" sekä muistuttavat positiivisella tavalla S2 toiminnasta, kun asioita käydään mm keskustellen läpi."</p>	<p>Menetelmät ja materiaalit otettu käyttöön</p> <p>Se, että ulkopuolinen taho tulee pitämään S2-opetusta, ei ole paras vaihtoehto</p> <p>Henkilökunnan vastuulla pohtia S2-opetuksen toteuttamista</p> <p>Muistuttaa positiivisesti suomi toisena kielenä asioista</p>	<p>S2-osaamisen lisääntyminen ja asiasta muistuttaminen</p>
<p>" --henkilökunnan ajatus oli hyvin pitkälti tätä, kun sä tulet ja otat tä... otat sä nyt tän niin... ett se ei tuonu sitä ett sä olisit saanu enemmän sitä lasta siihen arkeen, vaan enemmänkin musta se segregoi.. se oli vähän niin ku semmonen erotetaan.."</p>	<p>Henkilökunnan ajatus oli aiemmin segregatiota lisäävä</p> <p>Konsultointi pistänyt ryhmän henkilökunnan pohtimaan, miten lapsi huomioidaan ryhmän toiminnassa</p>	<p>Arjen S2-opetus lisääntynyt ja segregatio vähentynyt</p>

<p>"Konsultoiva malli mahdollistaa siltikin yhteistyön vanhempien ja läsnäolon lasten kanssa. Me emme ole kuitenkaan lapsen omahoitajia eikä meidän tarkoituksemme ole siihen pyrkiä. Yksi työn osa on tukea tiimiä omahoitajuudessa."</p>	<p>Mahdollistaa yhteistyön vanhempien ja lasten kanssa, henkilökunnan omahoitajuutta tukien</p>	<p>Tukee henkilökunnan omahoitajuutta</p>
<p>"Kun -- laskettiin sitä miten paljon olemme säästäneet konsultoitavassa mallissa, niin jo se että vanhoista kriteereistä luopuessa on säästetty monen uuden opettajan palkka pelkätään -- alueella."</p>	<p>Konsultoiva malli tuonut säästöjä</p>	<p>Taloudelliset säästöt</p>

Taulukko 19. Konsultoivan työmallin haasteita

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
<p>"Alueella on vahva näkemys siitä, että S2-opettaja olisi enemmän kuin konsultoinnin verran päivähoitoyksikössä. Konsultointia on pidetty liian pintapuolisena ja kevyenä menetelmänä."</p> <p>"On mullekin sanottu, ett voi kun meillä kävis vielä pitämässä niin se olis paljon parempi ja hyödyllisempi ku nyt nää lapset jää siitä paitsi."</p> <p>"Koen, että en voi juurikaan vaikuttaa siihen miten paljon tai tehokkaasti S2 toimintaa/kielen tukemista on taloissa. Siihen toisinaan tarvittaisiin enemmän aikaa ja "oleilua" timeissä."</p> <p>"- ku meillä kun on asenteet yks tavoitteista niin konsultointi o aika semmoinen pintajuttu ett ne keskittyy yleensä ihan niihin kielellisiin ongelmiin tai ryhmän struktuuriin... "</p> <p>"-- jotenkin vaan tuntuis, ett siltä että... että se konsultointi ei näy ett, kun käy ryhmässä pitämässä [tuokiota] niin se on ainakin todellista."</p>	<p>Alueen näkemys enemmästä tuesta kuin konsultoinnista Konsultointi liian pintapuolinen ja kevyt</p> <p>Ryhmiin henkilökunnan toive laajemmasta tuesta</p> <p>Kokemus ettei voi vaikuttaa lyhyessä ajassa kielen tukemiseen</p> <p>Konsultointi on aika pinnallinen ja keskittyy kielellisiin ongelmiin tai ryhmän struktuuriin</p> <p>Tunne siitä, ettei konsultointi näy</p>	<p>Konsultoinnin näkeminen liian vähäisenä tukena</p>
<p>"Konsultointikäynnille pitäisi aloitteen tulla tiimiltä tai yksikön esimieheltä. Nyt välillä tuntuu, että minun täytyy itse "puskea" itseni ryhmään (ehdottaa käyntiä)."</p>	<p>Konsultointikäynnille joutuu itse ehdottamaan käyntiä, henkilökunnan tai esimiehen sijasta</p>	<p>Henkilökunnan vähäinen aktiivisuus yhteydenottoihin</p>
<p>"Konsultoiva malli on uusi. Henkilökunta ei osaa vielä täysin hyödyntää S2 -lastentarhanopettajaa."</p> <p>"-- ett pitää osoittaa ett musta on ehkä jotain hyötyä teille--"</p>	<p>Malli uusi, eikä tukea osata vielä hyödyntää</p> <p>Täytyy todistaa henkilökunnalle että S2-lastentarhanopettajasta on heidän työlleen hyötyä</p>	<p>S2-lastentarhanopettajan hyödyntäminen</p>

<p>"[konsultoivassa mallissa] Usein ryhmä on suunnitellut päivän huomioon ottaen vierailuni, jolloin koin, etten ehkä päässyt osaksi sitä "aitoa" arkea."</p> <p>"Haastavaa tässä [konsultoivassa] roolissa on hypätä uuden ryhmän arkeen ja nähdä siinä se oleellinen."</p>	<p>Vierailut valmiiksi mietittyjä, mikä estää autenttisen arjen havainnoinnin</p> <p>Oleellisen havaitseminen</p>	<p>Autenttisen arjen ja oleellisen asian havainnointi</p>
<p>"mikä on selväsi jäänyt vähemmälle tänä vuonna, on se että --[olin] kentän mukana keskusteluissa, mallintamassa keskusteluita. Ja sen mä koin tosi tärkeänä siinä kolmen talon mallissa, koska tulkkeja jännittää, tosi moni jännittää tulkkeja, niillä ei oo ollut mallia miten tulkkikeskustelu käydään ja siitä tuli paljon palautetta, että varsinkin lastenhoitajat koki, että se on hyvä juttu--"</p> <p>"Ja sit mä koen, että ne tosi tosi haastavaks, että joita on ollut aika monta, että ryhmät pyytää että voitko tulla siitä ja siitä asiasta kertomaan vanhemmille. Mutta kun sitä edeltää se että sun pitää nähdä ja tutustua siihen lapseen, että sä tiedät mistä sä oot puhumassa. Ja sitten vielä tota sit siitä tulee niin ku vieraana siihen keskusteluun mukaan. Ja se monissa vanhemmissa taas herättää sen että joko se on niinku sellai että sä tosiaan oot joku asiantuntija, joka tuut siihen sanomaan. Se on mun mielestä jotenki tosi haastavaa -- Plus sitten että vanhemmat on arkoja avautuu, että jos vaikka on tämmösiä, että oma äidinkielellä on jotain, niin jotain... -- Välillä tuntuu siltä että onks tää nyt se paras juttu, että sillonki ku on ihan eri kuttu kun sä oot siinä ryhmässä pystyvästi niin sul on samalainen suhde siihen vanhempaan ku ryhmän henkilökunnalla --</p> <p>Aika vähän pääsee muihin keskusteluihin mukaan ku yleensä niillä on joku ongelma, --.</p>	<p>Konsultoinnissa vähän keskusteluiden mallintamista, vaikka aiemmin se on koettu hyvänä</p> <p>Haastavaa keskustella vanhempien kanssa lapsesta, jos ei tunne lasta tai vanhempia</p> <p>Joissain vanhemmissa herättää tunteen siitä, että S2-lastentarhanopettaja on asiantuntija, mikä on haastavaa</p> <p>Osa vanhemmista arkoja sanomaan asioita vieraalle ihmiselle</p> <p>Kun on mukana päiväkotiryhmässä saa rakennettua erilaisen suhteen vanhempiin</p> <p>Keskusteluihin pääsee mukaan pääosin kun siihen liittyy jokin ongelma</p>	<p>Vanhempine kanssa käytävien keskusteluiden vähäisyys ja haasteellisuus</p>

Taulukko 20. Keskitetyn työtavan edut

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
<p>"Varsinaisiin asenteisiin koen pystyväni vaikuttamaan vain niissä päiväkodeissa, joissa olen enemmän paikalla ja olen saavuttanut luottamuksen."</p> <p>"Kieleen liittyvä monikulttuurinen kompetenssi kun kehittyy ajan kanssa omien kokemusten ja reflektointimahdollisuuksien kautta. Toisinaan asenteet ja toimintatavat kaipaavat reipasta tuuletusta. Siihenkin on ollut mahdollista ryhtyä tutun ässän kanssa."</p>	<p>Asenteisiin vaikuttavuus hyvää, kun on säännöllisesti läsnä</p> <p>Asenteen ja toimintatavat kaipaavat reflektointia</p> <p>Tutun S2-lastentarhanopettajan hyödyntäminen reflektoinnissa</p>	<p>Asenteisiin vaikuttamien</p>

<p>”Kyllä mä oon aika hyvin ollu sinä heidän sisäisessä prosessissa mukana. -- Ett en oo ulkopuolinen, joka on tehnyt sen helppoksi tavallaan tehdä sitä työtä.”</p> <p>”Ett mutt on hyväksytty sinne ja ja ja mun ajatuksia, niitä on työstetty. Ett tää on ollu ihan sekeesti se. Ne on innostunu siitä, ja ja mä oon saanu tosi hyvää palautetta, ett sul on hyviä ajatuksia, ihana, nyt me saadaan. --”</p> <p>”--mitä tutumpi S2-opettaja on, sitä myönteisempää ja vastaanottavaisempaa suhtautuminen on. Silloin on ollut helppo ohjata, auttaa ja tukea kiperissäkin tilanteissa, joita aina välillä syntyy, kun erilaiset kielet ja kulttuurit kohtaavat. Kun tuttu S2-opettaja on yksi muista, mutta silti ulkopuolinen, avaa se usein myös toisenlaisen näkökulman päivän moniin kielen oppimiseen liittyviin tilanteisiin.”</p>	<p>Päiväkotikohtaisessa mallissa sisäiseen prosessiin mukaan pääsy on helpottanut työn tekoa</p> <p>S2-lastentarhanopettajan ajatuksia on työstetty sekä hänen ajatuksistaan on saatu hyvää palautetta</p> <p>S2-lastentarhanopettajan tuttuus vaikuttaa positiivisesti vastaanottoon ja suhtautumiseen</p> <p>S2-lastentarhanopettajan tuttuus ja ulkopuolisuus avaavat uusia näkökulmia kielen oppimiseen</p>	<p>Parempi mahdollisuus saada ajatuksia ja ideoita esille</p>
<p>”Ett tämmösiin voi kanssa puuttuu [ruokailu ja pienryhmä järjestelyihin] siellä. Sen takia mä pidän tän niinku vähän pitempi aikasen mallin puolia, ett tää on helpompi tehdä silloin siinä ryhmässä. Ett silloin tuntee ne aikuiset. -- Ja sit huomaa niitä asioita, ku ei ne päivät oo veljeksiä.”</p> <p>”Tässä roolissa myös lapset tulivat tutuksi ja läheisiksi, jolloin koin pystyväni tukemaan ryhmää ihan pedagogisesti ja kielenkehityksen huomioimisessa ryhmän suunnittelussa. ”</p> <p>”Lasten lisäksi myös perheet tulivat tutuksi ja pystyin tukemaan ryhmää kasvatuskumppanuudessa--”</p> <p>”Keskitetyllä mallilla on myös mielestäni suurempi mahdollisuus vaikuttaa suurempiin kokonaisuuksiin - asenteisiin, ajatteluun, kasvatuskumppanuuteen, kielenkehityksen huomioimiseen suunnittelussa ja sen näkymisen toiminnassa, vanhempien tukemisen oman äidinkielen opetuksessa ja vieraskielisten vanhempien huomioimisen ryhmän arjessa, jne.”</p>	<p>Kun on vakituisesti tietyissä päiväkodeissa, voi kehittää monipuolisesti ryhmän toimintaa</p> <p>Helpompi puuttua ja huomata eri asioihin, kun on päiväkotikohtainen malli</p> <p>Lasten tullessa tutuksi, voi tukea ryhmän toimintaa pedagogisesti ja kielellisesti</p> <p>Kasvatuskumppanuudessa tukeminen</p> <p>Mahdollisuus laajempaan vaikuttamiseen ryhmän arjessa</p>	<p>Ryhmän toiminnan monipuolinen kehittäminen</p>

<p>”Jos lasta ajatellaan, niin ilman muuta keskitetyssä mallissa lapsi saa suoraa tukea enemmän.”</p> <p>”--kyllä mä ite pidän parempana sitä keskitettyä mallia. -- ku mä mietin sitä lapsen kannalta.. siis sillä tavalla lapsen kannalta sillai, mä oon ihan samaa mieltä, että musta sitä tietotaitoo pitää sillai lisätä, että jokainen lapsi sitä saa henkilökunnalta. Mutta, kun me tiedetään ne ryhmäkoot, me tiedetään se arki niin kuitenkin aattelee, ett se...äää..... tavallaa se se joku tuki, joku semmonen tiivis tuki niin ku keskiteysti niille niin ku taloille jossa on enemmän -- jotenki semmosta enemmän tukee niille taloille vielä, sillä tavalla.”</p>	<p>Lapselle suoraa tukea enemmän</p> <p>Keskitetty malli parempi lapsen kannalta</p> <p>Ajatellen ryhmäkokoja ja ryhmän arkea tiivis keksitetty tuki on parempi päiväkodeissa, joissa on enemmän maahanmuuttajataustaisia lapsia</p>	<p>Lapselle suoraa tukea</p>
--	--	------------------------------

Taulukko 21. Keskitetyn työtavan haasteet

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
<p>”Vanhassa mallissa tuli aina välillä eteen tilanteita, joissa S2 -lastentarhanopettajaa pyydettiin sijaitamaan henkilökunnan poissaoloja. Välillä pyydettiin selvästi ja välillä taas oletettiin S2 -opettajan hoitavan poissaolevan henkilön työt.”</p> <p>”Hyvin nopeasti olen apulainen ja ”sijainen” joka pelastaa kiireeltä ja sehän ei ole se suomenkielenopettajan toimi. S2-opetus jää S2- opettajan kontrolle sille päivälle.. ehkä koko viikollekin. ”</p> <p>”Ett se on ollu tosi hyvä asia, ett se helpottaa koska se vastuu tuntuu niin hirveen suurelta ja sit taas jotenkin väärältä, sill vanhal tyyllillä, ett sä käyt siell kerran viikossa. Ett mitä sen jälkeen tapahtuu. Ei välttämättä yhtään mitään.”</p>	<p>Talo/ryhmäkohtaisen mallin haittana sijaistaminen</p> <p>Apulaisena ja sijaisena olo S2-lastentarhanopettajan tehtävien sijasta</p> <p>Tunne siitä, että vastuu vanhassa mallissa oli vääristynyt</p>	<p>Tuen ja vastuun kohdentuminen</p>
<p>”Vanhassa mallissa oli aina se heikkous, että lapset kiinnittyivät omahoitajan/ryhmän henkilökunnan sijasta S2 -lastentarhanopettajaan.”</p>	<p>Haittana kiintymys S2-lastentarhanopettajaan omahoitajan sijasta</p>	<p>Kiintymyssuhteen vääristyminen</p>
<p>”Toisaalta on totta, että keskitetty malli ei ole tasapuolinen ja että kaikilla päiväkodeilla ei ole edes tarvetta muulle kuin konsultoinnille.”</p>	<p>Ei ole tasapuolinen Kaikilla ei tarvetta keksitettyyn tukeen</p>	<p>Tuki ei ole tasapuolinen</p>

<p>”Maahanmuuttajataustaisten ja kaksikielisten lasten määrä on noususuhdanteessa; me emme voi tehdä työtä tällä s2-opettajamäärällä näin epätasapuolisesti enää.”</p>	<p>Talokohtaista mallia haastavaa jatkaa näillä resursseilla</p>	<p>Resurssit vähäisiä tarpeeseen nähden</p>
<p>”-- mua harmittaa kun siinä on tossa se arvio, että mikä meidän pilotissa on huonoa ”se että ollaan-- [toisella alueella]”, no ei se ihan niin oo. Se on vaan se, totta kai mielellään otettaisiin se päivä itsellemme omalle alueelle. Mutt kun tää on näin. Siellä on ollu ihan hyvä olla ei siinä mitään, mutta..”</p>	<p>Toisen alueen resurssipäivä otettaisiin mielellään oman alueen käyttöön, vaikka alueella on ollut hyvä olla</p>	<p>Resurssin jakautuminen eri alueille</p>
<p>”Ett se työ ei ole sitä, että mä otan lapsen jonnekin erilleen. Ett se on edelleen jossakin yksiköissä musta tuntuu. Niin menomaan täällä--- tuntuu olevan semmonen, että jos sitä työtä voi tehdä niin se pitää viedä niin ku eri tilaan. Ei voi niin ku tässä tilassa tapahtua mitään.”</p> <p>”Siis ne niin ku sanoo, ett etkö sä lähe täältä mihinkään? Mä sanon en kyllä mä mielelläni, ett mä olisin tässä näin. Niin sitte kun mä oon välillä ollu niin ne sanoo ett ei ne lapset tässä mitään niin ku [opi].. -- Haluuttko että mä vien nämä lapset johonkin toiseen tilaan? Halutaan.”</p>	<p>Haastavaa saada ryhmän henkilökunta ymmärtämään sen, ettei S2-opetus ole lapsen viemistä erikseen opetukseen</p> <p>Henkilökunnalla edelleen haaveena, että S2-lastentarhanopettaja vie lapsen toiseen tilaan S2-opetukseen arjessa tapahtuvan opetuksen sijasta</p>	<p>Henkilökunnan ajatukset ja toiveet S2-opetuksesta</p>

Taulukko 22. Oppimiskeskusmallin etuja

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
<p>”oppimiskeskus-pk on paikka, jonne voi kokoontua oppimaan ja missä oppimisympäristöä on mietitty lasten tarpeiden mukaan”</p>	<p>Oppimiskeskukseen voi mennä oppimaan Ympäristö pohdittu lasten tarpeiden mukaan</p>	<p>Oppimisympäristö mietitty</p>
<p>”oppimiskeskuspäiväkotien henkilökunta sitoutuu kehittämään ja tekemään yhteistyötä ja pohtimaan oppimiskeskusten roolia ja vastuuta”</p>	<p>Oppimiskeskuspäiväkotien henkilökunnan sitoutuminen kehittämiseen ja yhteistyöhön</p>	<p>Henkilökunnan sitoutuminen</p>
<p>”Mutt ett osa porukoista on ollu ihan innostuneita, että, Hei hyvä idea!”</p>	<p>Oppimiskeskusideasta ollaan innostuneita</p>	<p>Innostus asiasta</p>

Taulukko 23. Oppimiskeskusmallin haasteita

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
<p>”Ei [olla muista lähipäiväkodeista tultu katsomaan toimintaa tai ympäristöä] ett enemmänkin ne on ollu nää opintopiirit.”</p> <p>”Ett ei mun mielestä yhtään [ole toimiminen niin että muista päiväkodeista tultaisiin oppimiskeskukseen katsomaan toimintaa ja ympäristöä].. jos vois silleen sanoo.”</p>	<p>Oppimispäiväkoteihin ei olla tultu tutustumaan, mutta on pidetty opintopiirejä</p> <p>Oppimiskeskus-päiväkoteihin ei olla tultu tutustumaan</p>	<p>Oppimiskeskuspäiväkotiajatus ei vielä toimi</p>
<p>”Mutt ett siinä vaiheessa ku esimerkiksi nää kaikki päiväkodit on siinä pisteessä, niin... niin oikeesti siinä menee vielä erittäin pitkä aika. Ett ne on valmiit oppimiskeskuspäiväkodiksi.. oikeesti.”</p> <p>”Mutt ett jos sitä oppimisympäristöä ajattelee, niin siin on aika iso työ... niin tavallaan, ett jos sitä haluaa, niin se.. ja joissakin paikoissa vie enemmän aikaa ku toisissa..”</p>	<p>Oppimiskeskuspäiväkodit eivät kaikki ole vielä valmiita ja niiden kehittämiseen menee aikaa</p> <p>Oppimisympäristön kehittäminen on aikaa vievää</p>	<p>Päiväkodit ovat kehittämistyössä hieman eri vaiheissa</p>

Suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajien työtehtävät piloteissa Sisällönanalyysitaulukot

Taulukko 24.

Henkilökunnan tukeminen sekä S2-osaamisen vahvistaminen ja lisääminen

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
<p>”Ässän keskeiseksi tehtäväksi on muodostunut ryhmän pedagogian tukeminen--”</p> <p>”On siis täytynyt miettiä hyvin yksinkertaisia keinoja, jotka ovat helposti toteutettavissa, jotka tuntuvat helpolta ja innostavat ryhmän henkilökuntaa ottamaan ne käyttöön. ”</p> <p>”Toiseksi tärkeänä koen sen, että löydämme oikeat välineet jokaiselle päiväkodille eli sen että löydämme mahdollisimman helposti arkeen istuvat ja yksinkertaiset toimintatavat. --”</p>	<p>Ryhmän pedagogiikan vahvistaminen</p> <p>Innostavien ja helppojen menetelmien hyväksikäyttö kielen kehitystä tukien</p> <p>Arkeen sopivien välineiden ja toimintatapojen löytäminen</p>	<p>Osaamisen ja pedagogiikan vahvistaminen sekä oikeiden menetelmien ja toimintatapojen löytyminen arkeen</p>
<p>”Ja toki sitten mä oon pitäny tällasii niinku informaatiotilaisuuksia. Ne halus ihan että mä pidin tossa parin tunnin semmosen päivällä semmosen tilaisuuden missä mä kerroin että mitä S2 voi kaikkea olla, mitä se voi pitää sisällään, miten sitä voi toteuttaa--”</p> <p>”sit mull on ollu mallitusta [kielen tukemisen]. Vähän kiliä tossa... Sen mallitusta ja vähän suunnittelua edellisenä iltapäivänä. Lyhyt hetki, että mitä minä mallitan. mm.”</p> <p>”Ja kun mä oon menny niin kyl mä oon todellakin kertonut että mikä se S2-opetus on. Ja antanu niin ku vinkejä ja kattonu mitä siellä talossa on ja kertonu että näitä ja näitä voitte käyttää.. ei välttämättä uusia tarvi hankkia, jos niillä on ja onkin päivän tilanteissa S2-opettaja mukana sanottamassa (ruokailut, pukemistilanteet, käsien pesu jne....)”</p> <p>”--havainnointi ja dokumentointi ja sen merkityksen kertominen”</p> <p>”Niin mäkin oon puhunu siitä sanavaraston kartuttamisesta, syvemmän kielitaidon oppimisesta kaikkien lasten kohdalla.”</p>	<p>S2-opetuksesta informaatiotilaisuuden pitäminen</p> <p>Kielen tukemisen menetelmien mallintamista ja sen suunnittelua</p> <p>Ideoiden ja tiedon antaminen S2-opetuksesta</p> <p>Mallintanut arjen sanoitusta ja toimintaa</p> <p>Havainnointi ja dokumentointi sekä sen ohjeistus henkilökunnalle</p> <p>Kielitaidon kehittämisestä puhuminen kaikkia lapsia koskevaksi</p>	<p>Suomi toisena kielenä perusteiden ja menetelmien osaamisen tukeminen ja mallintaminen</p>

<p>”Metodeista Kiliin ja Sanasäkkiin on kiinnostusta, mutta niitä noudatetaan yleensä kirjaimellisesti, jolloin Ässältä pyydetään apua innon löytymiseen. ”</p> <p>”Myös suujumppaan on kiinnostusta ja olemme tehneet asiassa puheterapeuttien kanssa yhteistyötä. ”</p>	<p>Innostamiseen apua</p> <p>Suujumppaohjeistus yhteistyössä puheterapien kanssa</p>	<p>Menetelmäohjeistus ja innostaminen</p>
<p>”--ollaan pidetty ne [opinto]piirit yhdessä [S2-lastentarhanopettajien kanssa] ja ne on ollu tosi suosittuja. ”</p> <p>”Lisäksi suunnittelemme ja toteutamme yhdessä –[toisen alueen] S2-opettajan kanssa alueen opintopiirit. ”</p> <p>”Mä oon ainakin ehdotellu hirveesti, ett se opintopiiri vois olla teille... --- ja nyt laitoin sähköpostilla jotain ehdotuksia muille ett mihin tarttuu...”</p>	<p>Opintopiirien pito</p> <p>Opintopiirien suunnistelu ja toteutus yhteistyössä toisen alueen S2-lastentarhanopettajan kanssa</p> <p>Opintopiirien ehdottaminen ja tiedottaminen henkilökunnalle</p>	<p>Opintopiirien suunnittelu ja järjestäminen sekä niiden markkinointi</p>
<p>”kielirepun maastouttaminen”</p> <p>”Pienten kielirepun käyttöönottoa -apua ja vahvistamista”</p>	<p>Kielirepun maastouttaminen</p> <p>Tuettu Pieneten kielirepun käyttöönottoa</p>	<p>Pienten Kielirepun maastoutus</p>
<p>”[henkilökunnan ohjeistamista] Miten vanhempien kanssa tehdään yhteistyötä, ett siihen kaksikielisyysuunnitelmaan ett siihen ett tavallaan korostanu siihen tavallaan sen merkitystä ja tavallaan ett miten ja minkälaisia ohjeistuksia voidaan antaa sinne kotiin, ett mitä ja kuinka tärkeä se oikeesti on, sitä joutuu aika usein työstämään ja kysymään myös, ett ooteks te keskustelu vanhempien kanssa juuri tästä. Mikä on sen kodin rooli sen äidinkielen käyttämisen suhteen. --”</p> <p>”Ja ohjeistetaan henkilökuntaa tekemään se kaksikielisyysuunnitelma.”</p>	<p>Henkilökunnan ohjeistaminen vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön, keskusteluihin heidän kanssaan ja äidinkielen tukemiseen</p> <p>Henkilökunnan ohjeistaminen varhaiskasvatuskeskusteluissa tekemään kaksikielisyysuunnitelmaa yhdessä vanhempien kanssa</p>	<p>Varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluiden ja kaksikielisyysuunnitelman teon ohjeistaminen</p>

<p>"Ehkä tärkein asia, mikä on noussu esiin o valtava vertaistuen tarve. Semmonen reflektoinnin tarve henkilökunnalla. Sen mä oon huomannu ensimmäiseks asiaks mikä siellä siellä niin ku vastaan tulee. Se jutteleminen ja ja niin ku ihan tiedon.. tietoa lisää ja sen tyyppinen.. "</p>	<p>Henkilökunnalla suuri tarve reflektointiin ja asi- oista keskusteluihin</p>	<p>Ajatusten reflektointi</p>
<p>"Asennetyö on lähinnä tämän puolen vuoden aikana ollut kannustamista ja motivointia. Tähän olen pyrkinyt kiinnittämällä huomiota asioihin, jotka ryhmä jo tekee hyvin ja vastaavasti yhdessä ryhmän kanssa miettien niihin asioihin, joita ryhmä haluaa kehittää. "</p> <p>"Asenteisiin pyrin vaikuttamaan osittain omalla asenteella ja esimerkiksi, osittain "kahvihuonekeskusteluihin". Tämäkin on pitkä prosessi, joka vaatii läsnäoloa ja keskustelua. "</p>	<p>Kannustaminen ja moti- voiminen</p> <p>Positiivisen työtavan vah- vistaminen</p> <p>Asennevaikuttaminen on pitkä prosessi, joka vaatii keskustelua</p>	<p>Asennetyö</p>
<p>"Ku mun mielestä kehuu pitää tosi paljon, se on meillä kans yks semmonen. Pitää kannustaa ja tsempata ja ja niin ku sanoa ääneen se eteenpäinmeno, mitä siinä ryhmässä tapahtuu. Ku musta tuntuu että, meillä on semmonen kulttuuri että me oikeestaan vaan puututaan siihen mikä ei oo kunnossa. Ku pitää muistaa aina, joka kerralla se positiivinen palaute. Joka paikassa. "</p>	<p>Positiivisten asioiden vah- vistaminen kehumalla ja kannustamalla</p>	<p>Kannustaminen ja positiivisen palaut- teen antaminen</p>
<p>"-- Ehkä se on paljon se materiaalin tuominen ja se tiedottaminen"</p> <p>"Materiaalin teko ja jako. "</p> <p>"Ässänä olen yrittänyt herättää eloon talojen olemassa olevaa materiaalia sekä omaa materiaaliani tuomalla sitä ryhmien palavereihin ja esittelemällä sitä konkreettisesti kielenkehityksellisestä näkökulmasta."</p> <p>"Ja sitte ehkä semmosta kannustusta ja rohkasua ja vähän kysellä ett onko teillä semmonen materiaali. --Ett yks meidän tehtävä on se että saada selville niitä että mitä materiaaleja heillä on käytettävissä ja sitt ett nytt otetaanpa se käyttöön. Mä tuun vaikka sun kanssa ja aloitetaan se yhdessä. --"</p>	<p>Materiaalin vieminen ja tiedottaminen</p> <p>Materiaalin valmistus ja jakaminen</p> <p>Kieltä tukevien materiaali- en konkreettinen esittely</p> <p>Materiaalin käyttöönoton kannustamista ja roh- kaisua sekä yhdessä ma- teriaalin pohjalta toimin- nan aloittamista</p>	<p>Tiedon ja materiaa- lin jako sekä valmis- taminen</p>

Taulukko 25. Lapsen kielitaidon ja lapsiryhmän toiminnan havainnointi, tukeminen sekä seuranta

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
<p>"Lasten kielen arvioinnit ja tiedon jakaminen niistä henkilökunnalle : missä asioissa lapsi tarvitsee kielellistä tukea"</p> <p>"Kettuja mä oon kans käyny tekemässä."</p>	<p>Kielitaidon arvioiminen</p> <p>Kielenkehityksen arvioinnin, Kettutu-tehtävistön tekoa</p>	<p>Kielen kehityksen arviointi</p>
<p>"...ett osaltaan myös sitä lapsen kielitaidon havainnoimista ja siihen tuen antamista. Koska se on yks mitä niin ku ihmiset pyytää ett onks ne heijän havainnot oikeita ja mä saatan käydä siellä ja mä kirjaan vähän ylös lapsen puhetta ja.. ja katotaan vähän missä suunnilleen menään. "</p> <p>"-- että mä oon menny niitten lasten kanssa ja havainnoinu heidän kielitaitoaan ja sitten mä keskustelen käytystä läpi, mutt sieltäkin nousee tietenki ne ryhmän tarpeet, ett mitä näille lapsille olis ja ehkä tälle ryhmälle..."</p>	<p>Lapsen kielitaidon havainnointi ja kehittymisen tukeminen</p> <p>Lasten kielitaidon havainnointi ja havainnoista sekä ryhmän tarpeista keskustelut</p>	<p>Tukea henkilökuntaa kielitaidon arvioinnissa, seurannassa ja dokumentoinnissa</p>
<p>"mutt sitt tavallaan pitäis sitt jättäytyä sinne taustalle ja kattaa, miten ne.. oma henkilökunta toimii koska sehän on tavallaan se mihin me annetaan se tuki. Mutt sitt mä oon toisaalta miettiny ett se on semmosta mallittamista myös ett me ollaan siellä mukana... ja kirjataan ja näytetään ett kyll tää onnistuu --"</p>	<p>Ryhmän henkilökunnan havainnointi ja sen pohjalta tuen antaminen</p>	<p>Ryhmän toiminnan havainnointi ja toiminnan tukeminen</p>

Taulukko 26. Oman työn ja osaamisen kehittäminen

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	2. Luokka
<p>Työn kehittäminen.</p> <p>joo se on yks iso osa... kehittäminen.</p>	<p>Työn kehittäminen</p> <p>Työn kehittäminen iso osa työtä</p>	<p>Työn kehittäminen</p>
<p>...ja semmonen niin ku täsmentäminen ja... tiedon hankinta.</p> <p>-- ja sit on näit opintokäynti ett käytiin siellä --- osaamiskeskuksessa. Oman työn kehittämistä.</p>	<p>Tiedon hankkiminen</p> <p>Opintokäynti</p>	<p>Oman osaamisen lisäämisen kautta työn kehittäminen</p>

Semmosia on ja työn kehittämistä on muun muassa Saara Salon koulutukset siellä oltiin juuri. Kehittämässä taas itseämme...	Koulutuksissa käynti	
--	----------------------	--

Taulukko 27. Yhteistyötahot

Alkuperäisilmaisu	Pelkistettyilmaisu	Alaluokka	Yläluokka
<p>"..mutt sitt joo, kaikki noi päiväkodit tietysti nää sitten missä käydään, ollaan esimiesten kanssa tekemisissä ja henkilökunnan. --"</p> <p>"S2-yhdyshenkilöiden kanssa."</p> <p>"-että meillä on ihan rakenteissa -- joka kolmas viikko -- vastuutiimin tilalla on tämmönen maahanmuuttaja-asioihin keskittyvä tiimi, ja siellä mä oon aina mukana. Elikä siellä tulee niin ku kanssa sitä keskusteltua niitten muitten ryhmien kanssa."</p>	<p>Eri päiväkodit sekä sen henkilökunta ja johtaja</p> <p>Yhteistyö päiväkotien suomi toisena kielenä - yhdyshenkilöiden kanssa</p> <p>Maahanmuuttaja-asioihin keskittyvä palaveri joka kolmas viikko, jossa keskustellaan henkilökunnan kanssa</p>	<p>Alueen päiväkodit</p> <p>Päiväkotien henkilökunta ja johtajat</p> <p>Palaveri alueen päiväkotien henkilökunnan kanssa</p>	<p>Alueen päivähoidon henkilökunta</p>
<p>"--ja sitt meillä on muutaman kerran ollu aluepalaveri ett siin on mun esimies ja keltot ja sit on tota päällikkö ja asiantuntija.. Ollaan käyty pilottia läpi ja sitten myös tilanneta. ett sitten myös esimiesten palaverissa..."</p> <p>"Päivähoitopäällikkö, kaikki esimiehet. "</p>	<p>Oman alueen palaveri, jossa oma esimies, konsultoivat erityislastentarhanopettajat, päälliköt ja asiantuntija</p> <p>Yhteistyötä johtajien ja päiväkodin johtajien kanssa</p>	<p>Espoon varhaiskasvatuksen esimiehet, asiantuntijat ja päälliköt</p>	<p>Päivähoidon johto</p>
<p>"Sitte vielä ne perheet ja lapsetkin. Niitä unohtamatta."</p> <p>"-- Mutt ett sitte toki mä oon olu paljon ainakin vanhempien kanssa keskusteluissa,-- "</p> <p>"tehdään vanhempien kanssa yhteistyötä. selvitetään muun muassa sitä äidinkielen taisto-</p>	<p>Varhaiskasvatuksen perheet ja lapset</p> <p>Keskustelut vanhempien kanssa</p> <p>Vanhempien kanssa keskustellaan lapsen</p>	<p>Lapsi ja hänen perheensä</p>	<p>Päivähoidon asiakkaat</p>

<p>tasoa ja kannustetaan siihen äidinkielen puhumiseen ja käyttämiseen kotona. ”</p>	<p>äidinkielen osaamisesta sekä ohjeistetaan äidinkielen tukemista kotona</p>		
<p>”Siis me tehdään tosi paljon yhteistyötä puheterapian kanssa”</p> <p>”Puheterapeutti, toinen alue, sitten – alueen sosiaalityöntekijöiden kanssa ollu palaverissa, on pyydetty mun huomioita myös. ”</p> <p>”Mä en ihan tiedä ett kuluuko nää, mutt mä oon aika paljon, ku --:ssa on toimintaterapia ja neuvola niin myös heidän kanssa tän...”</p>	<p>Yhteistyötä paljon puheterapian kanssa</p> <p>Puheterapeutti, toinen alue ja oman alueen sosiaalityöntekijät</p> <p>Yhteistyötä toimintaterapian, neuvolan ja puheterapien kanssa</p>	<p>Puheterapeutit</p> <p>Sosiaalityöntekijät</p> <p>Toimintaterapia</p> <p>Neuvola</p>	<p>Lapseen liittyvät yhteistyötahot</p>
<p>” [toisen alueen ässän] kanssa mä oon tosi paljon tekemisissä kun on samantyyppinen työ. ”</p> <p>”muut S2-opettajat. Espoon ässät. ”</p> <p>”Meil ei oo säännöllistä [tapaamista alueen S2-lastentarhanopettajien kanssa], meil ei oo säännöllistä mutt meillä on niin ku kahdelaiset ett – kanssa me ollaan lähes päivittäin yhteydessä”</p> <p>”..tuli mieleen, et nää verkostot, tiety meidän keskiset, mutta myös nää missä – [päiväkodin asiantuntija] ja – [konsultoiva erityislastentarhanopettaja]. ”</p>	<p>Paljon tekemisissä toisen S2-lastentarhanopettajan kanssa</p> <p>Espoon suomenkielisen varhaiskasvatuksen muut S2-lastentarhanopettajat</p> <p>Vaikka säännöllisiä tapaamisia alueen S2-lastentarhanopettajien kesken ei ole, yhteistyötä tehdään silti lähes päivittäin</p> <p>S2-lastentarhanopettaja-verkosto sekä laajempi verkosto, jossa päiväkodin asiantuntija ja konsultoiva erityislastentarhanopettaja on mukana</p>	<p>S2-lastentarhanopettajat</p> <p>S2-lastentarhanopettaja-verkosto</p> <p>Laajennettu S2-verkosto</p>	<p>S2-lastentarhanopettajat ja heihin liittyvät verkostot</p>
<p>”sitten tota tosiaan keltot on se lähin ilman muuta”</p> <p>”Usein mä käyn, olisinko mä neljä kertaa käyny keltojen palaverissa. Ett niiden kanssa tehdään sitten tviimmin ja...”</p>	<p>Konsultoivat erityislastentarhanopettajat lähin yhteistyötaho</p> <p>Palavereihin osallistunut ja yhteistyö tiivistä</p>	<p>Yhteistyö tiivistä konsultoitvien erityislastentarhanopettajien kanssa</p>	<p>Konsultoivat erityislastentarhanopettajat</p>

<p>"ollaan tehty keltojen kanssa yhteistyötä, eli kello on käynyt ryhmässä, ja sit mä oon vielä käynyt siihen arkeen liittyen jatkaa sitä matskua ja muuta."</p>	<p>Yhteiskäynnit konsultoi- van erityislastentarhan- opettajan kanssa</p>		
<p>"joo, sitt on tullu semmonen aluepalaveri ett tehdään alu- eittain yhteistyötä ett mieti- tään mitkä ne on ne tulevat yhteiset päiväkodit ja muut.. tavattiin niinku kerran syksyllä ja kerran keväällä. ja ja... --siellä on noi päivähoitopälik- köt ja sit tota asiantuntijat ja sitten on tota tota keltot ja moniku vastaava kelto ja mo- niku kelto... [toisen alueen] -- kanssa..."</p>	<p>Yhteistyö kahden alueen kesken päivähoitopäälli- köiden, asiantuntijoiden ja konsultoitujen erityis- lastentarhanopettajien kanssa</p>	<p>Kahden alueen päivähoitopäälli- köt, konsultoivat erityis- lastentarhanopet- tajat sekä asian- tuntijat</p>	<p>Aluerajat ylittä- vä yhteistyö</p>
<p>"eri järjestöistä ja työkkäri- n kanssa on yllättävän paljon, -- järjestöjä on nyt sillai paljon, ett tota millon minnekin.. "</p>	<p>Yhteistyötä eri järjestöi- den ja työvoimatoimis- ton kanssa</p>	<p>Järjestöt, työvoi- matoimisto</p>	<p>Muut yhteistyö- tahot</p>
<p>"kirjaston kanssa tehdään nyt tosi läheistä yhteistyötä"</p>	<p>Läheistä yhteistyötä kirjaston kanssa</p>	<p>Kirjasto</p>	
<p>"Ja nyt mä laitoin seurakun- taan postia kysyin että mitä toimintaa niillä on maahan- muttajille ja.."</p>	<p>Yhteistyö seurakunnan kanssa</p>	<p>Seurakunnat</p>	
<p>"Eri oppilaitokset. Mä oon käynyt OMNIA's pitämässä luentoja. Ne on käynyt vierai- lemassa --:ssa ja sitten DIAK. Kävin kertomassa monikult- tuurisesta varhaiskasvatuk- sesta. Ja sieltä mulla oli viime syksynä opiskelija oli, ja sitten ensi syksynä uusi opiskelija. "</p>	<p>Käynyt pitämässä luen- toja eri oppilaitoksissa Opiskelija harjoittelussa</p>	<p>Yhteistyö eri oppi- laitosten kanssa</p>	
<p>"No opintopiirejä ollaan nyt ollaan käytetty erityisopetta- jaa se tulee nyt viittomia pi- tämään ni hänen kanssa mie-</p>	<p>Opintopiirin suunnitte- lussa ja vetämisessä erityisopettaja apuna</p>	<p>Asiantuntijoita eri tahoilta opintopi- reillä</p>	

<p>titty sitä matskuu -- No väestöliitostahan meille tulee nytte opintopiiriin luennoitsia.”</p> <p>”Ja sitten meillä... mitenhän sen vois laittaa opintopiiriin yhteisesti että... siis meillä oli imaami.. No oli sitten yhden päiväkodin työntekijöitä eri uskonnoista. ”</p>	<p>Väestöliitosta luennoitsija opintopiiriin</p> <p>Eri uskonnon edustajia opintopiireillä</p>		
<p>”...me ollaan menossa valmistavaan tutustumaan—”</p> <p>”Ja sitten meillä on uus, mikä meillä tässä tulee on ne avoimet varhaiskasvatuspalvelut, avoimet päiväkodit. ”</p> <p>”..sitt on asukaspuistoja muita, ett niihinkin sitten voi.. miettii sitten... omasta äidinkielen merkityksestä ja tämmösestä. Se on semmonen uus juttu, mikä on suunniteilla. ”</p>	<p>Tutustuminen valmistavaan esiopetukseen</p> <p>Tulevaisuudessa yhteistyötä avoimien varhaiskasvatuspalveluiden kanssa</p> <p>Suunnitteilla yhteistyötä asukaspuistojen kanssa</p>	<p>Yhteistyötä valmistavan esiopetuksen kanssa</p> <p>Avoimen varhaiskasvatuksen kanssa tehtävä yhteistyö tulevaisuudessa</p>	<p>Tulevat yhteistyötahot</p>

Taulukko 28. Dokumentointi

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
<p>”Mulla on jokaiselle lapselle niihin liittyvät semmonen pieni kansio jutut ja sit semmonen musta kirja, mihin mä kirjaan sitä mukaan kun keksustellaan niin niihin liittyvät asiat”</p> <p>”mulla on esimerkiks lapsilta sadutukset sun muut siis tallessa niin aina, niillä on semmoset kansiot. sit tyyliin ne sopimukset, mis on keltotkin mukana niin mulla on ne ylhäällä. --Ja tää on semmonen pikadokumentointi, elikkä täällä kalenterissa lukee sitten että tota mitä ollaa sovittu ja mitä ollaan sovittu ett he tekee ja sit tavaltaan”</p>	<p>Lapsikohtaiset kansiot, mihin kirjataan niihin liittyvät asiat</p> <p>Kansioihin kirjataan lasten sadutukset, sopimukset eri tahojen kanssa</p> <p>Kalenteri toimii pikadokumentointina</p>	<p>Lapsikohtaiset kansiot ja vihot, kalenteri sekä eri muistiinpanot</p>	<p>Kirjallinen dokumentointi</p>

<p>"Sitt noiden listojen välissä mulla voi olla jotain nippuja, jotain muistiinpanoja, Muista kun oot menossa jonkin. "</p> <p>"Myös sitt se että siellä ryhmissä niin siellä, mä kirjotan aina sitten siitä päivästä, pyrin kirjoittaa. Se ei ehkä ihan sataprosenttisesti toteudu, mutta kirjoittaa tälleen semmoselle lapulle että mitä tässä on tapahtunu ja mikä on ollu hyvää. -niissä taloissa, missä mä oon säännöllisesti. "</p>	<p>Muistilappujen ja muistiinpanojen käyttö muistin tukena</p> <p>Päivän asioista kirjoittaminen lapulle säännöllisissä päiväkotiryhmissä</p>		
<p>"niin ne konsultointipohjat. -- mä kirjotan aina ne lasten nimet, ne tiedot ne.. ketä aikuisia oli paikalla, sitt on semmonen mitä on sovittu tai mitä pn phuttu niin semmonen."</p> <p>"sitt mulla on semmonen erilainen [lomake]. Semmonen missä on lapset luettu, äidinkielet ja suomen kielen taito ja... mulla on semmonenkin. "</p> <p>"Mä oon laittanu ryhmälle, tai tän konsultointilomakkeen, mitä mä täytän niin mä otan siitä kopion ryhmälle.. "</p> <p>"Meillä on käytössä nyt konsultointilomake, joka selkeyttää työn tavoitteellisuutta ja säännöllisyyttä. "</p>	<p>Konsultointilomakkeen käyttö. Lasten ja henkilökunnan sekä sovittujen asioiden kirjaaminen lomakkeisiin.</p> <p>Lomake, johon lapset, heidän puhumat kielet sekä suomen kielen taito on kirjattu</p> <p>Konsultointilomakkeen täyttö ja kopioiminen ryhmän henkilökunnalle</p> <p>Konsultointilomakkeen käyttö selkeyttää työtä</p>	<p>Konsultointilomakkeet</p>	
<p>"Ja sitten tota mä oon käyttäny, ainakin siinä alkuvaiheessa aikapaljon sitä aamukirjan sisällysluettelo, missä, mä oon sitten siihen merkannu että päivämäärä ja millon mä oon jotain asioita tai sitten jos niitä asioita ei oo siinä, niin sitten mä oon vaan kirjottanu sinne että sinä ja sinä päivänä mä oon tehny semmosia ja semmosia asioita. "</p>	<p>Kirjan sisällysluettelon hyödyntäminen dokumentoinnissa</p>	<p>Kirjan sisällysluettelo</p>	

<p>"Meidän palautteet ja meidän dokumentoinnit [opintopiireistä]. Ett onhan sekin ett mitä on ollut ja kuinka monia... -- Osallistujalistat ja myös se... ja aina sen jälkeen se palaute."</p>	<p>Opintopiirien aiheet, niistä saadut palautteet ja osallistujat dokumentoinnissa</p>	<p>Opintopiireihin liittyvä dokumentointi</p>	
<p>"Sitt tietty mulla on lapsilistat koneella."</p> <p>"--ett mä oon laittanu johtajille kirjallisena, mutta vielä omalle, tai sille ryhmälle miss mä kävin vielä niin ku.."</p>	<p>Lapsilistat tietokoneella</p> <p>Päiväkodin johtajalle kirjallisen viestin lähettäminen, mutta jatkossa myös ryhmälle, jossa kävi konsultoinnissa</p>	<p>Lapsilistat</p> <p>Viesti päiväkodin johtajalle sekä henkilökunnalle</p>	<p>Sähköinen dokumentointi</p>

Taulukko 29. Konsultoivaan työmalliin liittyvät tehtävät

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	2. Luokka
<p>”Niillä on eri tarve ja mihin pyydetään ja tuntuu että meillä on tämä lapsi ja tämä tarve, että voitko sä auttaa meitä--”</p> <p>”No konsultointikerroilla mä ainakin alotan silleen, ett mä meen tutustuu sinne. Eli niin mut on otettu silleen vastaan. Siitä se työmalli oikeestaan tulikin siihen. Ett tota.. sitt me ollaan käyty määlä talon lapset läpi. Ja siinä mä oon pyytäny, että ne ottaa sen mukaan kielitaidonarviointi lomakkeen ja muut mitkä oleellisesti liittyy siihen lapsen kielitaidon arviointiin, ja mitä muuta materiaalia niillä on, ett jos mä oon pyytäny, ett laittakaa ylös vähän mitä on mieleen tullu ja haluu. Ja sitten tota niin, se vähän riippuu sitten ett osan kanssa me ollaan niinku juteltu, ett mitä haluttais, no sitten esimerkiks tällä hetkellä niin mä vedän sen porukan kanssa kiliä.”</p>	<p>Ryhmän tarpeen mukaan konsultointi</p> <p>Konsultointikäynneillä aluksi tutustuminen sekä lapsista ja heidän kielitaidosta keskusteleminen</p> <p>Keskustelu ryhmän mielenkiinnonkohteista ja tarpeista</p> <p>Kieliryhmän pitoa yhdessä henkilökunnan kanssa</p>	<p>Päiväkotiryhmään ja sen lapsiin tutustuminen sekä ryhmän tarpeiden mukaan toiminnan toteuttaminen yhdessä henkilökunnan kanssa</p>
<p>”Ja sitt on pyydetty ihan ett tuutko vaan ryhmään, ja hengaillemaan... Sitt mä oon leikkiny siellä lasten kanssa ja sit sen jälkeen on niin ku juteltu henkilökunnan kanssa ja kertonu niitä omia havaintoja ja.. ehkä kysely heiltä, ett hei, mitä te teette ja.. mutt ett useinhan he siten toivoo ett voi jotain vinkkiä, tai jotain, mitä tehtäis, ett sit ollaankin yhdessä pohdittu--”</p> <p>”Siis konsultoinnissa aika lailla laaja skaala. Että tota eskareita, jotka on tota halunnu tukea siihen kielen arviointiin. ää.. ja sitten sitä mten he pystyy vielä autttaa niissä koulutaidoissa tavallaan. ”</p> <p>”konsultoinnissa, että mä oon niitten palaverissa mukana tai konsultoinnin jälkeen ne järjestää semmosen palaverin missä me voidaan niinku käsitellä. ne asiat läpi. ”</p>	<p>Pyydetty ryhmään käymään ja havainnoimaan lapsia.</p> <p>Henkilökunnan kanssa keskustelut ja pohdinnat havainnoista, heidän toiminnasta sekä vinkkien antaminen.</p> <p>Esikouluikäisten ryhmässä tukea kielen arviointiin ja kielitaidon kehittämiseen ennen koulun aloitusta</p> <p>Konsultointi kerran jälkeen palaveri, jossa keskustellaan asioista</p>	<p>Toiminnan ja lasten kielitaidon havainnointi ja havainnoista keskustelut</p>
<p>”sit nää perjantait ne on sitt taas ollu sellasia että mä meen ihan puhtaasti niinku konsultointikäynnille, ett sit ku mä oon siellä käyny, niin sitt sitte jos on se.. katotaan kuvat ja katotaan tilanteet ja missä on ja onks niitä nyt vaiheltu, -- Ett ihan tän tyyppistä ohjeistamista, mutta ett se ihan menee tällasen juttelun ja tämmösen kanssa. Mutt sitten tota sen juttelun lisäksi on sitten tää että sitten veetään yhdessä kili-kerhoa ja siinä vaihetaan tosiaan ett mä oon se yks ja.. ja sitte on materiaalin vieminen mitä raukka jostain jotain raavin, ett--”</p>	<p>Perjantaisin on konsultointikäynnejä</p> <p>Kuvien tarkastaminen ja niiden käytön ohjeistaminen</p> <p>Ohjeistaminen keskustelun kautta</p> <p>Kili (Kieli ja liikunta) -kerhon pitämistä</p>	<p>Tiedon jakaminen ja suomi toisena kielenä tukemisen mallintaminen</p>

<p>"Mä oon ollu aika paljon ollu mallittamassa, ihan on pyydetty sanasäkkiä tai kili-jumppaa."</p> <p>"Ku tuli tästä mallittamisesta ku oli puhetta niin mitä me voitais tehdä ja, tai ryhmälle ei ollu ollenkaan tämmönen kuvien apuna käyttäminen tuttua.. niin sit mä niin ku ohjasin, mä sanoin että mä otan nyt ohjausvastuun tästä lapsesta ja katsotaa... ett mä ehdotan tämmöstä, mä voin nyt näyttää ett miten mä tekisin esimerkiks. -- Ja sitt heki sano et ihan konkreettista ett he näki ku mä käytin niitä kuvia"</p> <p>"-- mulla on aika paljon sitä arjen kuvittamiseen vinkkejä, miten helpotetaan niin ku sitä lapsen istuttamista sinne ryhmään, ett ihan niin perusasioissa eniten--"</p> <p>"Mutt ett just niin ku sä sanoit, ett hyvin paljon ihan perusasioita, riippuen varmasti siitä, ett onko kuinka tuttua tavallaan on tehdä työtä monikulttuuristen lasten kanssa, tai jos lapsilla on muitakin kieliä kun se suomen kieli. Että voi tulla aivan uutena. "</p> <p>"Ja sit niitä tiettyjä vinkkejä, että millä tavalla just niin ku vanhempien kanssa. "</p> <p>"Ett musta aika paljon on tätä että, kun sä kysyt niin, onko osattu oikein kysyä ja ei aina tiedetäkään niitä eilikä niitten olennaisten kysymysten miettiminen. --ihan tämmösiäkin, mihin on itse joskus alku aikoina törmänny niin niihin halutaan vahvistusta ja.. tietoo. "</p>	<p>S2-opetuksen menetelmämallintamista</p> <p>Kuvien käytön mallintaminen konkreettisesti</p> <p>Arjen kuvittamisen vinkkien anto henkilökunnalle</p> <p>Perusasioissa ohjeistaminen, jos henkilökunnalla on vähän kokemuksia monikulttuurisista lapsista</p> <p>Vinkkejä vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön</p> <p>Olennaisten kysymysten kysyminen</p> <p>Tiedon anto ja vahvistaminen</p>	
<p>"--ett on saanu ihan oikeesti aikuisten kesken vaihtaa ne ajatukset ja murheet ja ilon aiheet ja epäroinnit ja tämmöset"</p> <p>"-- se mikä on tullu niin semmonen kollegiaalinen tuki. Ett mä luulen ett esimerkiks opettajien.. ett heist on ollu hyvää että voidaan ihan vaihtaa ajatuksia"</p> <p>"Hirveesti myös niitä, olenko samaa mieltä minne ohjataan lapsi seuraavaksi. Siten on ollu ryhmiä, jotka on ihan miettiny sitä tavallaan perusstruktuuria, eli leikkitalua tai siihen liittyvää ja sit on ollu ihan näitä joilla on alottavia lapsia ja siihen liittyviä."</p>	<p>Henkilökunnan kanssa ajatusten vaihtoa</p> <p>Olla henkilökunnalle kollegiaalinen tuki</p> <p>Henkilökunnan mielipiteiden vahvistaminen eteenpäin ohjauksessa</p> <p>Ryhmän perusrakenteiden pohdintaa henkilökunnan kanssa</p> <p>Aloittaviin lapsiin liittyvien asioiden läpikäymistä</p>	<p>Olla kollegiaalinen tuki</p>

Taulukko 30. Keskitetyn työmallin työtehtäviä

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
<p>”-- mä oon tosi paljon mukana siinä arjessa. Ett mä oo oikeesti siellä resurssi. ”</p> <p>”Elikkä ihan tää arjen resurssi. -- Taluttaminen ja kädestä kiinni pitäminen, jos siltä tuntuu, ett olla se aikuinen, ylimääräinen siinä ryhmässä. ”</p> <p>”Alussa mulla oli niitä omia vaikka sanasäkkiä tai jotain niin ku tuokioita, nykysin mulla ei oo oikeestaan niitä, ett mä oon mukana sen ryhmän toiminnassa. Ja tota, ihan älytömän pajon leikin lasten kanssa, ett istun siellä lattialla ja leikin ja sitt sanotan sitä leikkiä--”</p> <p>”--siinä samalla ja sit kaikki siirtymätilanteet, pukemistilanteet niin ne on mun mielestä kaikista parhaita. ”</p> <p>”Siis meidän mallissakin oli ajateltu, sillai ett me oltais mukana siinä arjessa. Eli mä oon mukana siinä arjessa kaikessa, mutta mä fokusoin niihin monikulttuurisiin. ”</p> <p>”-- Sit mä oon yleensä ulkoilussa mukana tai sit jos niillä on jumppa niin sitt salissa mukana. Sit sen jälkeen tota ruokailu. Ruokailussa mä oon ollu siinä ääm.. pienryhmätoiminnassa sillai ett mulla on yleensä yks ryhmä niin saadaan hajotettua sitä. Sitten ruokailun jälkeen on tiimien palaverit. Mä oon käynyt tavallaan vuorotellen kaikkien ryhmien palaverissa ja sit mä oon siirtynyt seuraavaan ryhmään Iltapäivällä, jossa on niin ku tavaltaan toistuva kuvio. Sit sama juttu. ”</p>	<p>Arjessa mukanaolo Olla arjen resurssi</p> <p>Olla ylimääräinen aikuinen lapsiryhmässä</p> <p>Aluksi pidin pienryhmätuokioita, mutta nyt mukana ryhmän toiminnassa</p> <p>Leikkiminen ja leikin sanoittaminen</p> <p>Siirtymätilanteissa mukana olo</p> <p>Arjessa mukana olo keskitetyn monikulttuurisiin lapsiin</p> <p>Ulkoilussa tai jumpassa ja ruokailussa mukana olo</p> <p>Ruokailussa oma pienryhmä, jotta saadaan hajotettua lapsiryhmää pienempään</p> <p>Palavereissa mukana olo</p>	<p>Arjen resurssina oleminen sekä ryhmän toiminnan tukeminen</p>
<p>”--mä meen niiten kanssa aamupalalle, mä keksustelee siinä lasten kanssa pöydässä”</p> <p>”-Mutt kyllä pysyvissä pystyy antaa sitä aikaa myös niille lapsille sillä tavalla, --. Mutt iltpäivä on yleensä aikaa antaa niille lapsille, sillai ett voit olla niin ku pelaamassa ja sillä tavalla. Se on sitten se ero sitten. ”</p>	<p>Lapsille ajan antaminen etenkin iltpäivisin</p> <p>Päiväkotikohtaisessa työtavassa on mahdollisuus antaa lapsille aikaa</p>	<p>Ajan antaminen lapsille</p>
<p>”Ja sitten on tietysti mahdollista se, että jos mahdollisesti näkee mitä he tekee siellä, että jos on joku viskarikerho tai tämmönen niin niin sinne ehdotella ja tuoda, ett täää vois olla ihan hyvä, täää vois olla hyvä ottaa esiin. Ja sit mä lainaan. Ja sit ku ne ei mee siellä ryhmästä toiseen ni mä voin olla siellä se joka menee ja lainailee niitä tavaroita. Ett palautatte sitten.. On saattanu olla niin että</p>	<p>Toiminnan kehittäminen ja ideoiden antaminen toimintaan</p> <p>Pelien ja lelujen lainaaminen ryhmästä toiseen</p>	<p>Toiminnan havainnointi ja kehittäminen</p>

<p>tää on teillä kaks päivää ett pelatkaa tätä ja voinko viedä vaihtariks tonne jotain, ku niillä kuitenkin on sitä tavaraa siellä, kun ne on niissä ryhmissä. Ja samaten niitten lelujen kanssa.”</p> <p>”Ja jus tällaset kun näkee miten ne on järjestely pienenryhmät. Mutta sitten jos on tämän pienten ryhmä niin miten ne on sumplinu nää sumplinu nää syömiset. Niin siinäkin on silleen mietitty silleen uudestaan, niitä syömisä. – Että miten voi ottaa siinä ruokailussa huomioon sen vertaistuen ja kannattaako sen yhen suomen kanssa taistelvan pojan, joka on aika huonosti oppinu sitä suomea, miks se syö niitten pikkuvauvojen kanssa siellä samassa pöydässä, koska se vaikuttaa näihin hänen muihinkin taitoihin - - ”</p> <p>”-- sitten oon saanu tuoda omia ideoita ja vähän semmosia projekteja että oon vetäny, ett on joku.. mä oon suunnitellu ihan niin ku toimintaa. Ja kysyny miltä tää kuulostaa, mutta siinä on sitten ollu henkilökunta mukana”</p>	<p>Pienryhmäjaon havainnoiminen ja tarvittaessa uudelleen pohtiminen</p> <p>Ideoiden tuominen, projektien vetäminen sekä toiminnan suunnittelu lapsiryhmässä yhdessä henkilökunnan kanssa</p>	
<p>”Tai sitten kuvitettuja lauluja, lauluhetkellä tai siis ihan normaalia”</p> <p>”Samoin --:ssa niin aamupiiriä vedän”</p> <p>”No aamupiirejä mä oon vetäny kyllä, tai päiväpiirejä sitten niin ku ja siinä on aina idea, ett siinä on mukana joku henkilökunnasta, ett näkee mitä on.. mitä mä touhuan. ”</p> <p>”Joo siis meillä on yhteisesti pidetty tässä talossa [S2-ryhmiä] ja sitten pysyvissä taloissa Kiliä pidetään. Elikkä tota alussa mä suunnittelin ne ja mulla oli aina yks ohaajista mukana, mut nyt ne suunnittelee ja mä oon ollu mukana”</p> <p>”mä oon vetäny noita piirejä, niin nekin on kottu silleen että sinä on sokin sekaiskin ja se on siinä kanssa sen ryhmän kesken. Sit siinä on kanssa sitten aikuiset on mukana ja ne samalla seuraa siinä ku mä oon. Sitten myöskin on tehty silleen ett on vaihettu, ett sun vuoro mennä nyt mä oon täältä seuraaja.miten me tehään”</p> <p>”Ett on niin ku kotileikkikerhoo, ja sitten ihan noitten pienten kanssa leikitään. ”</p>	<p>Kuvitettujen laulujen mallittaminen</p> <p>Aamupiirin veto</p> <p>Aamupiirien ja päiväpiirien vetäminen niin , että henkilökuntaa on ollut mukana</p> <p>Pienryhmätuokioiden vetäminen ja mallittaminen</p> <p>Henkilökunnan kanssa yhdessä pienryhmien pitämistä ja suunnittelua</p> <p>Piirien vetäminen koko ryhmän kesken</p> <p>Henkilökunta seuraamassa piirien vetämistä tai S2-lastentarhanopettaja seuraa henkilökunnan piirien vetämistä</p> <p>Kotileikkikerho pienille lapsille</p>	<p>Toiminnan mallintaminen ja ohjaus</p>

<p>"Nyt mulla on esimerkiksi tyttöjen klubi. -- se on aika lapsilähtöisesti me ollaan sovittu niitten lasten kanssa että... tai mitä he luvut tehdä ja sit mä suunnittelen sen toiminnan siihen ja sit me tehdään se. "</p> <p>"--yleensä se alkaa sillä että mä teen semmosen kunniakierroksen siellä. Ja kysyn kuulumisia. -- mulla on siellä, kun niitä on niin paljon niitä lapsia, niin silloin esimerkiksi kun siinä toi lastentarhanopettaja vaikkapa tekee sen oman viskariporukansa kanssa jotain. Niin mä oon joko siinä mukana tai sitten niin että mulla on siinä maahanmuuttajataustaisia lapsia, ett sitten vähän tsikin tsokin ett me saadaan semmonen. Ett mä oon sitä korostanu, ettei voi olla niin että on vaan maahanmuuttajat keskenään, koska silloin se vertaisopiminen jää ohueksi. -- sitten hän vähän katselee ett mitä mä teen. Mä en siis lähe siitä mihkään. Välillä oon sitten lähteny, se vähän riippuu, ""</p> <p>"Mutta tota olen pitänyt myös ihan, mulla on --:ssa, mulla on omia kerhoja. Ne ei ole tota.. niissä on myös suomenkielisiä lapsia, vähän niin ku kiinostuksen mukaan. Että tosiaan täälläkin hetkellä mulla on prinsessatukerho siinä harjoitellaan paljon muitakin taitoja, ett me ollaan sen ryhmän kanssa yhdessä mietitty et siellä on myös semmosia kohteliaisuustaitoja. "</p>	<p>Tyttöjen klubin pito ja suunnittelu</p> <p>Kuulumisten kysyminen</p> <p>Lastentarhanopettajan kanssa viisivuotiaiden pienryhmän pitoa yhdessä ja erikseen sekaryhmässä</p> <p>Toiminnan mallintaminen, kun samassa tilassa</p> <p>Omien kerhojen pitäminen mukana myös suomenkielisiä lapsia</p> <p>Prinsessatukerhon pito, jossa harjoitellaan myös kohteliaisuustaitoja</p>	
--	--	--

Suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajien työn kehittämisehdotukset Sisällönanalyysitaulukot

Taulukko 31. Työmallin tulevaisuus

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
<p>”se että tää pilotti loppuu ja että tästä tulee nyt pystyvä työmalli.. [alueella konsultoiva työmalli]”</p> <p>”konsultoiva malli on mun mielestä hyvä. – Se on jotenkin tasapuolista, se kuitenkin ett kaikilla taloilla, kaikilla tiimeillä ja kaikilla lapsilla on tasapuolinen mahdollisuus saada. Ja sitt tietysti ne ryhmät, missä on enemmän S2-lapsia niin, siellä voidaan tehdä enemmän työtä, ett ku tähän ei o laitettu mitään semmosii rajoja, -sehän on ihan itsestään selvyys... ett mennään sen tarpeen mukaan.”</p>	<p>Pilotin päätyminen ja konsultoivasta mallista tulisi pysyvä malli</p> <p>Konsultoiva malli hyvä ja tasapuolinen</p> <p>Mallissa ei kuitenkaan ole selkeitä rajoja ja tukea voidaan kohdentaa tarpeiden mukaan</p>	<p>Työn jatkuminen konsultoivana mallina</p>
<p>”Varmaan nyt on päällimmäisinä varmaan toi tota tän pilottimallin jatkaminen.”</p> <p>”Pilottimme työmalli [talokohtainen malli] on muutoin toiminut hyvin ja tätä mallia kannattaisi tällä alueella jatkaa. S2-opettajalla on ollut enemmän aikaa ryhmille ja hän on myös pystynyt seuraamaan, onko S2-asioihin liittyviä käytäntöjä otettu käyttöön. Tarvittaessa on palattu sovittuihin asioihin ja arvioitu uudelleen, mihin suuntaan kannattaisi jatkaa.”</p>	<p>Päällimmäisenä kehittämis-kohteena pilottimallin jatkuminen päiväkotikohtaisena</p> <p>Pilottimalli toimiva ja sen jatkuminen toivottavaa. S2-lastentarhanopettajalla on mallissa enemmän aikaa ryhmille</p> <p>Menetelmien käyttöönoton seuraaminen ja asian palauttaminen on ollut mahdollista</p>	<p>Työn jatkuminen alueella talokohtaisena</p>
<p>”mä toivon sitä että ensinnäkin alueella on tavallaan.. pysyy mahdollisena se että alueet on erilaisia ett meil pystyy, ett ei kukaan lastentarhanopettajakaan tee yhdellä mallilla sitä työtä, vaan sinä säilyy se tavallaan mahdollisuus mukauttaa. Ett niin ku jokainen ässä varmaan tietää sen joka talossa on ihan eri kuvion ja joudut joka tapauksessa mukauttaa sitä mikä toimii mihinkin. Niin tavallaan ett se säilyis.”</p> <p>”Vaikka me kuinka pyöritetään tätä mallia niin ei me millään saada sellasta että se olis tasapuolinen kaikille taloille sillä tavalla. Nythän se on</p>	<p>Toiveena että alueet voisivat toimia eri malleilla jatkossakin, sillä eiväthän lastentarhanopettajatkaan toimi saman mallin mukaan</p> <p>Tasapuolisuus kaikkien päiväkotien suhteen mahdollonta, sillä aina joku päiväkotia saa toista enem-</p>	<p>Pilottimallit aluekohtaisiksi yhtenäisen linjan sijasta</p>

<p>mahdollista kaikille, mutta aina joku saa toista enemmän eikä sille voi mitään.”</p> <p>”Mun mielestä vois ottaa [pilottimallit] huomioon alueittain”</p>	<p>män</p> <p>Pilottimallin huomioiminen alueittain</p>	
<p>”Mielestäni pilottit eivät voi enää jatkaa, koska se tekee työnkuvamme hyvin erilaisiksi tässä kaupungissa ja on toisille hyvin hektiseksi.”</p> <p>”Pilotti on loppuillaan ja niiden jatko vain siirtää väistämätöntä. On aika tehdä linjaukset ja aloittaa syksyltä puhtaalta pöydältä.”</p> <p>”Koko Espoon tasolle tarvitaan yhteneväiset ohjeet ja toimintatavat. Nyt pilottien kautta tietysti S2 -työ on alueilla erilaista. Kun pilottit loppuvat, tulisi pohtia yhdessä linjaukset. Ja se varmaan vaikuttaa näihin muihin, ett ne likahtaa sitten eteenpäin.”</p> <p>”Monilla S2-opettajilla on niin monenlaisia kokemuksia niin siitä olis hyvä niin ku lähtee kehittää ihan. Ett tehdä jotku linjaukset ja niitä lähtee rakentaa sitten paremmaks. Koska nyt meillä on kyllä tosi paljon sitä tietoo ja taitoo. Ja näkemystä.”</p>	<p>Pilotteja ei voi enää jatkaa, työnkuvan erilaisuuden vuoksi</p> <p>Pilottien jatkaminen siirtää yhtenäisten linjausten tekoa</p> <p>Tarve yhtenäisille linjauksille</p> <p>Pilottien päättyminen vaikuttaa muihin kehittämisen kohteisiin</p> <p>S2-lastentarhanopettajien kokemusten hyödyntäminen linjauksia tehtäessä</p>	<p>Pilottien päättyminen ja Espooseen yhtenäisten linjausten saaminen</p>
<p>”mä mietinkin ku me puhuttiin jossain semmosista S2-rokotteista, ett semmonen, ett jos olis pitempää siellä taloissa ett olis vaikka sen koko, vaikka kas päivää, ett ei olis tää konsultointi eikä tää ett mä pitäisin mitää tuokioita vaan niin ku tää... vaan semmonen välimuoto, ett mä en käy säännöllisesti taloissa, eikä mulla oo mitään omia ryhmiä, mutta... mutta se konsultointi on aika pintaraapasua välillä.. itellä tuntuu. -- Tuntuu ett sais enemmän irti ett mitä täällä on ja lapsen havainnointia ja ryhmän havainnointia. Tulis enemmän juteltua niiden aikuisten kanssa.</p> <p>”Sit ku arki on semmosta... ett välillä vaan tulee niitä tilanteilta et on kokousta ja miitinkiä ja muuta, Päiväkotien ei tarttis ehkä olla niin... sillai ett maanantaina siellä ja tiistaina siellä ja täällä. Vaa sitä pystyis liikuttelemaan sitä palapeliä vapaammin. ett pystyis lukujärjestyksellä vaik pelaamaan, et niitä pysyviä päiviä ei olis, niin sillon se ehkä toimis paremmin.”</p>	<p>Työnkuvassa mahdollistuisi ryhmien tehostetumpi tuki ryhmässä parin päivän ajan</p> <p>Konsultointi on välillä melko pinnallista</p> <p>Jos olisi ryhmässä saisi havainnoitua enemmän ja keskusteltua henkilökunnan kanssa</p> <p>Välillä sovittujen päivien tilalle tulee eri palavereita, joten toiveena että päivät olisivat joustavia ja vaihteellisivat</p>	<p>Työnkuvan muuttaminen joustavammaksi</p>

Taulukko 32. S2-lastentarhanopettajan nimikkeen saaminen

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
<p>”Tulisiko tehtävänimikkeemme olla Suomi toisena kielenä lastentarhanopettaja? Nyt toimimme lastentarhanopettajan nimikkeellä, mutta työtehtävämme eivät ole ryhmässä toimivan lastentarhanopettajan tehtäviä. S2-lastentarhanopettajien nimikkeet muutetaan lastentarhanopettajista S2-lastentarhanopettajiksi”</p>	<p>Nimike harhaanjohtava</p> <p>Nimikkeen vaihto lastentarhanopettajasta S2-lastentarhanopettajaksi</p>	<p>Nimikkeen muuttaminen</p>
<p>”Jos meillä olis nimike, niin sitt me voitais vaatia sitä työn arviointia. Ja se vois vaikuttaa ehkä jopa meidän palkkaukseen. Ja sitten toisaalta mejän työ eroaa niin hirveesti tavallisen lastentarhanopettajan työstä. -- Ja sitt jos meillä olis se nimike niin siten voitais ehkä vaatia siihen että sun täytyy suorittaa sitt vaik ne opinnot tai.. siis keltolla on se konsultoiva. Niin miks ei meillä oo se joku tavallaan joku... Siin on kuitenkin se ero, ett erityislastentarhanopettaja on erityislastentarhanopettaja ja kelto on kelto. Konsultoiva, kierävän lisä...”</p>	<p>Nimike mahdollistaa työn arvioinnin, joka voi vaikuttaa palkkaukseen</p> <p>Työnkuva erilainen kuin lastentarhanopettajilla Nimikkeen myötä voitaisiin vaatia koulutustason nostoa</p> <p>Konsultoivilla erityislastentarhanopettajilla on suurempi palkka kuin erityislastentarhanopettajilla sillä saavat konsultoin/kiertävänlisää</p>	<p>Nimikkeen saaminen mahdollistaa palkkauksen uudelleen arvioinnin, koulutustason nostoon sekä työnkuvan selkeytymisen</p>
<p>”--kun me mietittiin tätä meidän tehtävänimikettä ett ku meillähän on se että me ollaan lastentarhanopettajanimikkeellä, mutt meidän työtehtävät ei oo niit lastentarhanopettajan tehtäviä. -- Koska ku mä ajattelen niin esimerkiks Keltot, niin kyllä niillä on se oma ammatti-identiteetti ja niillä on se ryhmä ja ne tietä tasan tarkkaan ett mihin ne kuuluu ja mikä on niiden tiimi. Ja näin. Mutta me ollaan tämmönen uus ryhmä tuolla seilaetaan ja.. etsitään omaa paikkaamme, mutt ett toivotavasti siihen tulis joku selkeys.”</p> <p>”Ett välillä pitää vaan miettiä ett mikä tää mun tehtävä on. Mutt sehän se on ku me ollaan lastentarhanopettaja tehtävänimikkeellä niin sehän se on mikä sekottaa ku me ollaan.. siis.. tällä hetkellä me ollaan suomi toisena kielenä –lastentarhanopettajia, kai, mutta.. sillee kai, koska mun työsopimuksessa lukee lastentarhanopettaja. Ja me ei olla edes konsultoiavia tällä hetkellä, niin tavallaan semmonen selkeys siihen. niin... koska eihän kukaan oo ku kelto tulee niin tuutko päästää mut kahvitauolle..”</p>	<p>Nimike on lastentarhanopettaja, vaikka työtehtävät eivät vastaa nimikettä</p> <p>Nimikkeen sekavuuden vuoksi tunne ammatti-identiteetin puutteesta</p> <p>Nimike sekoittaa ja hämmentää</p> <p>Työsopimuksessa eri nimike kuin käytännössä</p> <p>Nimike johdattaa myös henkilökuntaa harhaan</p>	<p>Nimike teoriassa eri kuin käytännössä, mikä hämmentää S2-lastentarhanopettajia ja päiväkotien henkilökuntaa</p>

Taulukko 33. Oman tiimin ja ohjaajan selkeytyminen

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
<p>”Mutt se on yks hyvä mitä on hyvä pohtia, ett missä tiimissä me voitais olla? Mikä olis meille semmonen hyvä tiimi? Ett ollanks me itse oma tiimi, mutt kuka meitä sit ohjaa-- Me ollaan vähän kaikkialla, mutt ei missään.”</p> <p>”ollaanko me niissä talon tiimiessä, vai olaanko me keskenämme oma tiimi vai?”</p> <p>”ett sitä mä oo miettiny ett kaikki nää virkistämis illat ja kehittämisillat ja muut et ku tavallaan, ku mä oon nyt tavallaan sen talon työntekijä, vaikka mä en oookaan sen talon työntekijä ku mä oon konsultoiva. Niin se mun suhde niihi kaikkiin työntekijöihin siinä talossa niin se on erilainen ku niillä työntekijöillä on toisiinsa, ku ne on joka päivä yhdessä. Niill on semmonen, ne vitsailee ja niillä on näitä insidejuttuja ja vähän semmosta hauskaa ja semmosta niin ku mä tun niin mä välillä huomaan ett se muuttuu semoseks asiallisemmaks se keskustelu”</p> <p>”periaattees musta S2:set on se mun tiimi eikä se talo”</p> <p>”Ett musta se on ihan perusedellytys tälle työlle että sä kuulut johonkin.”</p>	<p>Olisi hyvä pohtia mikä on S2-lastentarhanopettajien tiimi ja kuka meitä ohjaa</p> <p>Kuuluuko S2-lastentarhanopettajat päiväkotien tiimeihin vai ovatko he oma tiimi</p> <p>Ristiriitainen olo omasta roolista kehittämis- ja virkistämislouissa</p> <p>Henkilökunnan suhtautuminen S2-lastentarhanopettajaan asiallisempaa kuin muihin talon henkilökunnan jäseniin</p> <p>Tunne siitä, että toisen S2-lastentarhanopettajat ovat osa omaa tiimiä</p> <p>Perusedellytys työlle on tuntea kuuluvansa johonkin</p>	<p>S2-lastentarhanopettajan tiimin pohtiminen ja selkeytyminen</p>
<p>”Ett välillä mä oon miettiny, ett onko se hyvä, että meidän esimeis on päiväkodin johtaja, ett periaatteessa.. sitt mä mietin ett kuka se vois mu olla, päivähoitopäällikkö?”</p> <p>”Mutt sit jos me ollaan päiväkodinjohtajan niin siten me ollaan aina sen yhden päiväkodin mukana niissä tyhyissä ja muissa. -- Aina me kolme ässä, jotka ei kuitenkaan olla, ei me kuitenkaan olla sen talon henkilökuntaa. – Ett mä mietin ett onks se hyvä ett se on päiväkodinjohtaja se meidän esimies. tai siis jotenkin.. must toi on niinku. toi on mun mielestä tollanen kauheen epälooginen yhtälö, ett mulla on nyt tämmönen tunne”</p> <p>”siihen että me kuulutaan johonkin niin siihenhän liittyy toi esimiehisyys sit kans. Että kuka meidän esimies on ja niin ku se. on myös osa sitä ketä me ollaan. ”</p> <p>”Mutt se on musta kyllä tärkeetä ett on se yks pysyvä esimies. ja mä en koe sitä ollenkaan huonona ett se on semmonen esimies joka tuntee kaikki muutkin ja tietää kaikki. Mun mielestä sen ei tarvi olla semmonen kaukanen esimies. ett musta se on ihan hyvä, ett se on...”</p>	<p>Onko hyvä asia, että S2-lastentarhanopettajat ovat päiväkodinjohtajan alaisuudessa</p> <p>Mikäli S2-lastentarhanopettajat ovat päiväkodinjohtajan alaisuudessa, he ovat osana päiväkodin tiimiä</p> <p>Tunne tilanteen epäloogisuudesta</p> <p>Johonkin tiimiin kuulumisen tunteeseen voi liittyä esimiehisyys kysymykset</p> <p>Tärkeää, että on pysyvä ja läheinen esimies, joka tuntee paljon henkilökuntaa</p>	<p>Esimiehisyys</p>

<p>”sis mulle se on ainakin ollu hyvä [päiväkodin johtaja], koska se on pystynyt pitämään mut tosi hyvin ajan tasalla kaikesta... mulla on tosiaan käynyt hyvä tuuri, koska hän on ollut mun esimies ennenkin...”</p> <p>”Tärkeintä esimiehisyttä pohdittaessa onkin esimies. Millainen luonne hänellä on ja millainen kiinnostus S2 -työtä kohtaan.. En pidä niinkään tärkeänä sitä, että hän tuntee ja tietää työmme sisällön, vaan sitä että hän on aidosti kiinnostunut kehittämään S2 -työtä.”</p> <p>”ESIMIEHENÄ tulisi olla kyseisen yksikön esimies, jossa kulloinkin toimitaan. Näin hyöty olisi molemminpuolinen, kun ajatusten vaihtoa voisi tehdä lapsista ja yksikön asioista.”</p>	<p>Päiväkodin johtaja ollut hyvä esimies, joka pitää ajan tasalla eri asioista</p> <p>Esimiehen kiinnostus ja osaaminen tärkeää</p> <p>Esimies päiväkodin esimies, jotta taataan molemminpuolinen hyöty</p>	
--	---	--

Taulukko34. Palvelualueiden ja resurssien jakaminen

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
<p>”sitä pitää miettiä, että sen voisi jakaa. Eikä tarvi aluettaakaan jakaa, vaan jokaisen päiväkodin jotenkin.”</p>	<p>Päiväkotien jakaminen S2-lastentarhanopettajien kesken</p>	<p>Alueiden päiväkotien ja resurssien jakaminen</p>
<p>”S2 -lastentarhanopettajien alueiden uudelleenjakoa olisi hyvä pohtia. Näin saataisiin tiimien määrää tasaisemmaksi ja siten tukea tasaisemmaksi.”</p> <p>”Parasta olisi jakaa kaikille opettajille verrattain tasapuolisesti lapsia, jotta opetuksen saaminen taloihin ja tiimeihin toteuttaisi tasa-arvoa myös meidän opettajien keskuudessa ja työn järjestäminen ja toteuttaminen hakisi yhteneväisiä uomia myös?”</p>	<p>Aluejaolla saataisiin tiimien määrää ja tukea tasaisemmaksi</p> <p>Lasten jakaminen tasapuolisesti lisäisi tasa-arvoa sekä helpottaisi yhtenäistenlinjojen toteuttamista</p>	<p>Aluejakoa tulisi pohtia tasaisemmaksi</p>
<p>”Vaikka yksi kokonainen päivä –[toisella alueella] onkin ollut mielenkiintoinen ja yhteistyö [toisen alueen] S2-opettajan kanssa antoisaa, olisi tietenkin ollut mukavaa saada päivä oman alueen konsultointikäyttöön. Se olisi vähentänyt merkittävästi perjantaille kohdistuvaa painetta. Nyt perjantait ovat olleet kovin kysytyjä ja aika ei ole riittänyt niin monelle talolle, kuin olisi ollut tarkoitus.”</p>	<p>Toisen alueen resurssipäivä oman alueen konsultointipäiväksi</p>	<p>Resurssin hyödyntäminen omalla alueella</p>

Taulukko 35. S2-lastentarhanopettajan osaamisen lisääminen

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
"Koulutus, mä haluisin ainakin ett.. ett nyt ainakin.. siis työ opettaa tekijäänsä mutta.. verkostot on niinku nyt kans tosi tärkeessä asemassa sen takia että, kehitettäis sitä omaa työtä."	Koulutus ja verkostot lisäävät osaamista Koulutus tärkeää kun työtä kehitetään	Koulutus ja vertaisoppiminen tärkeää
"Ja sit toisaalta se, että meidän pitäis saada aika monipuolisesti niitä koulutuksia meille. Koska se on iha uskomaton paletti millä joudutaan tekee töitä. Ku ajattelee ett sä meet tilanteesta toiseen tilanteeseen, mitä Tulisiko S2 lastentarhanopettajille järjestää täydennyskoulutus? Tässä koulutuksessa käsiteltäisiin syvällisemmin monikulttuurisuutta, kielen oppimista, kaksi- ja monikielisyttä, uskontoja, S2 -menetelmiä, konsultaatiota jne."	Monipuolisten koulutusten saaminen tärkeää kun työ on niin vaihtelevaa Täydennyskoulutuksen tarve	Tarve monipuoliseen koulutukseen työn muuttuessa
"Työ kehittyy kokoajan ja siinä samalla on kehitettävä itseään. Tietoa & taitoa pitää olla paljon, jotta sitä voi jakaa taloihin." "Koulutusta konsultoinnista tarvitaan myös. Koen, että työtä ei voi pelkästään tehdä ns. mutua tuntuamalla vaan tarvittaisiin selkeä koulutuspaketti mm konsultointiin ja sen teoriapuoleen."	Osaamista tulee lisätä työnkuvan kehittymisen myötä Konsultointiin liittyvä koulutus	
"Olisi hyvä, jos järjestettäisiin Espoon oma sisäinen 35 opintoviikkoa käsittävä MONIKULTTUURISUUS koulutus." "Voiko tätä koulutuskokonaisuutta saada meille s2-opintoja haaveileville mitenkään räätälöidysti?"	Espoon sisäinen monikulttuurisuus-koulutus Räätälöidyn koulutuksen tarve	Toive räätälöidystä koulutuksesta S2-lastentarhanopettajalle

Taulukko 36. Resurssit

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
"työtila... ett mahdollisuus tehdä tätä työtä. ett kyll se on ihan ett perusedellytys ett ei voida olettaa ett me niinku kotona tehdään näitä asioita tavallan. -- se o kuitenkin kauheen uuvuttavaa kun ei tiedä saako kattoo, ett onks joku taas tulossa tähän kysymään et pääsiskö koneelle, meneeks sulla vielä kauaa?" "Ässän työssä tietokone on todella tärkeä, koska sitä tarvitsee melkeinpä joka asiaan - kuvittamiseen, tiedonhakuun, suunnitteluun, jne." "Ja sitten tosiaan se toimistojuttu niin, mulla on nää viikot tullu sellasiks, meillä oli aluks se	Työtila on perusedellytys työnteolle Työtilan ja tietokoneen puuttuminen on uuvuttavaa Tietokonetta käytetään paljon työssä Yhteisen työtilankäyttö toisten S2-lastentarhanopettajien	Työtilan ja työkoneen saaminen

<p>suunnitelma, että tää olis nyt tää paikka, ja meillä oli yhteiset tavoite että -- ässien kanssa kokoonnuttais täällä, mutta sitt me huomattiin, et sinä ei oo mitään järkeä, koska me suunnitellaan meidän omat juttumme. siitä ei tullu semmosta hyötyä...”</p> <p>”Me ajateltiin ett me tuodaan tänne meidän tavaroita, sit me mietittiin et mitä me tuodaan, ku kaikki materiaali on kentällä ne tavarat että ei sillai tartte ja ne tavarat mitä on niin ne on ollu mukana. kokoaika... niin ei meille tullu sitten kuitenkaan tälle käyttöä. Mut ett olis mahdollisuus, ett me ollaan avaimet saatu ja sitt viikonloppunakin voi tänne tulla tekee ne jutut, mutt ett on semmonen henkinen tuli niinku olemassa... ett on paikka...”</p> <p>”--kyll työtila.. on ihan älyttömän tärkeä. Tää on niin ku niin sietämistä. Ihan suoraan sanottuna, ett nää lasten tiedot kulkee repussa ja kaikki on... ett paperikassissa on materiaalit varastossa ja..”</p> <p>”Ja minusta työn ajallinen käyttökin helpottuisi. Ett jotenkin toi työn tekemisen tehokkuus kärsii siin kyl.”</p> <p>”Ja sitt jos se olis vaikka virastolla, niin mejän työtila, niin siinä olis KEItot ja puheterapeutinkin on nykyisin tossa -tiellä. Niin vois tehä enemmän semmosta yhteistyötä. Ja sitten voitais laittaa sinne semmonen materiaalipankki että vaihdettais toistemme kanssa niin ku aina..”</p> <p>”Kilpailu kollagan kanssa koneesta ei myöskään ole tulevaisuuden haave.”</p> <p>”Lisäksi on joku kohtauspaikka jossa päivittää kollegan kanssa risut ja ruusut sekä miettiä työn kehittämistä. Materiaalia ei tarvitse tehdä kaikille omia vaan voi kierrättää niitä tehokkaasti.”</p> <p>”Jos työtila on samassa yhteydessä muiden asiantuntijoiden kanssa (kelto, puheterapeutti, psykologi jne) on toistemme kanssa tehtävä yhteistyö tehokkaampaa ja avoimempaa.”</p> <p>”[koska ei mahdollisuutta käyttää tiettyä konetta liikkuvan työn takia] Näin ollen esimerkiksi kannettava tietokone olisi mittava parannus nykytilanteeseen.”</p>	<p>tapaamiseen ja toiminnan suunnitteluun ei onnistunut</p> <p>Materiaalin vieminen toimistoon ei onnistunut, koska kaikki materiaali on eri päiväkodeissa tai kulkee S2-lastentarhanopettajan mukana</p> <p>Mahdollisuus toimiston käyttöön tukee henkisesti</p> <p>Lasten tiedot ja materiaalit kulkevat repuissa mukana ja materiaalit ovat säilytyksessä varastossa</p> <p>Työtila helpottaisi työajan tehokasta käyttöä Työn tehokkuus kärsii työtilan puuttumisen vuoksi</p> <p>Työtilan sijainti päivähoitotoimistolla helpottaisi yhteistyötä</p> <p>Työtilaan voisi perustaa materiaalipankin, josta voidaan vaihtaa ja lainata materiaalia</p> <p>Yhteinen tietokone muiden S2-lastentarhanopettajien kanssa ei ole toivottavaa</p> <p>Kohtauspaikka ajatusten vaihdolle Materiaalin jakaminen</p> <p>Työtila yhdessä muiden asiantuntijoiden kanssa helpottaisi yhteistyötä</p> <p>Kannettavan tietokoneen tarve</p>	
---	---	--

<p>"Ett enemmän mäkin toivoisin ett joku kiinteä päiväkotiti sais jonkun rahapotin tai jonkun et sais huoletta käyttää niiden kopiokoneita ja niitä mitä ite tarttee ja laminointii, ett enemmän mä hyötyisin siitä"</p> <p>"Toivoisin S2 -lastentarhanopettajille materiaalirahaa, jotta voimme ostaa esim. pelejä, leluja ja niiden kautta mallittaa S2 -työtä. Joitakin materiaaleja voi toki tehdä itsekin, mutta kyllä meillä tulisi olla pieni materiaalivarasto, jota voimme hyödyntää. Tästä meidän omasta materiaalivarastosta voisimme lainata tavaroita eri ryhmiin joksikin aikaa koekäyttöön."</p> <p>"Yksi yhteinen kassa josta voi tehdä tarvittavat hankinnat harkiten alueittain."</p>	<p>Olisi hyvä olla jollain päiväkodilla budjetti S2-lastentarhanopettajan materiaaleja ja materiaalin valmistamista varten</p> <p>Materiaalirahatoive</p> <p>Materiaalia voisi lainata</p> <p>Aluekohtainen budjetti</p>	<p>Budjetin saaminen</p>
<p>"Kun joudutaan kiertämään eri yksiköissä tulisi olla RAHAA MATKAKORVAUKSIIN."</p>	<p>Tulisi olla matkakorvauksia työn luonteen vuoksi</p>	<p>Matkakorvausten saaminen</p>
<p>"Tärkeää olisi saada oma TYÖMATKAPUHELIN, jolloin yhteydenotot eri tahojen välillä helpottuu.."</p> <p>"Kaikilla muilla aleilla, kaikilla muilla S2-opettajilla on työpuhelin ja meillä ei.."</p>	<p>Työpuhelin helpottaisi yhteistyötä eri tahojen kanssa</p> <p>Työpuhelimien puuttuminen yhdeltä alueelta</p>	<p>Työpuhelimien saaminen</p>

Taulukko 37. Yhteistyön tehostaminen/kehittäminen

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
<p>”Espoon kaikki S2 -lastentarhanopettajat voisivat tavata useammin. (Esim. neljän viikon välein.) Ainakin nyt, kun työ muuttuu (on jo muuttunut). Olisi hyvä jakaa kokemuksia ja keskustella siitä miten kukakin työtä tekee. Saada vertaistukea ja oppia toinen toisiltaan.”</p> <p>”Tämän takia alueiden ja koko Espoon verkostotapaamiset ovat/olisivat erittäin tärkeitä, että kaikilla olisi mahdollisuus saada samantasoinen ja riittävä tuki. Tämän koen varsinkin uutena tulokkaana erittäin tärkeäksi. Materiaalia on paljon ja olisi tärkeää että voisin jakaa sitä lähes samalla tehokkuudella kuin kokeneemmatkin.”</p>	<p>Tapaamiset useammin</p> <p>Vertaistuen tarve</p> <p>Verkostotapaamiset tärkeitä, jotta saadaan tasapuolisesti tukea</p> <p>Materiaalinjaon tasapuolisuus</p>	<p>S2-lastentarhanopettajien kesken</p>
<p>”Kun mä vaan kuuntelin ku toisilla alueilla on aika paljon niin ku tätä yhteistyötä keltojen kanssa ja tota tota puheterapeutin kanssa.”</p> <p>”Säännöllinen puheterapeuttien tapaaminen olisi todella hyödyllistä.”</p> <p>”Meillä on kyllä siis yhteyden ottoja sillä lailla että silleen kun on joku lapsi, jota täytyy työstää niin sitten he [konsultoivat erityislastentarhanopettajat] ottavat ehkä minuun yhteyttä tai minä otan tai sitten henkilökunta ottaa-- Mut se että mun mielestä vois olla vähän tiiviimpää yhteistyötä.”</p> <p>”Sen ei aina tarttis olla niin ett se lähtis niin ku meistä vaan tavallaan se vois lähtee enemmänkin sitten sieltä sieltä tota näistä.. muista eri tahoista se yhteistyö tämmönen.. säännöllisen yhteistyön ajatus.”</p> <p>”Mehän saatiin, tai siis - - anto sen [neuvoloiden terveydenhoijajien] ylihoitajan nimen, ett oltais sinnepäin yhteydessä. eli siihen äidinkielen opetukseen [ei ole neuvolassa kirjallista ohjeistusta] ja..se [neuvola] on kuitenkin semmonen paikka missä kaikki perheet pääsääntöisesti käy. Siellä tulis heti se ajatus ett miten meidän perheessä.”</p>	<p>Toisilla alueilla enemmän yhteistyötä konsultoitvien erityislastentarhanopettajien ja puheterapeuttien kanssa</p> <p>Säännölliset tapaamiset puheterapeuttien kanssa</p> <p>Yhtyeenottoja konsultoilta erityislastentarhanopettajilta vain kuin kyseessä erityistarve</p> <p>Toive säännöllisempään yhteistyöhön</p> <p>Saatu neuvolan ylihoitajan nimi, jotta voidaan kehittää yhteistyötä neuvoloiden kanssa</p> <p>Neuvola pääsääntöisesti kaikkien perheiden yhteystötaho</p>	<p>Konsultoitvien erityislastenrahanopettajien, puheterapeuttien kanssa ja neuvolan kanssa</p>

Taulukko 38. Oppimiskeskuspäiväkotien säilyttäminen

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
<p>”Mutt silti musta olis kiva, ett toi oppimiskeskuspäiväkoti-idea säilyis. tavallaan, ett eihän se tarkotakkaan ettt pitää joka alueella, vaan ett se vois olla mejjän alueella sillä tavalla että me ei oltais enää resurssina vaan niin ku ett se olis.. tavallaan kehitettäis sitä oppimisympäristöä ja sinne vois tulla vaikka vierailemaan, kattomaan miten se ympäristö tukee kielen kehitystä. Ja sitt ett siellä vois kokoontuu ne opintopiirit. Ett se olis oikeesti semmonen paikka mihin tulaan oppimaan ja hankkimaan tietoa.”</p>	<p>Oppimiskeskuspäiväkoti-idean säilyminen ainakin yhdellä alueella</p> <p>S2-lastentarhanopettajat eivät olisi enää resurssina vaan mukana kehittämässä ympäristöä</p> <p>Oppimiskeskuspäiväkoteihin voisi opintopiirit kokoontua</p>	<p>S2-resurssin irrottaminen päiväkodeista ja vastuu kehittämisestä henkilökunnalle</p>
<p>”meidän työnkuva erotetaan siitä, ett me tehdään sitä S2-opettajan työtä, mutt ett nää oppimiskeskuspäiväkodit tavallaan myös tehdän erikseen... ett se vastuu siitä toiminnassa on niin ku heillä.”</p> <p>”Ett sehän olis hirveen kiva, ett sä et olis resurssina, mutt ett olisit siellä henkilökunnan tukena. Sekin on iso asia jo, että joku on siellä ja pistää käyntiin. Ett ku tietää tän nykytilanteen”</p>	<p>S2-lastentarhanopettajan työnkuvan erottaminen oppimiskeskuspäiväkodeista ja vastuun siirtyminen päiväkodin henkilökunnalle</p> <p>S2-lastentarhanopettaja olisi henkilökunnan tukena</p>	<p>S2-lastentarhanopettaja taustatukena päiväkodin kehittämisessä</p>